

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ
ANABİLİM DALI

MÜFREDAT LABORATUAR OKULLARINDA GÖREV YAPAN
ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM ARAÇ-GEREÇLERİNİ ETKİLİ KULLANMA
DURUMLARINA VE HİZMET İÇİ EĞİTİM İHTİYAÇLARINA
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

98869

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Halil İbrahim YALIN

~~08.01.0~~

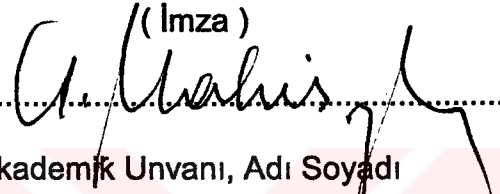
Tezi Hazırlayan
Soner Mehmet ÖZDEMİR

ANKARA-2000

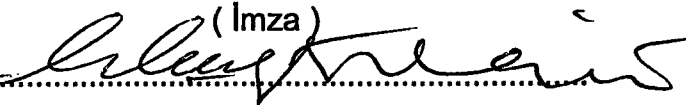
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

Saner... Mehmet... ÖZDEMİR'e ait Müfredat Laboratuvarı Kullanılabilirliği
Yapan Öğretmenlerin Eğitim Araç Gereçlerini Etkili Kullanma Durum-
ları ve Akademi Eğitim İhtiyaçlarına Yönelik Araştırma Yüksek
Lisans çalışması Jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretim

Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

(İmza)
Başkan...
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Doç. Dr. Ahmet MAHİRÖZCU

(İmza)
Üye... H. İbrahim YALIN
Akademik Unvanı, Adı Soyadı (Danışman)
Doç. Dr. H. İbrahim YALIN

(İmza)
Üye...
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Doç. Dr. Gāğatay ÖZDEMİR

ÖZET

Bu araştırma, Müfredat Laboratuvar Okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili kullanma durumlarını ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Türkiye genelinde 7 coğrafi bölgede bulunan Müfredat Laboratuvar Okulları ve bu okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmakta olup, örneklemini ise her coğrafi bölgeden 2 il olmak üzere 14 ilden (Bunlar ; Adana, Ankara, Balıkesir, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Isparta, İstanbul, İzmir, Malatya, Samsun, Siirt, Trabzon'dur), küme örnekleme yöntemi ile seçilen, 55 okul ve bu okullarda görev yapan toplam 1100 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma için geliştirilen anket 1998-1999 öğretim yılının ikinci döneminde uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen ve çoğaltılan anketlerle toplanmıştır. Anket genel olarak üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde öğretmenlerle ilgili kişisel bilgilere yer verilmiş, ikinci bölümde öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanma durumlarına ve üçüncü ve son bölümde ise öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin sorulara yer verilmiştir. Ayrıca son bölümün sonunda, öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ve halihazırdaki sorunlara ilişkin görüş ve önerilerine yer verilmiştir.

Öğretmenlerin anketteki sorulara verdikleri cevapların yüzde ve frekansları alınmış, ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Öğretmenlerin, hizmet öncesinde ve herhangi bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili ders veya kurs alma durumlarına göre, görüşleri arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde fark olup olmadığını belirlemek için " t " testi uygulanmıştır.

Araştırmadan çıkan sonuçlar kısaca şoyledir.

1. Öğretmenler, belli seviyede teknik bilgi ve beceri gerektiren araçları ya hiç kullanmamakta ya da çok az kullanmakta olup, fazla teknik bilgi ve beceri gerektirmeyen araçları ise oldukça fazla kullanmaktadırlar.

2. Araçlardan yararlanamama sebepleri olarak öğretmenler en çok; söz konusu araçların okullarında bulunmadığı ya da sayısının yetersiz olduğu, araçları kullanmada bilgi ve beceri eksikliği, gereç geliştirebilmek için gerekli olan kaynağın yetersiz olduğu ve özellikle az kullanılan ya da hiç kullanılan araçlar için bu araçların hiç tanınmadığı gibi sebepleri belirtmişlerdir.

3. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, eğitim araç-gereçleri ile ilgili bir hizmet içi eğitim kursu açıldığı taktirde katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Böyle bir hizmet içi eğitim kursunda, en fazla bilgisayar, data-show, slayt projektörü, tepegöz projektörü gibi daha kompleks araçlarla ilgili olarak kurs almak istediklerini ifade etmişlerdir.

4. Hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçleri ile ilgili ders veya kurs alan öğretmenler, byle bir ders yada kurs almayan öğretmenlere göre eğitim ara-gereçlerini daha fazla kullanmaktadırlar.

ABSTRACT

This study has been conducted to see effectively teachers who are working in "Curriculum Laboratory Schools" use educational materials and to assess their in-service education needs.

Population of this study consists of Curriculum Laboratory Schools teachers from seven different geographic regions in Turkey. Two cities were chosen from each geographic region (these cities were Adana, Ankara, Balıkesir, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Isparta, İstanbul, İzmir, Malatya, Samsun, Siirt and Trabzon). By using group sampling method fifty-five schools including 1100 teachers who are working in these schools were chosen as a sampling group. Survey for this study has been applied during the second half of 1998-1999 teaching year.

Answers given by teachers has been analyzed on the basis of percentages, frequencies and standart deviations. To understand whether there is a meaningful difference between taking a course about using educational materials " t " test was used at the level of 0.05.

Results from the research are in the following:

1. Educational equipment which requires high technical skills and knowledge to be used are rarely (or never) used by teachers. In contrary, equipment which does not require high technical skills and knowledge are frequently used by teachers.

2. Teachers who took a course (either preservice or in-service) about using educational equipment used materials more frequently than teachers who did not take any course about using educational materials.

3. Should a course is given about using educational materials most of the teachers are volunteer to attend. If such a course is given, teachers generally preferred to see computers, data-show, forehead and slayd projektor.

4. Causes of not adequatly benefitting from educational equipment mentioned by teachers are in the followiing;

- a. Schools do not have educational materials or materials are not adequate in quantity and quality.
  - b. Shortness of knowledge and skills in using the materials.
  - c. Insufficent sources to develop materials,
  - d. The least used materials were not recognized by teachers.
-

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLolar.....	IX
ÖNSÖZ.....	XI

BÖLÜM I**1. Giriş**

1.1 Problem.....	1
1.1.1 Eğitim Araç-Gereçlerinin Önemi.....	2
1.1.2 Eğitim Araç-Gereçlerinin Etkili Kullanımı.....	5
1.1.3 Eğitim Araç-Gereçlerinin Seçimi.....	8
1.1.4 Müfredat Laboratuar Okulları.....	10
1.1.5 İlgili Araştırmalar.....	14
1.1.5.1 Yerli Araştırmalar.....	14
1.1.5.2 Yabancı Araştırmalar.....	25
1.2 Araştırmanın Amacı.....	29
1.3 Araştırmanın Önemi.....	30
1.4 Sayıtlar.....	31
1.5 Sınırlılıklar.....	31
1.6 Tanımlar.....	31
1.7 Kısaltmalar.....	32

BÖLÜM II**YÖNTEM**

2.1 Araştırma Modeli	33
2.2 Evren ve Örneklem	33
2.3 Veriler ve Toplanması	34
2.4 Verilerin Analizi.....	34

BÖLÜM III**BULGULAR VE YORUMLAR**

3.1 Kişisel Bilgiler.....	36
3.1.1 Öğretmenlerin Öğretim Kademelerine Göre Dağılımları.....	36
3.1.2 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.	37
3.1.3 Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları.....	37
3.1.4 Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	38
3.1.5 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı	39
3.1.6 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde Eğitim Araçlarının Kullanımı İle İlgili Ders Alma Durumları.....	39
3.1.7 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Kursu Alma Durumları.....	40
3.1.8 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Hizmet İçi Eğitimde Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Ders veya Kurs Alma Durumları.....	41
3.2 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları.....	42
3.3 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinden Yararlanamama Sebepleri.....	47
3.4 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinin Etkili Kullanımı İle İlgili Yeterlik Durumları.....	54
3.5 Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Belirtilen Konulardaki Yeterlik Durumları.....	59
3.6 Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Açılacak Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumları.....	62
3.7 Öğretmenlerin Hangi Araç-Gereçlerle İlgili Kurs Almak İstedikleri.....	63
3.8 Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Hangi Konularda Hizmet İçi Eğitim Kursu Almak İstedikleri.....	65
3.9 Okullar, MLO Olduktan Sonra Eğitim Araç Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Bir Kurs Açılıp Açılmadığı.....	67

3.10 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	68
3.11 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereçlerle İlgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	76
3.12 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma ile ilgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	83
3.13 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Görüş, Eleştiri, ve Önerileri.....	88

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1 Sonuç	90
4.1.1 Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri İle İlgili Sonuçlar	90
4.1.2 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları İle İlgili Sonuçlar	91
4.1.3 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinden Yararlanamama Sebepleri ile İlgili Sonuçlar.....	91
4.1.4 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Yeterlik Durumları İle İlgili Sonuçlar.....	94
4.1.5 Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Yeterlik Durumlarına Yönelik Sonuçlar.....	94

4.1.6 Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Açılacak Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumlarına Yönelik Sonuçlar.....	95
4.1.7 Öğretmenlerin Hangi Araç-Gereçlerle İlgili Kurs Almak İstedikleri İle İlgili Sonuçlar.....	95
4.1.8 Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Hangi Konularda Hizmet İçi Eğitim Kursu Almak İstediklerine Yönelik Sonuçlar.....	96
4.1.9 Okullar, MLO Olduktan Sonra Eğitim Araç Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Bir Kurs Açılıp Açılmadığına Yönelik Sonuçlar.....	96
4.1.10 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları ile İlgili Sonuçlar.....	96
4.1.11 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereçlerle İlgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri ile İlgili Sonuçlar.....	97
4.1.12 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereç Seçme Üretme ve Kullanma ile İlgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar.....	98
4.2 Öneriler	98
Kaynaklar.....	101
Ekler	108
Ek – 1 Araştırmaya Katılan Okulların Listesi	

Ek – 2 Araştırmada Uygulanan Anket Örneği

Ek - 3 Anketlerin Okullara Gönderilmesine Dair Üst Yazı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1.1	Öğretmenlerin Öğretim Kademelerine Göre Dağılımları.....	36
Tablo 3.1.2	Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	37
Tablo 3.1.3	Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları.....	37
Tablo 3.1.4	Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	38
Tablo 3.1.5	Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları.....	39
Tablo 3.1.6	Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Ders Alma Durumları.....	40
Tablo 3.1.7	Öğretmenlerin Eğitim Araçlarının Kullanımı İle İlgili Bir Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumları	40
Tablo 3.1.8	Öğretmenlerin Eğitim Araçlarının Kullanımı İle İlgili Ders veya Kurs Alma Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	41
Tablo 3.2	Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları.....	43
Tablo 3.3	Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinden Yararlanamama Sebepleri	49
Tablo 3.4	Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Yeterlik Durumları.....	55
Tablo 3.5	Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Belirtilen Konulardaki Yeterlik Durumları.....	60
Tablo 3.6	Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Açılacak Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumları.....	63

Tablo 3.7	Öğretmenlerin Hangi Araç-Gereçlerle İlgili Kurs Almak İstedikleri.....	XI 65
Tablo 3.8	Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Hangi Konularda Kurs Almak İstedikleri.....	66
Tablo 3.9	Okullar, MLO Olduktan Sonra Eğitim Araç Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Bir Kurs Açılıp Açılmadığı.....	68
Tablo 3.10	Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları.....	69
Tablo 3.11	Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereçlerle İlgili Yeterlik Durumları.....	77
Tablo 3.12	Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma ile ilgili Yeterlik Durumları...	84

ÖNSÖZ

Yirmibirinci yüzyıla adım attığımız şu günlerde, toplumların öncelikli hedefleri bilgi ve teknolojiyi üreten, araştırmacı, bilimsel düşünce yapısına sahip, gelişmiş ülkelerle rekabet edebilen bir bilgi toplumu meydana getirmektir. Bunu gerçekleştirmenin tek yolunun da kaliteli eğitimden geçtiği herkes tarafından kabul edilmektedir. Bu amaca ulaşılabilmesi için eğitim sisteminin sağlam bir şekilde işlemesi ve eğitim-öğretimin yapıldığı okulların çağın gereklerine uygun olarak donatılmaları gerekmektedir. Bu amaçla, Milli Eğitim Bakanlığı, Dünya Bankası işbirliği ile Türkiye'deki okullara bir model oluşturmak için M.E.G.P içinde uygulama okulları olarak “ **Müfredat Laboratuar Okulları** ” nı geliştirmiştir.

Müfredat Laboratuar Okulları, modern araç-gereç ve yöntemlerin uygulanması, çağdaş bir yönetim anlayışının benimsenmesini gerçekleştirmeye yönelik olarak Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinde toplam 208 ilk ve orta öğretim okulunda devam eden M.E.G.P pilot okullarıdır. Bu projenin amaçlarının gerçekleşmesi durumunda, proje Türkiye'deki bütün okullara yaygınlaştırılacaktır.

Bu araştırma, yukarıda açıklanan “**Müfredat Laboratuar Okulları**”nda (**MLO**) görev yapan öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili kullanma ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarının bu konu ile ilgilenen herkese bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın ortaya çıkmasında emekleri geçen herkese başta, araştırma sürecinde tavsiyeleri ile beni yönlendiren ve yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Ülker Akkutay, Prof. Dr. S. İlhan Sezgin ve Doç. Dr. Ahmet Mahiroğlu'na, araştırma aracının çoğaltılması, okullara gönderilmesi ve geri toplanmasında destek aldığım Eğitim Araştırma ve

Geliştirme Dairesi Başkanlığı Araştırma Şubesinin ve Eğitim Bilimleri Enstitüsünün değerli çalışanlarına, araştırma aracının geliştirilmesinde, istatistik işlemlerinde ve bulguların yorumlanmasında büyük katkılarda bulunan Dr. Necati Cemaloğlu, Arş. Gör. Yavuz Erişen, Arş. Gör. Süleyman Yaman, Oktay Akbaş'a ve araştırma sürecinde bilgilerinden ve tecrübelerinden yararlandığım, bu araştırmanın ortaya çıkmasında büyük rolü olan danışman hocam Doç. Dr. H. İbrahim Yalın' a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sayıltılar, sınırlılıklar, tanımlar, kısaltmalar ve konuyla ilgili yerli ve yabancı araştırmalar sunulmuştur.

1.1 Problem Durumu

Bilginin ve teknolojinin büyük bir hızla değiştiği dünyamızda eğitimin ve eğitilmiş insan gücünün önemi daha da artmıştır. Bilim ve teknolojideki gelişmeler her alanda olduğu gibi eğitimin de niteliğini değiştirmektedir. Eğitim, bireyleri zeka ve yetenekleri oranında bilişsel, duyuşsal ve devinsel yönden nitelikli şekilde yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Böyle bir amacı gerçekleştirmek için eğitim sisteminin çağdaş bir yapıya sahip olması gerekir. Çağdaş bir eğitim sistemi, öğretme-öğrenme sürecinin gerçekleştiği okulları modern şekilde donatma, öğretmenlerin nitelikli yetişmesi, gelişmiş teknolojik araç ve öğretim yöntemlerini kullanmasını gerektirir.

“Çağımızda toplumların en hassas oldukları konu “İnsana Yatırım” konusudur. Çünkü, açıkça bilinmektedir ki bilgiyi ve teknolojiyi üreten ülkenin kalkınmasını sağlayan en önemli etken yetişmiş nitelikli insan gücüdür. İnsan gücünü nitelikli biçimde yetiştirmek bilim ve teknolojiyi benimseme, eğitim ve öğretimin her kademesinde modern teknolojik araç-gereçler ile bilimsel ve çağdaş yöntemleri kullanmakla mümkündür. İnsanlığın günümüzde ulaştığı olduğu kimine göre “bilgi toplumu” kimine göre “endüstri sonrası toplum” tabir edilen aşamada, bilgi ve bilgili insan ekonominin en önemli girdileri haline gelmiş olup teknoloji artık, sanayinin temel girdileri olan hammadde, enerji ve enformasyonu kullanılabilir mal ve hizmetlere dönüştüren bilgiler kümesi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle bilim, teknoloji ve iyi yetişmiş insan gücü, artık başta gelen üretim faktörleri arasında gelmektedir” (Aktaran: Kozlu, 1996:249).

Nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde ve bireylerin zihinsel ve devinsel kabiliyetlerinin geliştirilmesinde genel olarak eğitim sistemi, özel olarak da eğitim kurumları bireylere uygun öğretim ortamını sağlamak durumundadırlar.

“Eğitim ortamları; öğretme–öğrenme etkinliklerinin meydana geldiği çevre ve bu çevre içindeki tüm eğitim araçlarını içerdiği gibi araç öğesinin ötesinde fizik mekan ve fizik mekan içinde özel donanım unsurlarını da içeren bir anlam taşımaktadır. Eğitim ortamları öğretme–öğrenme süreçlerinde bilgi iletme işleminin meydana geldiği, öğrencinin konu ile etkileşimde bulunduğu personel, araç–gereç, tesis ve organizasyon öğelerinden oluşmaktadır.” (Alkan, 1997:125).

Alkan'ın bu şekilde açıklık getirdiği eğitim ortamlarının önemli öğelerinden biri eğitim araç-gereçleri ya da öğretim araçlarıdır.

Eğitim araç-gereçlerini birçok eğitimci birbirine benzer şekilde tanımlamışlardır. Alkan (1994:42)'a göre “Eğitimde araç, öğrencinin öğrenmesi, öğretmenin etkili bir öğretme sağlayabilmesi için özel olarak hazırlanmış, eğitim yaşantılarını zenginleştirmek, öğrenilecek konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak maksadıyla, geliştirilmiş öğretme–öğrenme yardımcısıdır.”

Doğdu ve Aslan (1993:31)'a göre ise “eğitimin etkinliğini artırmak amacıyla, eğitim ve öğretimde kullanılan her türlü araç eğitim aracıdır.”

1.1.1 Eğitim Araç – Gereçlerinin Önemi

Eğitim araç-gereçleri öğretmen ve öğrenciler için dersi ve konuyu zevkli hale getirecek, öğretme–öğrenme sürecini tekdüzelikten kurtaracak ders materyalleridir. “Öğretme ve öğrenme sürecinde araçlar genellikle öğretimi desteklemek amacıyla kullanılırlar. İyi tasarlanmış öğretim araç-gereçleri öğretim sürecini zenginleştirir, öğrenmeyi artırır” (Yalın,1997:101). “Eğitim araç-gereçleri çeşitli duyu organlarına hitap

ederek algılama ve öğrenmeyi kolaylaştırıp eğitimin etkinliğini artırır“ (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997:279).

Her eğitim aracının öğretme–öğrenme sürecinde kendine özgü eğitsel ya da öğretimsel özelliği vardır. “Eğitim araçları öğrenci açısından konunun daha kolay öğrenmesini sağladığı gibi, öğretmenler açısından da öğretimi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca eğitim yaşantılarını zenginleştirmekte, konuya derinlik sağlamaktadır. Sınıfa sığmayan evreni, bir daha dönüşümü olmayan tarihi, sınıf ortamına somut olarak getirmektedir. Eğitim araçları, eğitim teknolojisini oluşturan en önemli öğedir“ (Doğdu ve Aslan, 1993:31).

“Eğitim ortamları öğelerinden araç-gereçlerin eğitimde kullanılmasının yararları yapılan birçok araştırma ile kanıtlanmıştır ” (Alkan, 1979:6).

Özdil (1979)'e göre (Aktaran: Ergül, 1994:31) araştırma sonuçları göstermiştir ki;

1.Öğrenciler çok araçlı bir yaklaşımla verilen dersleri normal derslere tercih etmektedirler.

2.Öğrenciler, çok araçlı yaklaşımla verilen derslerde bilginin daha çabuk, daha ayrıntılı ve daha hatırlanması kolay biçimde sunulduğu, kavramların daha açıklık kazandığı ve geleneksel derslere oranla çok araçla verilen derslerin daha iyi düzenlendiği kanısındadırlar.

3.Öğrenciler, çok araçlı yaklaşımla, görsel araç-gereçlerin karşılıklı ilişkilerinin gereğince sağlandığı, bunların açık ve uygun aralıklarla değiştiği inancındadırlar.

Eğitim araç-gereçlerinin öğretme-öğrenme sürecindeki yararları şu şekilde bilinmektedir ;

1. Zamandan ve sözden ekonomi sağlarlar,
2. Belli bir fikrin göz önünde canlandırılmasına yararlar,
3. Karmaşık fikirleri basite indirgeyerek açıklarlar,
4. İşlemleri basitleştirirler,
5. Fikir, işlem ve süreçlerin sırasını gösterirler,
6. Öğretimi canlı ve açık hale getirirler.
7. Öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini artırırar,
8. Öğrenme arzusu yaratırar,
9. Öğrenilecek konu üzerinde pratik yapma imkanı sağlarlar,
10. Öğretimi zenginleştirirler.
11. Güvenli ve kolay gözlem yapma olanağı sağlarlar,
12. Farklı zamanlarda, farklı sınıflardaki bütün öğrencilerin aynı öğretim içeriğini almalarını sağlarlar,
13. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar,
14. Tekrar tekrar kullanılabilirler,
15. İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını sağlarlar. Öğrencilere çok karmaşık gelen konular, uygun hazırlanmış araç-gereçlerle daha kolay ve daha etkili sunulabilir.
16. Soyut şeyleri somutlaştırılabilirler
17. Öğrencinin ilgi ve dikkatini hedef davranışlara çekerek onun derse katılmasını sağlayabilir, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine neden olabilirler (Küçükahmet 1994: 95, Yalın 1997: 87-89, Sönmez, 1994: 122).

Şüphesiz eğitim araç-gereçlerinin öğretme-öğrenme sürecindeki yararları bunlarla sınırlı değildir. Somut olarak gözlenebilen ya da gözlenemeyen daha birçok yararı bulunmaktadır.

1.1.2 Eğitim Araç-Gereçlerinin Etkili Kullanımı

“Çağdaş eğitim ortamlarının, eğitim ve öğretimin yapıldığı mekanlarda bulunması yeterli değildir. Önemli olan, çağdaş eğitim ortamlarını etkili ve verimli bir şekilde kullanmak olmalıdır”(Coşkun,1997:72). Eğitim araç-gereçlerini öğretim sürecinde etkili, yerinde ve amacına uygun kullanıldığında eğitimin niteliğini ve öğrenci başarısını artıracığı bilimsel bir gerçek olarak kabul edilmektedir.

Ayrıca, “öğretim materyallerinin etkili olabilmesi için, materyallerin konu alanına, öğrencilerin özelliklerine ve kazandırılmak istenen davranışa uygun olarak seçilmesi ve öğretmenler tarafından iyi kullanılması önem taşımaktadır “ (Fidan ve Erden, 1993 : 187).

Bunun yanında etkili bir öğrenmenin sağlanabilmesi için, öğrencinin bütün duyu organlarına hitap edecek öğretimin yapılması gerekir. Öğretimde sadece sözlü ve yazılı sembollerle yapılan iletişim sık sık kesilmelere, yanlış yorumlamalara, ilginin çabuk kaybolmasına ve hayal kurmaya sebep olmaktadır (Alkan ve diğerleri, 1987 : 83).

Diğer taraftan araştırmalar göstermektedir ki, öğrenme işlemine katılan duyu organlarının sayısı ne kadar fazlaysa, öğrenme o kadar iyi, unutmama o kadar az olur.

Öğrendiklerimizin,

- % 83'ünü görme

- % 11'ini işitme

- % 3,5'ini koklama

- % 1,5'ini dokunma

- % 1'ini tatma duyularımızla edindiğimiz yaşantılar yoluyla öğreniriz

(Aktaran:Çilenti, 1997:35).

Ayrıca, zaman sabit tutulmak üzere insanlar ;

- Okuduklarının %10 'unu
- İşittiklerinin %20 'sini,
- Gördüklerinin %30 'unu,
- Hem görüp hem işittiklerinin %50 'sini,
- Yaptıklarının ise %90'ını hatırlamaktadırlar (Aktaran:Çilenti, 1997:36).

Bu sebeple, öğretim sürecinde öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekecek görsel-işitsel araç-gereçleri kullanarak veya öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlayacak ortamlar hazırlamak, eğitimin kalitesi ve öğrenci başarısı açısından oldukça önemlidir.

“Eğitimde karşılaşılan ve geleneksel yöntemlerle çözülemeyen sorunların çözümünde çağdaş teknolojik araçlardan yararlanılması zorunluluk haline gelmiştir. Bu araçların akılcı biçimde planlanıp uygulamaya konulması koşulu ile eğitimde hem nitelik hem de nicelik sorunlarının çözümüne olumlu katkılar sağlayacağı bilinmektedir” (Hızal, 1988:23).

Burada dikkat çeken noktalardan biri, öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini etkili, amacına uygun ve doğru şekilde kullanıp kullanmadığıdır. Eğitim araç-gereçlerinin doğru ve etkili kullanımı, öğretme-öğrenme etkinliklerinin uygulayıcısı olan öğretmenlere bağlıdır. Öğretmenler okulda bulunan araç-gereçleri, öğretim sürecinde, amaçlarına uygun ve yerinde kullandıkları takdirde öğretim sürecinin daha zenginleşeceği ve öğrencilerin derse katılımının daha fazla olacağı muhakkaktır. Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili kullanmaları, onların bu araçlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu araçların hangi derslerde daha etkili ve verimli kullanılacağına da öğretmenler tarafından bilinmesi önemlidir.

“Görsel-işitsel araçların verimli kullanılabilmesi için o aracın kendine özgü özelliklerinin bilinmesi gerekir. Bazen çok basit görünen bu özellikler hem o araçtan yararlanmayı hem de dersin niteliğini büyük ölçüde etkilemektedir” (Küçükahmet, 1994:95).

“Öğretmenin eğitim teknolojisi yönünden en önemli görevlerinden biri, öğrencilerine öğreteceği konuyla ilgili hedef davranışları kazandıracak yaşantıları sağlamaktır. Bunun için her hedef davranışa göre önceden hazırlanmış olduğu eğitim durumlarını gerekli araç ve yöntemleri kullanarak gerçekleştirmesi gerekir. Bu işin en önemli yönü, öğretmenin öğrencilerinin özelliklerine, dersin hedeflerine ve konusuna uygun eğitim araç ve yöntemlerini sağlayabilmesidir. Öğretmen eğitim teknolojisi alanında ne kadar iyi yetişmiş olursa, eğitim durumları için araç seçmede ve onları sağlayabilmede o kadar başarılı olur” (Çilenti, 1988:124). "Oysa, bazı öğretmenlerin elindeki basit bir aracı bile kullanmaktan çekindiği gözlenmektedir. Bu çekingenliğin temel nedenlerinden biri, şüphesiz ki öğretmenin o aracı kullanmasını bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Elinin altındaki bir aracın nasıl kullanılacağını, o aracın faydalarını ve sınırlılıklarını bilen bir öğretmen o araçtan yararlanma yollarını arayacaktır" (Küçükahmet, 1994 : 94).

Öğretmenlerin araç-gereç kullanımına olumsuz yaklaşımlarının bir başka sebebi ise bu araçların kendilerinin yerini alabileceği endişesidir.

Öğretmenlerin eğitim araçlarını kullanmaları, eğitim araç-gereçlerinin öğretmenin yerine geçeceği anlamına gelmez, aksine bunlar öğretmenlerin sadece bilgi dağıtan kişiler olmak yerine öğrenme deneyiminin yaratıcı yöneticileri haline gelmesini sağlar (Heinich, Molenda ve Russell,1993:16-19).

Bu konuya Küçükahmet (1994:94) ise şöyle yaklaşmaktadır.

“Bazı öğretmenler modern araçların sınıfta kendilerinin yerini alacağı endişesiyle bu araçları kullanmayı reddetmektedirler. Oysa öğretmenlerin araç konusunda bilmesi gereken temel ilke, ne kadar modern olursa olsun herhangi bir aracın öğretmenin yerinde değil, yalnızca yanında kullanılabileceğidir. Bugün modern araçlar üreten ülkeler her fırsatta bu gerçeği öğretmenlerine hatırlatma gereğini

duymaktadırlar. Çünkü iyi bir öğretmen etkin bir sınıf atmosferinin ilk kuralının yüz yüze etkileşim olduğunu bilmek zorundadır."

Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanmamalarındaki diğer faktörler (araştırma sürecinde öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak) şunlardır;

- Gereç hazırlamak için öğretmenlerin yeterli zamanlarının bulunmaması,
- Alışmış oldukları klasik anlatım yönteminin daha kolay ve zahmetsiz olması,
- Kullanılacak aracın okulda fazla sayıda bulunmaması,
- Öğretmenlerin araç-gereçlerin öğretme-öğrenme sürecine fazlaca katkılarının olmadığını düşünmeleri.

Bütün bu olumsuzlukların yanında "öğretme-öğrenme süreçlerinde öğretim materyallerinden uygun biçimde yararlanıldığında, öğrenme kolaylaşmakta, algılar güçlenmekte, öğrenme aktifleşmekte, öğrenmeye karşı ilgi artmakta, izlenimlerin kalıcılığı artmakta ve öğrenme zenginleşmektedir. Ancak, bu gibi sonuçların alınmasında, süreçte kullanılacak öğretim materyallerinin hazırlanmasında ya da seçilmesinde eğitim, iletişim ve öğrenme ile ilgili araştırmaların ortaya koyduğu ilke ve ölçütlerden yararlanma gereği ön koşul olarak belirmektedir" (Ergin ve Arkadaşları 1987:67). Ayrıca öğretim materyallerini etkili kullanan öğretmenler, öğrenci problemlerini belirlemeye ve düzeltmeye, tek tek öğrencilere danışma vermeye, bire bir öğretime ve küçük grup öğretime daha fazla zaman ayırabilirler (Heinich, Molenda ve Russell, 1993:16-19).

1.1.3 Eğitim Araç-Gereçlerinin Seçimi

Öğretme-öğrenme etkinliklerinin uygulayıcısı olan öğretmen, öğretim araç-gereçlerini kullanma yanında gerekli ve doğru öğretim araç veya gerecini seçmek durumundadır. Bu seçme işleminde bazı kriterler veya unsurlar rol oynamaktadır.

Yalın (1997:88) 'a göre öğretim araç-gereçlerinin seçimini etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar :

1. Öğretim hedefleri,
2. Öğretim yöntemi,
3. Öğrenci özellikleri,
4. Araçların özellikleri,
5. Öğretim ortamı,
6. Gereçlerin tasarım özellikleri,
7. Öğretmenlerin tutumları, becerileri,
8. Araçların bulunup bulunmadığıdır.

Bu faktörler öğretme-öğrenme sisteminin unsurları olup, karşılıklı etkileşim içerisindedir. Birinin seçim, tasarım ya da kullanımı diğerlerinin seçim, tasarım ya da kullanımını doğrudan etkiler.

Araç-gereç seçiminde eğitimciye aşağıdaki sorular birer ölçüt olarak yol gösterici olabilir. Kullanılması düşünülen araç-gereç ;

- a. Hedeflenen davranışların kazandırılmasına yardımcı olabilecek nitelikte mi?
- b. Kendi içerisinde uygun bir sıra izliyor mu?
- c. Etkililiği iddialarını destekleyen veriler var mı?
- d. Öğrencilerin (kullanılacak grup) özelliklerini belirtiyor mu?
- e. Daha iyi kullanılmasına yardımcı olacak ve gerekli öğretmen yeterliliklerini belirten yazılı bir belge var mı?
- f. İncelenen konuya önemli bir katkıda bulunabilir mi?
- g. Öğrencileri daha iyi düşünmeye eleştirci olmaya yöneltebilir mi?
- h. İnsan ilişkilerini geliştirmede katkısı olabilir mi?
- i. Fiziksel durumu yeterli mi?
- j. Taşınabilir mi?
- k. Başka yardımcı personel gerektirmeden kullanılabilir mi?
- l. Seçilip kullanılması için harcanacak zaman, çaba ve paraya değer mi? (Ergin,1995:133).

"Kuşkusuz ki; öğretmen bu ölçüt niteliğindeki soruların çoğuna cevap veren bir aracı, daha azına cevap veren bir araca tercih edecektir" (Ergin,1995:133). Sonuç olarak, "etkili bir iletişimin, eğitim ortamında sağlanabilmesi için öğretmenin hedef davranışlara, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun eğitim araç-gereçleriyle, tekniklerini işe koşması gerekir" (Sönmez, 1994:122).

1.1.4 Müfredat Laboratuvar Okulları (MLO)

Bu araştırma esas olarak, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi içerisinde yer alan Müfredat Laboratuvar Okullarında görevli bulunan öğretmenlerin, bu okullarda yer alan araçları kullanıp kullanmadığı, kullanıyorlarsa ne derece etkili ve amacına uygun kullanıldıkları ile MLO'daki öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını ortaya çıkarmak için yapılmıştır. Bu bakımdan öncelikle, araştırmanın evrenini oluşturan "Müfredat Laboratuvar Okulları" hakkında kısaca bilgi vermek yararlı olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Dünya Bankası arasında 18 Mayıs 1990 tarihinde imzalanan ve 10 Temmuz 1990 tarihinde yürürlüğe giren "Türk Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" MEB'in diğer birimleri ile birlikte EARGED' in de sorumlu olarak yer aldığı bir projedir.

Milli Eğitimi Geliştirme Projesinin amaçları

1. Öğrenci başarısını artırmak,
2. Öğretmenleri mesleki standartlara ulaştırmak,
3. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönetim sistemini geliştirmek olarak saptanmıştır.

MEGP'nin birinci amacı olan, öğrenci başarısının artırılmasına yönelik olarak yürütülen bütün çalışmaların uygulama alanı olarak, Türkiye genelinde 7 coğrafi bölgede 22 il'den 147 ilköğretim, 61 ortaöğretim olmak üzere 208 okul MLO olarak seçilmiştir.

MLO modelinde Müfredat Laboratuvar Okullarının temel görevi; ülkemizde Atatürk İlkeleri doğrultusunda demokratik toplumun saygın bir üyesi olarak yetişmeleri için öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına uygun programların geliştirilmesini sağlamak olarak belirtilmektedir. Bununla birlikte, MLO'ların Türkiye'deki okullarda kullanılmak üzere yeni ya da düzeltilmiş öğretim programlarının, ders kitaplarının, öğretim materyallerinin ve stratejilerinin geliştirilmesi için pilot uygulamalara uygun ortam sağlayacağı da beklenmektedir. MLO'nun bir diğer rolünün, eğitim sisteminin gelişimi için canlı bir model oluşturacağı ve bu fonksiyonunu, gerek MLO Modelinde belirtilen MLO standartlarına ulaşarak, gerekse eğitimin niteliğinin artmasına yönelik yenilikleri gerçekleştirerek yerine getireceği umulmaktadır (MLO Modeli, 1995:2).

Seçilen bu okulların işlevsel bir MLO haline gelmesi için hedeflenen standartları, ilkeleri, özellikleri ve izlenecek stratejileri gösteren bir "Müfredat Laboratuvar Okulu Modeli" geliştirilmiştir. MLO standartlarına göre okullar; aydınlık, çekici renklerle boyanmış temiz binalardır. Nitelikli bir öğretim için tam gün öğretim ilkesi benimsenmiş ve sınıf mevcudu standardı 30 olarak kabul edilmiştir. Her türlü öğretim metodunun uygulanmasına uygun bir yerleşim esnekliği sağlayacak tek kişilik öğrenci sıraları, kişisel öğrenci dolapları, öğretimin görsel-işitsel boyutuna imkan sağlayacak tepegöz, projeksiyon paneli (data-show), video ve televizyon, teyp ve cd çalıcı gibi sınıf ekipmanlarının yanısıra, bilgisayar, fotoğraf tarayıcı (scanner), yazıcı, internet bağlantısı için modem, öğretim materyali hazırlamaya uygun yazılımlar ile donatılmış "Öğretmen Çalışma Odası", öğrencileri araştırmaya yöneltecek "Fen Laboratuvarları", gereksinimleri karşılayacak düzeyde bir kütüphane ve öğrencileri, sanatsal ve sosyal etkinliklere yöneltecek olan "Çok Amaçlı Salon", "Müzik ve Resim Odaları" gibi zorunlu mekanlar MLO standartlarından bazılarına örnektir (MLO Modeli, 1995:2).

MLO'ların gelişiminde "Planlı Okul Gelişimi" esastır. Her MLO hazırladığı "Okul Gelişim Planı" ile planlı gelişimini sürdürmek durumundadır. Okul Gelişim Planlarının hazırlanması sürecinde, okulda eğitim-öğretimi geliştirmeye yönelik hedefler belirlenmekte, bu hedeflere ulaşmak için yapılacak çalışmalar, "Çalışma Planları" ile ayrıntılı bir şekilde

planlanmakta ve ilgili öğretimin yılı süresince uygulanıp değerlendirilmektedir. Değerlendirme sonuçlarına göre "Okul Gelişim Planı" üzerinde gerekli düzenlemelere gidilmektedir. Öğretim yılı sonunda hazırlanan "Okul Gelişim Raporu" ile de okullardaki gelişmeler Bakanlık tarafından izlenmektedir. Okul Gelişim Planları hazırlanırken, bütün MLO'lar fiziksel kaynaklarını ve insan kaynaklarını okulda eğitimin niteliğini geliştirmeye yönelik olarak planlanmakta ve kullanılmaktadırlar (MLO Modeli, 1995:4).

Okuldaki eğitimin niteliğinin artışına, fiziki kaynakların geliştirilmesi kadar bunların etkin kullanımı da katkıda bulunmaktadır. Okulun bütün mekanlarının ve ekipmanlarının verimli ve etkili olarak kullanılabilmesi için planlı, programlı ve ekip çalışmasına önem verilmektedir. Bu amaçla, çeşitli "Çalışma Grupları" kurularak ve bunların hazırladığı "Çalışma Planları" ile okulun planlı gelişiminin sağlanmakta olduğu belirtilmektedir. (MLO Modeli, 1995:4).

Ayrıca, MLO'larda fiziki kaynaklar kadar insan kaynaklarının da geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla, MLO'lardaki yönetim, eğitim ve destek hizmetleri veren personelin hizmet içi eğitim çalışmaları ile geliştirilmesi esastır. Hizmet içi eğitim çalışmalarına katılan personelin eğitim sonucunda okuluna döndüğünde, öğrendiklerini diğerlerine aktararak onlarla paylaşmasının, insan kaynaklarının geliştirilmesine hız kazandıracığının önemi vurgulanmaktadır. Bütün MLO'lar her yıl okul personelinin hizmet içi eğitim ihtiyacını İl Milli Eğitim Müdürlüğüne, Hizmet İçi Eğitim Dairesi kanalıyla düzenlenecek hizmet içi eğitim kursları için EARGED' e bildirmektedirler. Buna göre, hizmet içi eğitime ihtiyacı olan personele gerekli hizmet içi eğitim kursunun verilmekte olduğu belirtilmektedir (MLO Modeli, 1995:4).

MLO'larda okulda bulunan ekipmanı (araç-gereçler) temin etmek ve koordinasyonu sağlamak için bir "Teknoloji Grubu" oluşturulmuştur.

Teknoloji Grubunun görevleri şunlardır;

1. Ekipmanların bulundurulacağı mekanları belirlemek,
2. Ekipmanların periyodik bakımları ve gerekli olduğu zamanlarda onarımlarını yapmak,
3. Ekipmanların iyi çalışır durumda bulundurulmalarını sağlamak,
4. Ekipmanların kullanımı için gerekli olan sarf malzemelerin hazır bulundurulmasını sağlamak,
5. Kullanılmayan ekipmanların uygun mekanlarda depolanmasını sağlamak,
6. Teknolojik gelişmeleri izleyerek, okulun bu teknolojik gelişmelere paralel olarak gelişmesini sağlamak,
7. Gerekli eğitim malzemelerini önermek,
8. Okul personelinin teknolojik eğitimi için, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordinasyonu sağlayarak okul personelinin ilde veya okulda düzenlenecek hizmet-içi eğitim faaliyetlerine katılmasını sağlamak,
9. Ekipmanların kullanımından bütün öğretmenlerin yararlanabilmesi için program yapılmasını sağlamak (MLO Modeli, 1995: 14, 15).

Müfredat Laboratuvar Okulları, MLO modelinde yer alan standartların uygulandığı okullar olması nedeniyle sahip olduğu fiziksel kaynaklar açısından bazı özelliklere sahiptir. Bu özelliklerden birisi "Öğretmen Çalışma Odası" dır. "Öğretmen Çalışma Odası", öğretmenlerin derse girmeden önce hazırlık yapması amacıyla hazırlanmıştır. "Öğretmen Çalışma Odası"nda, öğretmenlerin ders planlarını hazırlaması ve dersi ile ilgili öğretim materyali üretmesi için uygun ekipmanlar, donanımlar, araç-gereçler, kaynak kitaplar ve sarf malzemeleri bulunmaktadır. Öğretmenler yıllık ve günlük planlarını bilgisayarda hazırlayabilirler. Ayrıca öğretmenler, konuya ve seçilen öğretim yöntem ve tekniklerine paralel olarak kullanacağı öğretim araç ve materyallerini belirlemelidir. "Öğretmen Çalışma Odası"nda yer alan ekipmanlar öğretmenlere materyal üretme olanağı da sağlamaktadır. (Eğitim Teknolojisi Kılavuzu, 1999:51,52).

Öğretmenler, "Öğretmen Çalışma Odası"nda bulunan bilgisayar, görüntü tarayıcı, fotoğraf makinesi, video, kamera, fotokopi makinesi gibi ekipmanları kullanarak video kasetleri, bilgisayar programları, ses kasetleri, tepegöz saydamları gibi öğretim materyallerini hazırlayabilmekte ve gerekirse çoğaltabilmektedirler (Eğitim Teknolojisi Kılavuzu, 1999:51,52).

MLO'larda görev yapan öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili bir şekilde kullanması görüşü temel olarak belirlenmiştir. MLO'larda öğrenci merkezli bir öğretim sağlamak, öğrenci başarısını ve eğitimini artırmak için çağın gerektirdiği modern araçların temin edilmesi ve kullanılması büyük önem taşımaktadır.

1.1.5 İlgili Araştırmalar

Eğitim araç-gereçlerinin eğitimde kullanımıyla ilgili, Türkiye'de geçmişte yapılan araştırmalar sınırlı sayıda olmakla birlikte bu sayı son yıllarda giderek artmaktadır. Aşağıda araştırma konusuyla ilgili yapılmış yerli ve yabancı araştırmalara değinilmiştir.

1.1.5.1 Yerli Araştırmalar

Kurubacak (1988), yaptığı çalışmada eğitimdeki en basit araçlardan olan tepegöz saydamları ile döner levhanın sınıf ortamında kurallarına uygun kullanıldıklarında öğrenmedeki etkililik açısından aralarında herhangi bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Çalışmanın adı "*Tepegöz Saydamları ile Döner Levhanın Öğrenmedeki Etkililiği*" dir.

Araştırma, Anadolu Üniversitesinde yapılmıştır ve araştırmanın örneklemini Anadolu üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümünde okuyan ve eğitim teknolojisi dersini ilk defa alan 65 üçüncü sınıf öğrencisi oluşturmuştur.

Araştırma sonucunda; tepegöz saydamları kullanılarak yapılan öğretim ile döner levha kullanılarak yapılan öğretim arasında, diğer koşullar eşit tutulmak kaydıyla, öğrenme sürecindeki etkililik açısından herhangi bir farkın olmadığı bulunmuş, ancak her iki yöntemle yapılan öğretime oranla öğrenme sürecinde etkililiği sağlamada daha üstün olduğu araştırmacı tarafından vurgulanmıştır.

Ergin (1989)'in MEB'ce açılan yabancı dil formatörlük kursuna katılan toplam 122 öğretmen üzerinde yaptığı "*Yabancı Dil Öğretmenlerinin Eğitim Araçlarından Yararlanma Durumu ve Eğitim Araçları Konulu Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma*" adlı çalışmada aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

1. Başta projeksiyon makineleri olmak üzere çoğu görsel eğitim araçlarından yabancı dil öğretmenlerince ya çok az yararlanılmakta ya da hiç yararlanılmamaktadır. En çok kullanılan araçların başında işitsel bantlar ile duvar resimleri gelmektedir. Kumaş kaplı tahta ve gereçleri ile televizyon ve video da öğretmenlerin yarısından daha fazlası tarafından hiç kullanılmamakla birlikte ötekilere (tepegöz, slayt projektörü, hareketli film, film makinesi) oranla kısmen kullanılan araçlardır.

2. Yabancı dil öğretmenleri çeşitli eğitim araç ve gereçlerinin bulunması, kullanımı ve üretimi için en fazla yardım ihtiyacını en çok kullandıkları araçlar için duymuşlardır.

3. Yabancı dil öğretmenlerince en çok eğitim ihtiyacı, çeşitli projeksiyon makinelerinin kullanımı, manyetik tahta ve tepegöz gereçlerinin hazırlanması ile eğitim araçlarının seçimi konularında duyulmuştur.

4. Öğretmenler eğitim araçlarından yararlanma konulu bir hizmet içi eğitim programına katılma konusunda istekli olduklarını belirtmişlerdir.

Teker (1990), tarafından yapılan “*Geleneksel Yöntemlere Alternatif : Video Merkezli Öğrenme Yöntemi*” adlı çalışmada ise, Yüksek öğretimde video merkezli öğretim yönteminin öğrenci başarısını ne ölçüde etkilediği araştırılmıştır.

Araştırma Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde okuyan 70 öğrenci üzerinde yapılmıştır. 70 kişi 35'er kişilik iki gruba ayrılmıştır. Deney grubundaki öğretmen; programlı öğretim materyali, video-teyp, işitsel teyp programlarından temel öğrenme kaynağı olarak yararlanmış, kontrol grubunda ise öğretmen geleneksel öğrenme materyalinden temel öğrenme kaynağı olarak yararlanmıştır. Araştırmadan çıkan bazı sonuçlar şunlardır ;

Deney grubundaki öğrenciler, kontrol grubunda bulunan öğrencilere göre derste işlenen konuları daha kolay bulmuşlardır. Ayrıca, deney grubu kontrol grubuna oranla dersi daha ilginç bulmuş; öğretim faaliyetlerine daha fazla katılmışlardır.

Deney ve kontrol gruplarının son test ortalamaları arasındaki fark, deney grubu lehine 0.01 düzeyinde manidardır.

Aydoğdu (1993), Dokuz Eylül Üniversitesinde yaptığı araştırmasında, İngilizce öğretiminde araç-gereç ve kılavuz kitap kullanımının öğrenci başarısına etkisini incelemiştir. Bu amaçla, geleneksel öğretim tekniğine alternatif dört ayrı yöntem oluşturulmuştur. Bunlarda değişik deney gruplarına uygulanmıştır. Deney gruplarından birine kılavuz kitap ve video tekniği ile yapılan öğrenci merkezli bir öğretim düzenlenmiş, diğer üç deney grubuna ise öğretmen merkezli yöntemler uygulanmıştır.

Bunlar ;

1.Klasik anlatım, video, teyp, tepegöz

2.Klasik anlatım, video

3.Klasik anlatım, teyp, tepegöz

Beşinci ve son grup ise, klasik anlatım yöntemi kullanılarak öğretim verilen kontrol grubunu oluşturmuştur.

Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1. İngilizce öğretiminde "klasik anlatım, video, teyp, tepegöz" yöntemi ile gerçekleştirilen öğretim ve "klasik yöntem" ile gerçekleştirilen öğretim arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, deney grubu lehine olumlu bir eğilim tespit edilmiştir.

2. Aynı şekilde İngilizce öğretiminde "klasik anlatım, video" yöntemi ile gerçekleştirilen öğretim öğrenci başarısı açısından "klasik anlatım" yöntemine göre anlamlı bir fark göstermediği belirtilmiş ancak, deney grubu aleyhine olumsuz bir eğilim tespit edilmiştir.

3. "Klasik Anlatım, teyp, tepegöz" yöntemi ile yapılan öğretim, öğrenci başarısı açısından "klasik anlatım" yöntemine göre anlamlı düzeyde bir fark göstermemiştir. Ancak, deney grubu lehine olumlu bir eğilim kaydedilmiştir.

Güneş (1993), *"İlkokul Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Eğitim Teknolojisine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi"* başlığı taşıyan çalışmasında, KKTC Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullarda görev yapan toplam 30 yönetici ve 50 öğretmenden anket aracılığı ile sosyal bilgiler dersinin öğretiminde planlama, organizasyon, yürütme ve değerlendirme yeterlilikleri, ilkeler ve karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşler alınmıştır.

Araştırmadan çıkan genel sonuç, öğretmen ve yöneticilerin tüm yeterlilik alanlarına sahip olma gerekliliği konusunda aynı yönde cevap verdikleri, yeterliliklere sahip olma gerekliliğine ilişkin gözlenen

farklılıklarda öğretmenlerin daha olumlu tutum geliştirdikleri, sahip olma konusunda gözlenen farklılıklarda ise öğretmenlerin kendilerini yöneticilerin algıladıklarından daha olumlu algıladıkları gözlenmiştir. Ayrıca, öğretmen ve yöneticilerin sahip olunması gerekenle ilgili kendi algıları arasında manidar farklılıkların olduğu da gözlenmiştir.

Koruyan (1993), *"İlkokul Öğretmenlerinin Fen Öğretimine İlişkin Eğitim Teknolojisi Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi"* başlığını taşıyan çalışmasında, KKTC Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin, fen bilgisi öğretiminde, eğitim teknolojisi ile ilgili sahip olmaları gereken ve sahip oldukları yeterliliklere ilişkin görüşlerin saptanmasını amaçlamıştır. Araştırma, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 30 ilkokulda yapılmış ve araştırmaya 48 beşinci sınıf öğretmeni, 30 okul müdürü ile 10 ilköğretim müfettişi katılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen ve yöneticiler, belirtilen yeterlik alanlarında öğretmenlerin sahip olduğu yeterlilikleri sahip olunması gereken öğretmen yeterliliklerinin altında gördükleri sonucuna varılmıştır.

Ergül (1994), Anadolu Üniversitesinde Sivil Havacılık Yüksekokulunda yaptığı çalışması *"Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulundaki Öğretme-Öğrenme Süreçlerinin Çağdaş Eğitim Teknolojisi Açısından Değerlendirilmesi"* başlığını taşımaktadır. Çalışmanın temel amacı, Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulunda uygulanan öğretme - öğrenme süreçlerini çağdaş eğitim teknolojisi anlayış ve ilkeleri açısından değerlendirmek ve bu yüksekokulda uygulanan öğretme-öğrenme süreçlerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilecek öneriler oluşturmak olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın evrenini Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulundaki öğretim elemanları oluşturmuştur. Araştırmacı

tarafından geliştirilen anket 1992-1993 öğretim yılında 60 öğretim elemanına uygulanmıştır.

Araştırmadan çıkan sonuçlar şunlardır :

1. Eğitim teknolojisinin olanaklarından yararlandığını belirten öğretim elemanlarının en çok ; televizyon, film,video vb. gibi görsel-işitsel araçları kullandığı görülmüştür.

2. Öğretim elemanları, derslerde araç-gereç olanaklarından yararlanamamalarının sebebi olarak, kendi ihmallerini, bu konudaki deneyimlerinin yetersiz oluşunu, araç-gereç yetersizliğini göstermişlerdir.

3. Öğretim elemanlarının yarısından fazlası derslik, atölye ve laboratuvarların fiziksel koşullarının araç-gereç kullanımına uygun olmadığını belirtmişlerdir.

4. Öğrencilerin derse katılımını sağlama konusunda, öğretim elemanlarının yaklaşık yarısı ilgi çekici araç-gereç hazırladıklarını, yarısına yakın bir kısmı da öğrencileri konuya karşı güdülediklerini ifade ederken, eğitim teknolojisi dersini alan öğretim elemanlarının öğrencilerin derse katılımını sağlamak için diğer öğretim elemanlarına göre daha yüksek oranda, ilgi çekici araç-gereç hazırladıkları görülmüştür.

5. Öğretim elemanlarının çoğunluğu, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre öğretme-öğrenme ortamlarını düzenlemenin gerekliliğini kabul etmiştir.

Çakal (1994) ise *"İlkokullarda Fen Eğitimi Teknolojisi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi"* adını taşıyan çalışmasında, ilkokullarda öğretmenler tarafından gerçekleştirilen fen eğitimi uygulamaları nasıldır? ve önerileri nelerdir? sorularına yanıt aramıştır.

Araştırmada tarama modeli benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Eskişehir ili kent merkezinde bulunan 74 ilkokul ve ilköğretim okulunun, 4.-5. sınıflarındaki görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Örneklem olarak Eskişehir ilinde yer alan 21 ilkokul ve ilköğretim okulundan 160 öğretmen alınmıştır.

Araştırmadan çıkan başlıca sonuçlar şunlardır :

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası okullarındaki eğitim teknolojisi uygulamalarını genelde çok az seviyede bulmuşlardır.

2. Öğretmenlerin beşte üçü fen bilgisi dersini, çeşitli araç-gereçlerle yeterince desteklemedikleri ve eğitim araç-gereçlerini yerinde kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

3. Öğretmenlerin üçte biri kadarı fen bilgisi dersinde kendi yaptığı araçlardan yararlandığını, yaklaşık beşte ikisi kendi yaptığı araçlardan çok az yararlandığını belirtmişlerdir.

4. Öğretmenlerin yaklaşık beşte üçü fen bilgisi dersinde hareketli ve sesli filmler ile videodan yeterince yararlanmazken, dörtte biri kadarı ise bu araçlara fen bilgisi dersinde hiç yer vermediklerini belirtmişlerdir.

5. Fen bilgisi dersinde, hareketli ve sesli filmler ile video gibi görsel araçlardan yararlanmayan öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçüne göre okullarında bu araçlar bulunmamaktadır.

6. Öğretmenlerin yarısından fazlası fen bilgisi dersinde slayt, tepegöz ve projeksiyon makinesi kullanmazken, yarıya yakınının da hiç kullanmadığı anlaşılmıştır.

7. Bu araçları kullanmayanların tamamına yakını, kullanmama nedeni olarak bu araçların okullarında olmamasını öne sürmüşlerdir.

8. Öğretmenlere göre, fen bilgisi öğretiminde en çok karşılaşılan sorun araç-gereç bulamama sorunudur.

9. Araştırma yapılan ilkokulların yaklaşık dörtte üçünde fen bilgisi dersi için laboratuvar bulunmadığı tespit edilmiştir.

10. Öğretmenlerin yarısından fazlasına göre, görev yaptıkları okullardaki araç-gereçler yetersizdir.

11. Araştırma yapılan ilkokullardaki görsel-işitsel araçların sayısal olarak yetersiz durumda olduğu, öğretmenlerin belirttiklerine göre okullarda en çok bulunan aracın radyo (%71.4) olduğu anlaşılmıştır. İlkokullarda en az bulunan araçlar tepegöz projeksiyon makinesi(%19) ve slayttır(%24.8).

12. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu (%72.5) ildeki eğitim araçları ve donatım merkezinden yeterince yararlanmadığını, yaklaşık dörtte biri ise hiç yararlanmadığını belirtmiştir.

Cabbar (1995), tarafından yapılan "*İzmir İli Orta Dereceli Okullarda Eğitim Teknolojinin Uygulamaları*" adlı araştırmada orta dereceli okulların eğitim teknolojisine gereken önemi verip vermediği, öğretmenlerin eğitim teknolojisi alanlarını ne derece tanıdığı ve okullarda uyguladığı, ayrıca eğitim teknolojisi alanlarının daha bilinçli ve uygun biçimde uygulaması için ne gibi tedbirler alınması gerektiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, İzmir ilindeki 15 orta dereceli okulda 325 öğretmene anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğretmenlerden eğitim teknolojisinin dört alanıyla (Özel hedefler, öğretim yöntemleri, araç-gereç, ölçme ve değerlendirme) ilgili görüşler alınmıştır. Söz konusu alanlardan araç-gereç alanı ile ilgili aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

1. İzmir ili orta dereceli okulların çoğunda, eğitim teknolojisi araç-gereçleri bulunmamaktadır.

2. Öğretmenlerin çoğu, derslerinde araç-gereç olarak en çok yazı tahtasını kullanmaktadırlar. Bunu düz resimler ve levhalar takip etmektedir. Diğer görsel-işitsel araçları ise hemen hemen hiç kullanmamaktadırlar.

3. Öğretmenlerin yarısı araç-gereçleri dersin değişik konularında kullandıklarını sebep olarak belirtmişlerdir. Diğer tercih nedenleri "öğrencilerin daha çok ilgisini çekmekte olması, hem göze hem kulağa hitap etmesi, çok yönlü bir araç olması, karmaşık konuları kolaylaştırması ve gösteri yapmayı gerçekleştirmesi gibi nedenlerdir.

4. Öğretmenlerin üçte ikisi kadarı derslerinde araç-gereç kullanmama nedeni olarak, okullarında bulunmadığını belirtmişlerdir. Diğer kullanmama nedenleri olarak, yeterli bilgi ve deneyimlerinin olmaması ve zaman yetersizliği gösterilmiştir.

Bu alan da yapılan bir diğer çalışma Uzunahmet (1996) tarafından yapılmıştır. Çalışma, "*KKTC Akademik Liselerinde Öğretmenlerin Eğitim Araçlarından Yararlanma Durumu ve Eğitim Araçları Konulu Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri*" adını taşımaktadır.

Tarama türünde yürütülen araştırmada öğretmenlerin eğitim araçlarından yararlanma sıklığı, bu araçlardan yeterince yararlanamama nedenleri ve eğitim araçları konusunda hizmet içi eğitime ilişkin görüşleri anket formu ile belirlenmeye çalışılmıştır. Anket KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı 10 akademik lisede görevli 154 öğretmene uygulanmıştır.

Araştırmadan şu sonuçlar çıkmıştır:

1. Öğretmenlerin en fazla yararlandıkları araçların başında duvar resimleri ve televizyon, video olduğu, kumaş kaplı tahta ve işitsel bantların

(teyp) da öğretmenlerin yarıya yakını tarafından belli sınırlılıklarda kullanılmakta olduğu saptanmıştır.

2. Öğretmenlerin başta opak projektör, hareketli filmler (sinema makinesi), film şeritleri projektörü, tepegöz ve gereçleri, slayt projektörü gibi projeksiyonlu makinelerden hiç yararlanmadığı ya da çok az yararlandığı belirlenmiştir.

3. Öğretmenlerin yarısından çoğu mekanik eğitim araçlarını kullanma konusunda tereddüt göstermediğini ve bu araçları çalıştıracak mekanik beceriye sahip olduğunu düşünürken, yarıya yakınının da tersini düşündüğü belirtilmiştir.

4. Öğretmenlerin tamamına yakını eğitim araçlarından yeterince yararlanamama nedeni olarak okullarda alanları ile ilgili bu tür araç-gereci hazırlayabilmek (üretebilmek) için yardım görmelerinin gerektiğini, bir kısmı da ilgili öğretim materyalinin bulunmadığını belirtmişlerdir.

5. Öğretmenlerin yarısından fazlasının eğitim araçlarının hazırlanması, kullanımı, bakım ve onarımı konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları belirtilmiştir.

Özer (1996) "*Orta Dereceli Askeri Okullarda Görev Yapan Fen Bilimleri Dersleri Öğretmenlerinin Eğitim Araçlarından Yararlanma Durumları ve Eğitim Araçları İle İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları*" başlığını taşıyan çalışmada;

1. Öğretmenlerin bazı eğitim araçlarından hiç yararlanmadığı bazılarında kısmen, bazılarında ise genellikle yararlandığı saptanmıştır. En fazla kullanılan eğitim araçlarının başında gerçek araçlar ve varlıklar, özel laboratuvar araçları, tepegöz projektörü ve gereçleri ile ilgili numuneler gelmektedir. Etkileşimli video ve video text'ten öğretmenlerin tamamına yakınının hiç yararlanmadığı belirtilmiştir. Öğretmenlerin eğitim araç-

gereçlerinden yararlanma durumlarının genelde ortanın altında olduğu tespit edilmiştir.

2. Öğretmenlerin eğitim araçlarıyla ilgili ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim konularının başında eğitim araç-gereçlerinin seçimi ve uygun gereç yapma olduğu belirtilmiştir.

3. Yerinde ve etkili kullanımı konusunda en çok hizmet içi eğitim duyulan eğitim araçlarının başında bilgisayar, özel laboratuvar araçları, bilgisayarlı tepegöz, etkileşimli video, video text, en az hizmet içi eğitim duyulan araç-gereçler ise kumaş kaplı tahta ve gereçleri, sergiler, fotoğraf ve resimlerin geldiği belirtilmiştir.

Bu konu ile ilgili bir başka çalışmayı Zereyak (1996) yapmıştır. Araştırma, *“Matbaa Meslek Liselerinde Eğitim Teknolojisi Araçlarından Yararlanma Düzeyinin Belirlenmesi”* adını taşımaktadır.

Araştırmada kaynak gruplar arası; araçların özelliklerini tanıma, araçları etkin bir şekilde kullanabilme ve araçları kullanmama nedenleri açısından farklılık aranmıştır. Araştırma eğitim teknolojisi araçlarından, tepegöz projeksiyon makinesi, opak projeksiyon makinesi ve slayt projeksiyon makinesi ile sınırlı tutulmuştur.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun derslerde araçlardan yararlanmadığı ortaya çıkmış, öğretmenler bu durumun sebebi olarak ise okullarında söz konusu araçların bulunmadığını, araçların yetersiz sayıda bulunduğunu, veya ortamın araç-gereç kullanımına uygun olmadığını öne sürmüşlerdir.

Uçar (1998) *“İlköğretimde Ders Araç-Gereçleri Kullanım Konusunda Öğretmenle Görüşlerinin Değerlendirilmesi”* adlı bir araştırma yapmıştır. Çalışmanın evreni, Uşak merkez ilkokul ve ilköğretim okullarında görev

yapan Türkçe, fen bilgisi, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleridir. Örneklemini ise söz konusu branşlardaki 899 öğretmen oluşturmuştur.

Araştırma sonucunda, ilköğretim fen bilgisi, Türkçe, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin eğitimde araç-gereç kullanımının önemini bildikleri, kolaylıkla ulaşabilecekleri ders araç-gereçlerini bilmelerine rağmen kullanmadıkları, öğretmenlerin ders araç-gereçleri geliştirmedikleri ve hizmet içi eğitim kursu almalarının da öğretmenlerin gereç geliştirmesine katkısının olmadığını sonucuna varılmıştır.

1.1.5.2 Yabancı Araştırmalar

Chandra (1987) yaptığı çalışmanın ardından, öğretmenlerin yeni kaynakları kullanmadığı sonucuna varmıştır. Öğretmenler araştırmada şu görüşleri belirtmişlerdir.

1. Öğretmenler kendilerini araç-gereç kullanımında yetersiz olduklarını,
2. Yeni teknolojik ve teknik bilgileri öğrenmeye ihtiyaç duyduklarını,
3. Araç-gereç hazırlamak için çok zaman harcamak zorunda olduklarını,
4. Öğretim rollerini (yöntemlerini) değiştirmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

Wiske ve diğerleri, (1988) aşağıdaki konulara açıklık getirmek için bir araştırma yapmıştır.

1. Teknoloji (eğitim araç-gereçler) ile öğretim hakkında öğretmenlerin kararları üzerindeki etkileri (eğitim araç-gereçlerinin uygun kullanımında öğretmenlerin bilgi seviyeleri, kaynaklara ulaşma gibi),
2. Yeni teknolojilerin öğretmenler üzerindeki etkileri (sınıf yönetimi, öğretim yöntemi gibi)

3. Öğretmenlerin istediği kaynak ve destekler hizmetler (yazılım ve donanım, etkili eğitim, destek personel, idari ve teknik destek gibi)

Araştırmada öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanmasında en büyük engel, gerekli hazırlık ve destekten yoksun olma olarak belirtilmiştir.

Öğretmenler tarafından en çok şikayet edilen konular, araç-gereç kullanımında yeterli eğitimi almadıkları, gereç geliştirebilmek için yeterli zamanlarının olmadığı, ilk uygulama esnasında araçları tamir etmede yardımcı olacak desteğin devam etmemesi ve eğitim yaşantısının öğretmenlerin ihtiyacını karşılamadığıdır.

Smith (1972)'in Pennsylvania kolejinde yapmış olduğu çalışmasında, sonuç olarak, sosyal çalışma kursunda görev yapan öğretmenlerden, eğitim araç-gereçlerin kullanımı ile ilgili daha deneyimli olan öğretmenlerin daha az deneyimli olan öğretmenlere oranla araç-gereçlerden daha fazla yararlandıklarını ortaya çıkarmıştır.

Streeter (1989) 'in yaptığı araştırma sonucunda, öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik yeterlilikleri ile araç-gereçlerin kullanımı arasında pozitif bir korelasyon olduğu ortaya çıkmıştır.

Rogers (1978) yaptığı çalışmasında ise, öğretmenlerin eğitim teknolojisine yönelik tutumları eğitim araç-gereçlerini kullanma durumlarını tahmin etmede bir etken olduğu sonucuna varmıştır.

Wilkinson (1980) eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik özel ders alan öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini daha fazla ve daha etkili kullandıkları ve öğrencilerin üzerinde de daha büyük etkiye sahip olduğunu vurgulamıştır.

Romano ve Spiecker (1974) yaptıkları çalışmalarında, kurslarda görsel-işitsel yaşantılara sahip olmanın araç-gereç kullanım sıklığına bir etkisi olduğunu vurgulamışlardır.

Streeter (1979) yaptığı çalışmaya göre, üniversitede eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili eğitim alan öğretmenlerin, böyle bir eğitim almayan öğretmenlere oranla araç-gereçlerden daha fazla yararlandıkları sonucuna varmıştır.

Rogers (1978) öğretmen eğitim programlarının, hizmet öncesinde öğretmen adaylarına en ileri materyal ve gereçleri sağlamanın yanında, onlara derste hangi araç-gereçleri kullanacaklarına dair karar verme ile ilgili de eğitim verilmesinin önemine değinmiştir.

Nelson (1977) eğitim teknolojisini algılayış farklılıklarının eğitim teknolojisini bir süreç olarak değil, parça parça uygulanması sonucuna götürdüğünü belirtmiştir. Nelson ayrıca bütün mezun olacak öğretmen adaylarının eğitim araç-gereçleri ile ilgili bilgi sahibi olacaklarını ancak yeterliliklerinin farklılık göstereceğini de ifade etmiştir.

Byrd (1978) eğitim teknolojisi kullanımında öğretmen eğitimi ile ilgili problem alanlarını incelemiştir. Byrd, bazı okullardaki öğretmen eğitim programlarının görsel-işitsel araç kullanımına yönelik 3 saatlik temel bir derse ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Byrd, bu konuda eğitimciler arasında ise bir konsensüs olmadığını sonucuna da varmıştır.

Araştırmada sonuç olarak, öğretmen yetiştiren okullarda, eğitim teknolojisi araç-gereçlerini öğretme-öğrenme sürecinin bütünleyici bir parçası olma yerine bir ek parçası olarak görme eğiliminin bulunduğu varılmıştır.

Bu konuda yapılan bir diğer çalışma Pennywell (1980) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada A.B.D'nin Louisiana eyaletindeki yüksek

okul ve üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının görsel araçları derslerinde kullanıp kullanmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonunda, öğretim elemanlarının sınıflarında görsel araçlardan yararlandıkları ve bu araçların tüm alanlardaki davranışsal hedeflere ulaşmada yardımcı olduğu kanısını benimsedikleri belirtilmiştir. Araştırmanın kapsamına giren öğretim elemanlarının %85'ten fazlası görsel araçların öğrenmeyi zenginleştirdiğini, %95'ten fazlası da görsel araçların öğrencinin ilgisini çektiğini ifade etmiştir (Aktaran:Ergin, 1997:104).

Harper (1979) tarafından, Almanca dilbilgisi ile ilgili kavramların öğretilmesinde görsel araçların etkililiğine ilişkin olarak 94 lise öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada ise, bir gruba siyah-beyaz slayt kullanılarak öğretim yapılırken ikinci gruba görsel araç kullanılmadan öğretim yapılmıştır. Uygulamanın hemen sonrasında verilen test sonucuna göre görsel araç kullanma etkili bir strateji olarak belirlenirken, bir süre sonra verilen testlerde öğrenci başarıları her iki grupta da aşağı yukarı aynı olmuştur. Ancak, görsel araç kullanılmadan öğretim yapılan öğrencilerin aynı test sonucunu almaları için öteki gruba harcanan öğretim süresinin yaklaşık iki katı süre harcanması gerekmiştir. Görüşleri sorulduğunda, her iki gruptaki öğrenciler görsel araçlarla öğretim yöntemini geleneksel yöntemle tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Aktaran:Ergin, 1997:119).

Temel amacı, eğitim sisteminin gelişimi için canlı bir model oluşturmak olan MLO'lar Türkiye'deki okullarda kullanılmak üzere yeni ya da düzeltilmiş öğretim programlarının, ders kitaplarının, öğretim materyallerinin ve stratejilerinin geliştirilmesi için pilot uygulamalara uygun ortam sağlamaktır.

Bu çalışmada, amaçları yukarıdaki şekilde belirlenen MLO'larda, öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili ve verimli kullanma durumları ile hizmet içi eğitim ihtiyaçları araştırılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı, Müfredat Laboratuvar Okullarında görev yapan öğretmenlerin, bu okullarda bulunan eğitim araç-gereçlerinin hazırlanması, seçimi ve etkili kullanımına ilişkin yeterlilikleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını tespit etmektir. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenler, eğitim araç-gereçlerini hangi sıklıkta kullanmaktadırlar?
2. Öğretmenlerin, eğitim araç-gereçlerinden yararlanamama nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenler, eğitim araç-gereçlerinin kullanımı konusunda kendilerini ne derece yeterli görmektedirler?
4. Öğretmenler, araç-gereç seçme, üretme ve kullanma konusunda kendilerini ne derece yeterli görmektedirler ?
5. Öğretmenler, hangi araç-gereçlerle ilgili olarak hizmet içi eğitim ihtiyacı duymaktadırlar ?
6. Öğretmenler, araç-gereç seçme, üretme ve kullanma yeterliliklerinin hangilerinden hizmet içi eğitim ihtiyacı duymaktadırlar ?
7. Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanma durumları ;
  - a. Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs alan öğretmenlerle,
  - b. Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs almayan öğretmenler karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Öğretmenlerin, eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik yeterlilik durumları hakkındaki görüşleri;

- a. Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs alan öğretmenlerle,
  - b. Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs almayan öğretmenler karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. Öğretmenlerin araç-gereç seçme, üretme ve kullanma konusundaki yeterlilik durumlarına ilişkin görüşleri ;
- a. Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs alan öğretmenlerle,
  - b. Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs almayan öğretmenler karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
10. Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerinin etkili ve yerinde kullanımı konusundaki sorunları, görüşleri ve önerileri nelerdir ?

1.3 Araştırmanın Önemi

Temel amacı, eğitimin niteliğini yükseltmek ve öğrenci başarısını artırmak olan "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" içerisinde uygulama okulları olarak yer alan "Müfredat Laboratuvar Okulları"nda görev yapan öğretmenlerin, bu okullarda yer alan eğitim araç-gereçlerini doğru, amacına uygun ve etkili olarak kullanmaları, projenin amacına ulaşmasında büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma ile, MLO'larda görev yapan öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili kullanma durumlarını belirleyerek bir bakıma MLO'ların etkinliği, başarısı ve "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi"ne katkısının ne olduğunun ortaya çıkarılması umulmaktadır.

Ayrıca bu araştırmanın sonuçları ile, konuyla ilgili herkesin aydınlatılacağı ve bundan sonraki araştırmalara kaynak olarak ışık tutulacağı düşünülmektedir.

1.4 Sayıtlılar

1. Araştırma için seçilen örneklem, evreni temsil edecek niteliktedir.
2. Veri toplama aracının amacına hizmet ettiği düşünülmektedir.
3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin doğru ve samimi cevaplar verdiği düşünülmektedir.
4. Araştırma için veriler 5'li Likert tipi bir ölçek kullanılarak toplanmıştır. Bu haliyle ölçek, eşit aralıklı bir ölçektir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Türkiye genelinde bulunan 208 MLO ve bu okullarda görev yapan öğretmenler ile,
2. Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanma durumları ve hizmet-içi eğitim ihtiyaçları ile,
3. Verilerin toplanması amacıyla, anket tekniği ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Eğitim Ortamı : Eğitim ortamları öğretme-öğrenme süreçlerinde bilgi iletme işleminin meydana geldiği, öğrencinin konu ile etkileşimde bulunduğu personel, araç-gereç, tesis ve organizasyon öğelerinden oluşmaktadır (Alkan, 1997:15).

Eğitim Aracı : Eğitimde araç, öğrencinin öğrenmesi, öğretmenin etkili bir öğretme sağlayabilmesi için özel olarak hazırlanmış, eğitim yaşantılarını zenginleştirmek, öğrenilecek konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak maksadıyla, geliştirilmiş öğretme-öğrenme yardımcısıdır (Alkan 1994:42).

Hizmet İçi Eğitim : Kişilerin görevdeki verimlerinin artırılmasını, gelişmeye yol açan bilgi, beceri ve anlayışlarının zenginleştirilmesini amaç edinen ve kurumların genel çalışma düzenini sürekli olarak etkileyen eğitimidir (Oğuzkan, 1993:69).

Müfredat Laboratuar Okulları : Geliştirilen öğretim programlarının, yeni eğitim, öğretim ve yönetim yaklaşımlarının sistem geneline yaygınlaştırılmasından önce deneneceği ve teknolojik gelişmelerin eğitime yansıtılacağı okullardır (MLO Modeli, 1999:7)

1.7 Kısaltmalar

EARGED : Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MEGP : Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

MLO : Müfredat Laboratuar Okulları

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

2.1 Araştırma Modeli

Araştırma Survey (tarama) modelinde yapılmıştır. Kaptan (1995), Survey modelini; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan bir model olarak tanımlamıştır. Çalışmada, MLO'daki öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili kullanma durumları, hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve karşılaştıkları sorunlarla ve konuyla ilgili görüş ve önerilerini ortaya konmaya çalışılmıştır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Türkiye genelinde, yedi coğrafi bölgede bulunan toplam 208 "Müfredat Laboratuvar Okulu" ve bu okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, bu yedi coğrafi bölgenin her birinden seçilen ikişer ilin (Bu iller: İç Anadolu Bölgesinden Ankara ve Eskişehir, Marmara Bölgesinden İstanbul ve Çanakkale, Ege Bölgesinden İzmir ve Denizli, Akdeniz Bölgesinden Adana ve Isparta, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden Diyarbakır ve Siirt, Doğu Anadolu Bölgesinden Erzurum ve Malatya, Karadeniz Bölgesinden Samsun ve Trabzon) her birinden 4 Okul (2 ilköğretim Okulu ve 2 Ortaöğretim Okulu) (Isparta ilinde sadece 3 MLO vardır) olmak üzere toplam 55 MLO'dan seçilen 1100 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmada örneklemin tümüne ulaşılmak istenmiş ancak 1100 anketin 990'ı geri dönmüştür. Araştırmanın örneklemini oluşturan okulların hemen hemen tamamına ulaşılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan okulların listesi Çizelge 1'de görülmektedir.

2.3 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasına ilişkin süreç aşağıda açıklanmıştır.

1. Araştırmanın kuramsal kısmı için ilgili literatür taraması yapılmıştır.
2. Konu ile ilgili önceden yapılmış araştırmaların bilgi toplama araçları incelenerek, araştırma amaçlarına ilişkin uygun bir anket geliştirilmiştir.
3. Anket sorularının geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin uzman görüşlerine başvurulmuştur.
4. Geliştirilen anketin geçerlik ve güvenilirliğini sınamak için 30 kişilik bir gruba ön uygulama yapılarak ankete son şekli verilmiştir. Ön uygulama sonunda, araştırma aracının güvenilirliği Cronbach Alfa (α) katsayısına göre 0,87 çıkmıştır.
5. Geliştirilen anket, uygulanmak üzere okullara gönderilmiş ve iki aylık süre zarfında geri dönmüştür.
6. Anketlerin çoğaltılması, ilgili okullara gönderilmesi ve geri toplanması bu araştırmaya destek veren EARGED aracılığıyla sağlanmıştır.

2.4 Verilerin Analizi

1. Toplanan verilere ilişkin bütün istatistiksel işlemler, bizzat araştırmacının kendisi tarafından, SPSS paket programında yapılmıştır.
2. Ankette yer alan sorulara verilen cevapların yüzde ve frekans dağılımları ile ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır.
3. Eğitim araç-gereçlerini kullanma durumu, araç-gereçlerle ve araç-gereç seçme, üretme ve kullanma ile ilgili yeterlilik durumları ile ilgili sorulara verilen cevaplarda, hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs alma durumlarına göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için " t " testi kullanılmıştır. Ders veya kurs almış olan öğretmenlerin, almayan öğretmenlere göre araç-gereçleri

kullanma durumunun daha fazla olacağı ve araç-gereçlerle ilgili daha yeterli olacakları varsayımı ile yola çıkarak tek taraflı " t " testi yapılmıştır.

Anket sorularının büyük bir kısmı, 5'li Likert ölçeğine göre hazırlanmış, bunun yanında soruların bir kısmı iki seçenekten, bir kısmı da 5'ten daha fazla seçenekten oluştuğu için bu sorularda 5'li Likert uygulanamamıştır.

Öğretmenlerin;

- Eğitim araç-gereçlerini kullanma durumu,
- Araç-gereçlerine yönelik yeterlik durumları,
- Araç-gereç seçme, üretme ve kullanmaya yönelik yeterlik durumları ile ilgili görüşlerin değerlendirilmesinde 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeğin seçenek aralıkları aşağıdaki gibidir.

<u>Ağırlık</u>	<u>Seçenek</u>	<u>Sınırları</u>
1	Hiç	1.00 – 1.49
2	Çok az	1.50 – 2.49
3	Kısmen	2.50 – 3.49
4	Oldukça	3.50 – 4.49
5	Her zaman	4.50 – 5.00

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular tablolar halinde açıklanıp yorumlanmıştır. İlk olarak, öğretmenlerle ilgili kişisel bilgilere yer verilmiş, sonra öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanma durumları, eğitim araç-gereçlerinden yararlanmama durumları ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri ile karşılaştıkları sorunlar ile bu sorunlarla ilgili görüş ve önerileri yorumlanmıştır.

3.1 Kişisel Bilgiler

Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan Müfredat Laboratuvar Okullarındaki öğretmenlerin kişisel durumları ile ilgili bulgular bu kesimde sunulmuştur.

3.1.1 Öğretmenlerin Öğretim Kademelerine Göre Dağılımları

Ankete cevap veren öğretmenlerin, öğretim kademelerine göre dağılımları Tablo 3.1.1'de yer almaktadır.

Tablo 3 .1.1
Öğretmenlerin Öğretim Kademelerine Göre Dağılımları

Kademe	f	%
İlköğretim	496	50,1
Ortaöğretim	494	49,9
Toplam	990	100

Araştırmaya 990 öğretmen katılmıştır. Bunların hemen hemen yarısı (%50,1) ilköğretimde, yarısı da (%49,9) ortaöğretimde yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenler öğretim kademesi bakımından neredeyse eşit şekilde dağılmışlardır.

3.1.2 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Ankete cevap veren öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 3.2.2'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.2
Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Erkek	500	50,5
Kadın	490	49,5
Toplam	990	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 500'ü (%50,5) erkek, 490'ı (%49,5) ise kadındır. Buna göre araştırmaya katılanlar cinsiyet bakımından hemen hemen eşit şekilde dağılmışlardır.

3.1.3 Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları

Anketi cevaplandıran öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları Tablo 3.1.3'te yer almaktadır.

Tablo 3.1.3
Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları

Branş	f	%
Fen Bilimleri	181	18,3
Sosyal Bilimler	320	32,3
Sınıf Öğretmenliği	132	13,3
Matematik	151	15,3
Beden Eğt ve Güzel Sanatlar	118	11,9
Başka	78	7,9
Toplam	990	100

Öğretmenlerin yaklaşık 1/3'ü (%32,3) sosyal bilimler, 1/4'üne yakın bir bölümü (%28,3) Fen bilimleri, %13,3'ü sınıf öğretmenliği, %15,3'ü Matematik, %11,9'u Beden Eğitimi ve Güzel Sanatlar, %7,90'u da başka branşlardandır. Başka branşlar kapsamında; İş Teknik Öğretmenliği ve Giyim Öğretmenliği bulunmaktadır.

3.1.4 Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları

Ankete katılan öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımları Tablo 3.1.4'te sunulmuştur.

Tablo 3.1.4
Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları

Kıdem	f	%
1 – 5 Yıl	125	12,6
6 – 10 Yıl	140	14,1
11 – 15 Yıl	182	18,4
16 – 20 Yıl	262	26,4
21 Yıl ve Üstü	280	28,3
Boş	1	0,1
Toplam	990	100

Öğretmenlerin 1/3 'ünden daha fazla bölümü (%28,3) 21 yıl ve üstü, yine 1/3'ten fazla bir kısmı (%26,4) 16 – 20 yıl, 1/5 'e yakını (%18,4) 11 – 15 yıl, %14,1 'i 6 – 10 yıl, 12,6'sı da 1 – 5 yıllık kıdeme sahiptir. 1 kişi (%0,1) ise boş bırakmıştır. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu 6-10 yıl ile 21 yıl ve üzerindedir. Bu nedenle MLO'da görev yapan öğretmenlerin çoğunluğunun tecrübeli öğretmenler olduğu söylenebilir.

3.1.5 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları

Ankete katılan öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre dağılımları Tablo 3.1.5'te sunulmuştur.

Tablo 3.1.5
Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları

Okul	f	%
İlköğretmen Okulu	8	0,8
Eğitim Enstitüsü	277	28
Eğitim Yüksek Okulu	78	7,9
Eğitim Fakültesi	354	35,7
Başka	270	27,3
Boş	3	0,3
Toplam	990	100

Öğretmenlerin yaklaşık 1/3'ü (%35,7) Eğitim Fakültesi, 1/4'ünden fazlası (%28,0) Eğitim Enstitüsü, yine 1/4'ünden fazlası (%27,3) başka (öğretmen yetiştiren fakülte yada yüksekokul dışında bir okul), %7,9'u Eğitim Yüksek Okulu, %0,3'ü de İlköğretmen Okulu mezunudur. Araştırmaya katılanların mezun oldukları okula göre dağılımında en fazla yüzdeyi eğitim fakültesi mezunları oluşturmaktadır.

3.1.6 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde Eğitim Araçlarının Kullanımı ile İlgili Ders Alma Durumlarına Göre Dağılımları

Ankete katılan öğretmenlerin hizmet öncesinde eğitim araçlarının kullanımı ile ilgili ders alma durumlarına ilişkin dağılımları Tablo 3.1.6'da sunulmuştur.

Tablo 3.1.6
Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde Eğitim Araç-Gereçlerinin
Kullanımı İle İlgili Ders Alma Durumları

Ders Alma Durumu	f	%
Evet	255	25,8
Hayır	697	70,4
Boş	38	3,8
Toplam	990	100

Öğretmenlerin %25,8'i hizmet öncesinde eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili bir ders aldığını, yaklaşık 2/3' ü (%70,4) ise böyle bir ders almadığını belirtmişlerdir. %3,8'i de bu soruyu cevaplamamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmının eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik olarak bir ders almadıkları görülmektedir.

3.1.7 Öğretmenlerin Eğitim Araçlarının Kullanımı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumları

Ankete cevap veren öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitim kursuna katılma durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 3.1.7'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.7
Öğretmenlerin Eğitim Araçlarının Kullanımı ile İlgili Bir
Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	f	%
Evet	702	70,9
Hayır	233	23,5
Boş	55	5,6
Toplam	990	100

Tablo 3.1.7'de de görüldüğü gibi öğretmenlerin %70,9'u eğitim araçlarının kullanımı ile ilgili bir hizmet içi eğitim kursuna katıldıklarını, %23,5'i ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. %5,6'sı ise bu soruya yanıt vermemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu hizmet öncesinde eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili bir kurs almışlardır.

3.1.8 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Bir Ders veya Kurs Alma Durumları

Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili bir ders veya kurs alan ve bu konu ile ilgili hiçbir ders veya kurs almayan öğretmenlerin durumları Tablo 3.1.8'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.8
Öğretmenlerin Eğitim Araçlarının Kullanımı İle İlgili ders veya kurs alma durumları

Ders veya Hizmet İçi Eğitim Kursu Alma Durumu	f	%
Evet	720	72,7
Hayır	232	23,4
Boş	38	3,9
Toplam	990	100

Tablo 3.1.8'de görüldüğü gibi öğretmenlerin %72,7'si hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araçlarının kullanımı ile ilgili bir ders veya kurs aldıklarını ifade ederlerken, öğretmenlerin %23,4'ü ise bu konu ile ilgili herhangi bir ders veya kurs almadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %3,9'u ise bu konuda görüş belirtmemişlerdir. Buna göre, tablo 3.1.6, tablo 3.1.7 ve tablo 3.1.8 birlikte değerlendirildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin hemen hemen

2/3'ünün hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitimde eğitim araç-gereçlerinin kullanımına yönelik bir ders veya kurs aldıkları görülmektedir .

3.2 Öğretmenler Eğitim Araç-Gereçlerinden Hangi Sıklıkta Yararlanmaktadırlar ?

Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanma sıklıklarına ilişkin görüşleri Tablo 3.2' de yer almaktadır.

Tablo 3.2 'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin 1/4'ünden fazlası (%27,1) tepegöz projektörünü kısmen kullandıklarını, yine 1/4'ü (%25,8) çoğunlukla, 1/5'ine yakın bir bölümü (%19,7) hiç kullanmadıklarını, %14,1'i çok az , %5, 8'i de her zaman kullandıklarını belirtmişlerdir. %7,6'sı ise bu maddeyi cevaplamamıştır. Tabloda da görüldüğü üzere, öğretmenler tepegöz projektörünü genel olarak kısmen ($\bar{x}=2,82$) düzeyinde kullanmaktadırlar.

Slayt projektörünü öğretmenlerin yarıdan fazlası (%53,8) hiç kullanmadığını, %13,9'u çok az, %12,2'si kısmen, %3,0'ı çoğunlukla, %0,4'ü de her zaman kullandığını belirtmiş, %16,5'i ise bu maddeyi boş bırakmıştır. Öğretmenler slayt projektörünü çok az ($\bar{x}=1,59$) kullanmaktadırlar.

Öğretmenlerin 3/5' inden daha fazlası (%62,6) film şeritleri projektörünü hiç kullanmamakta, %8,5'i çok az, %5,5'i kısmen, %1,8'i çoğunlukla, %0,3'ü her zaman kullanmaktadır. %21,3'ü ise bu maddeyi yanıtlamamıştır. Slayt projektöründe olduğu gibi, öğretmenlerin çok azı film şeritleri projektörünü kullanmaktadırlar.

Hareketli film, öğretmenlerin 2/3' ünden fazlası tarafından (%68,3) hiç kullanılmamakta, %5,1'i tarafından çok az, %2,7'si tarafından kısmen, %1,6'sı tarafından çoğunlukla, %0,5'i tarafından her zaman kullanılmaktadır.

Tablo 3.2
Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları

GÖRÜŞLER	Hiç		Çok az		Kısmen		Çoğunlukla		Her zaman		Boş		Toplam		$\bar{x}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
ARAÇLAR																
Tepegöz projektörü	195	19,7	140	14,1	268	27,1	255	25,8	57	5,8	75	7,6	990	100	2,82	1,22
Slayt projektörü	533	53,8	138	13,9	122	12,3	30	3	4	0,4	163	16,5	990	100	1,59	0,90
Film şeritleri projektörü	620	62,6	84	8,5	54	5,5	18	1,8	3	0,3	211	21,3	990	100	1,33	0,74
Hareketli Film (sinema mak.)	676	68,3	50	5,1	27	2,7	16	1,6	5	0,5	216	21,8	990	100	1,22	0,67
Video	264	26,7	131	13,2	242	24,4	181	18,3	70	7,1	102	10,3	990	100	2,62	1,31
Televizyon	299	30,2	124	12,5	217	21,9	155	15,7	83	8,4	112	11,3	990	100	2,54	1,36
Opak Projektör	660	66,7	35	3,5	31	3,1	12	1,2	3	0,3	249	25,2	990	100	1,20	0,62
Cd'li Radyo	332	33,5	112	11,3	201	20,3	125	12,6	76	7,7	144	14,5	990	100	2,41	1,37
Bilgisayar	199	20,1	163	16,5	247	24,9	161	16,3	81	8,2	139	14	990	100	2,72	1,27
Data - Show	367	37,1	156	15,8	159	16,1	122	12,3	36	3,6	150	15,2	990	100	2,17	1,25
Gerçek Araçlar	109	11	79	8	156	15,8	252	25,5	235	23,7	159	16,1	990	100	3,51	1,34
Modeller, Maketler	179	18,1	97	9,8	197	19,9	232	23,4	151	15,3	134	13,5	990	100	3,09	1,39
Levhalar, Resimler, Fotoğraflar	137	13,8	96	9,7	188	19	250	25,3	226	22,8	93	9,4	990	100	3,37	1,37
Bülten tahtası	383	38,7	109	11	131	13,2	94	9,5	82	8,3	191	19,3	990	100	2,23	1,41
Kumaş Kaplı Tahta	482	48,7	64	6,5	96	9,7	70	7,1	85	8,6	193	19,5	990	100	2,01	1,43

%21,8'i bu maddeye cevap vermemiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu hareketli filmi hiç ($\bar{x} = 1,22$) kullanmamaktadır.

Video öğretmenlerin 1/4'ünden fazlası tarafından (%26,7) hiç kullanılmazken, 1/4'e yakın bölümü (%24,4) kısmen, 1/5'e yakın bir bölümü (%18,3) çoğunlukla, %13,2'si çok az, %7,1'i her zaman kullanmaktadır. %10,3'ü ise bu maddeyi yanıtlamamıştır. Video öğretmenler tarafından kısmen ($\bar{x}=2,62$) kullanılmaktadır.

Öğretmenlerin 1/3'e yakın bir kısmı (%30,2) televizyonu hiç kullanmamakta, 1/5'inden fazlası (%21,9) kısmen, %15,7'si çoğunlukla, %12,5'i çok az, %8,4'ü her zaman kullanmaktadır. %11,3'ü bu maddeyi boş bırakmıştır. Öğretmenler televizyonu genelde kısmen ($\bar{x}=2,54$) kullanmaktadırlar.

Opak projektör, öğretmenlerin 2/3'ü tarafından (%66,7) hiç kullanılmamakta, %3,5'i tarafından çok az, %3,1'i tarafından kısmen, %1,2'si tarafından çoğunlukla, %0,3'ü tarafından her zaman kullanmaktadır. %25,2 'si ise bu maddeye yanıt vermemiştir. Opak projektör öğretmenler tarafından genelde hiç ($\bar{x}=1,20$) kullanılmamaktadır.

Öğretmenlerin 1/3 'ü (%33,5) cd'li radyo-kasetçaları hiç kullanmazken, 1/5'i (%20,3) kısmen, %12,6'sı çoğunlukla, %11,3'ü çok az, %7,7'si ise her zaman kullanmaktadır. %14,5'i bu maddeyi cevaplamamıştır. Cd' li radyo-kasetçalar öğretmenler tarafından çok az ($\bar{x}=2,41$) kullanılmaktadır.

Bilgisayar, öğretmenlerin 1/4'ü tarafından (%24,9) kısmen kullanılmakta, 1/5'i (%20,1) hiç kullanmamakta, %16,5'i çok az, %16,3'ü çoğunlukla, %8,2'si her zaman kullanmaktadır. %14,0'ı bu maddeyi boş bırakmıştır. Öğretmenler bilgisayarı genel olarak kısmen ($\bar{x}=2,72$) kullanmaktadırlar.

Data-show'u öğretmenlerin 2/5' ine yakın bölümü (%37,1) hiç kullanmamakta, %16,1'i kısmen, %15,8'i çok az, %12,3'ü çoğunlukla, %3,6'sı her zaman kullanmaktadır. %15,2'si ise bu maddeye cevap vermemiştir. Data-show öğretmenler tarafından çok az ($\bar{x}=2,17$) kullanılmaktadır.

Gerçek araçlar, öğretmenlerin 1/4'ünden fazlası tarafından (%25,5) çoğunlukla, 1/4'e yakını (%23,7) her zaman, %15,8'i kısmen, %8,0'ı çok az kullanılırken, %11,0'ı hiç kullanmamaktadır.%16,1'i ise bu maddeyi boş bırakmıştır.Öğretmenler gerçek araçları çoğunlukla ($\bar{x}=3,51$) kullanmaktadırlar.

Öğretmenlerin 1/4'e yakın bir bölümü (%23,4) modeller ve maketleri çoğunlukla, yaklaşık 1/5'i (%19,9) kısmen kullanmakta, yine 1/5'e yakını (%18,1) hiç kullanmamakta, %15,0'ı her zaman, %9,8'i çok az kullanmaktadır. %13,5 'i ise bu maddeye yanıt vermemiştir. Modeller ve maketler öğretmenler tarafından kısmen ($\bar{x}=3,09$) kullanılmaktadır.

Levhalar, resimler ve fotoğrafları, öğretmenlerin 1/4'ünden fazlası (%25,3) çoğunlukla, 1/4'ünden fazlası (%22,8) her zaman, 1/5'e yakını (%19,0) kısmen kullanmakta, %13,8'i hiç kullanmamakta, %9,7'si çok az kullanmaktadır. %9,4'ü ise bu maddeyi boş bırakmıştır. Levhalar, resimler ve fotoğraflar öğretmenler tarafından kısmen ($\bar{x}=3,37$) kullanılmaktadır.

Öğretmenlerin 2/5' e yakın bir bölümü (%38,7) bülten tahtasını hiç kullanmazken, %13,1'i kısmen, %11,0'ı çok az, 9,5'i çoğunlukla, %8,3'ü her zaman kullanmaktadır. %19,3'ü ise bu maddeyi cevaplamamıştır. Öğretmenler bülten tahtasını genelde çok az ($X=2,23$) kullanmaktadır.

Öğretmenlerin yarıya yakını (%48,7) kumaş kaplı tahtayı hiç kullanmamakta, %9,7'si kısmen, %8,6'sı her zaman, %7,1'i çoğunlukla, %6,5'i çok az kullanmaktadır. %19,5'i ise bu maddeye yanıt vermemiştir.

Kumaş kaplı tahta öğretmenler tarafından genelde çok az ($\bar{x}=2,01$) kullanılmaktadır.

Tablo 3.2'de görüldüğü gibi öğretmenler; tepegöz projektörü, gerçek araçlar, modeller, maketler, levhalar, resimler, fotoğraflar gibi araçları daha çok, bilgisayar, video, televizyon, cd'li radyo-kasetçaları ise daha az kullanmaktadırlar. öğretmenlerin çoğunun; slayt projektörü, film şeritleri projektörü, hareketli film, opak projektör, data-show, bülten tahtası ve kumaş kaplı tahta gibi araçları ya hiç kullanmadığı, ya da çok az kullandığı ileri sürülebilir. Ancak, özellikle opak projektör, hareketli film ve film şeritleri gibi okullarda hiç bulunmayan yada çok az bulunan, ayrıca kullanılması özel durumlar gerektiren (karanlık oda gibi) araçları öğretmenlerin kullanmaması veya çok az kullanması da bir bakıma doğal olarak değerlendirilebilir.

Bu duruma göre, öğretmenlerin belli derecede bilgi ve beceri gerektiren araçları daha az kullandıkları, bunun yanı sıra, özel bilgi ve beceri gerektirmeyen araçları ise daha çok kullandıkları görülmektedir.

Cabbar (1995)'in yaptığı çalışmadan çıkan bulgularla, bu kısımdaki bulgular arasında benzerlikler vardır. Cabbar'ın yaptığı araştırmada öğretmenlerin tamamına yakını bilgisayar, video, tv, slayt projektörü, film şeritleri projektörü, hareketli film, opak projektör gibi araçları hemen hemen hiç kullanmamakta, modeller-maketler, levhalar, resimler, bülten tahtası gibi araçları ise ya hiç kullanmamakta ya da çok az kullanmakta oldukları belirtilmiştir.

Ergin (1989)'in yaptığı ve "*Yabancı Dil Öğretiminde Eğitim Araçlarından Yararlanma*" adlı araştırmasından çıkan sonuçlarla da bu kısımdaki bulgular arasında benzerlik vardır. Ergin' in yaptığı çalışmada, başta projeksiyon makineleri olmak üzere çoğu görsel eğitim araçlarından

öğretmenlerin ya çok az yararlandığı ya da hiç yararlanmadığı belirlenmiştir.

Uzunahmet (1996)' in yapmış olduğu araştırmanın sonuçları ile de bu kısımdaki bulgular arasında bazı benzerlikler bulunmuştur. Uzunahmet'in yapmış olduğu bu çalışmada başta slayt projektörü, film şeritleri projektörü, hareketli film, tepegöz projektörü, opak projektör, teyp, kumaş kaplı tahta gibi araç-gereçleri öğretmenlerin büyük çoğunluğunun hemen hemen hiç kullanmadıkları saptanmıştır.

Bu kısımdaki bulgularla benzerlik gösteren bir başka araştırma, Çakal (1994)'in yaptığı çalışmadır. Bu çalışmanın adı "*İlkokullarda fen eğitimi teknolojisi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*"dir. Bu çalışmada öğretmenlerin slayt projektörü projeksiyon makinesini büyük oranda kullanmadıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında resimler, levhalar gibi araç-gereçleri ise öğretmenlerin yarıya yakın kısmının kullanmakta olduğu ifade edilmiştir.

3.3. Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinden Yararlanamama Sebepleri Nelerdir?

Öğretmenlerin eğitim araçlarından yararlanamama sebeplerine ilişkin görüşleri Tablo 3.3'te sunulmaktadır.

Yararlanamama sebepleri 7 (yedi) madde altında toplanmıştır.

Bunlar ;

1. Bu araç-gereç okulumuzda hiç yoktur.
2. Bu araç-gereçten okulumuzda yeterli sayıda yoktur.
3. Bu araç-gereci hiç tanımıyorum.
4. Bu araç-gereci kullanmada yeterli bilgi ve beceriye sahip değilim.
5. Gerekli gereçleri hazırlamak için yeterli zamanım yoktur.

6. Gereç (örneğin, tepegöz projektörü saydamı) hazırlamak için kaynak yoktur.
7. Bu aracın bir faydası olduğuna inanmıyorum.

Tablo 3.3'te görüldüğü gibi, öğretmenler eğitim araçlarından yararlanamama sebepleri olarak bir ya da daha fazla seçenek işaretlemişlerdir. Bu nedenle her bir seçeneği işaretleyen öğretmen sayısı da farklı olmuştur. Buna göre, tepegöz projektöründen yararlanamama sebepleri olarak öğretmenlerin 1/4'ünden biraz fazlası (%28,9) bu aracın okullarında yeterli sayıda olmadığını, 1/5'inden daha fazlası (%21,4) yeterli zamanları olmadığını, %14,0'ı bu aracın kullanımı ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığını, %9,8'i araç-gereç seçme, üretme ve kullanma için yeterli kaynağın bulunmadığını, %6,2'si bu aracın bir faydasına inanmadığını, %5,7'si bu aracın okulda hiç bulunmadığını, %2,1'i bu aracı hiç tanımadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %11,9'u ise iki ve daha çok maddeyi yararlanamama sebebi olarak göstermişlerdir.

Öğretmenlerin slayt projektörünü kullanmama sebepleri arasında 1/4'ünden fazlası (%26,7) bu aracın okullarında hiç bulunmadığını, yaklaşık 1/5'i (%19,9) bu aracı kullanmada yeterli bilgi ve beceri sahibi olmadıklarını, %16,9'u bu aracın okullarında yeterli sayıda olmadığını, %10,3'ü zaman yetersizliğini, %7,7'si araç-gereç seçme, üretme ve kullanma için kaynak bulunmadığını, %6,9'u bu aracı hiç tanımadığını ifade ederken, %6,9'u iki veya daha fazla maddeyi işaretlemişlerdir.

Film şeritleri projektöründen yeterince yararlanamama sebebi olarak, öğretmenlerin 3/5' inden fazlası (%40,4) bu aracın okullarında bulunmadığını, %17,2'si bu aracı kullanmada gerekli bilgi ve beceriye sahip olmadığını, %10,6'sı bu aracın yeterli sayıda bulunmadığını, %10,4'ü bu aracı hiç tanımadığını, %5,7'si bu aracın bir faydası olduğuna inanmadığını, %5,6'sı zaman yetersizliğini, %3,3'ü gereç geliştirebilmede

Tablo 3.3
Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinden Yararlanamama Sebepleri

Yararlanamama Sebepleri	1		2		3		4		5		6		7		Diğer		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Araçlar	27	5,7	136	28,9	10	2,1	66	14	101	21,4	46	9,8	29	6,2	56	11,9	471	100
Tepegöz projektörü	169	26,7	107	16,9	44	6,9	126	19,9	65	10,3	49	7,7	32	5	42	6,9	634	100
Slayt projektörü	267	40,4	70	10,6	69	10,4	114	17,2	37	5,6	22	3,3	38	5,7	44	6,8	661	100
Film şeritleri projektörü	350	49,2	64	9	53	7,4	114	16	28	3,9	17	2,5	43	6	43	6	712	100
Hareketli film	17	4,4	148	38,2	7	1,8	31	8	70	18,2	52	13,4	45	11,6	17	4,4	387	100
Video	14	4	110	31,9	9	2,6	27	7,8	69	20	42	12,2	62	18	12	3,5	345	100
Televizyon	258	41,1	54	8,5	117	18,5	87	13,9	28	4,5	11	1,8	36	5,7	37	6	628	100
Opak projektör	14	3,9	115	32,2	5	1,4	31	8,7	52	14,6	42	11,8	88	24,6	10	2,8	357	100
Cd'li radyo-Kasetçalar	2	0,5	114	31,9	4	1,1	110	30,8	66	18,5	24	6,7	21	5,9	16	4,6	357	100
Bilgisayar	27	5,9	145	31,9	20	4,4	123	27	61	13,4	23	5,1	25	5,5	31	6,8	455	100
Data – show	15	6,9	84	38,5	9	4,1	17	7,7	43	19,7	23	10,6	21	9,6	6	2,9	218	100
Gerçek araçlar	34	12,7	91	34	9	3,4	21	7,8	48	17,9	29	10,8	31	11,5	5	1,9	268	100
Modeller, maketler	27	10,5	99	38,6	1	0,4	15	5,9	46	18	28	10,9	29	11,3	11	4,4	256	100
Resimler, levhalar	85	26,4	79	24,5	16	5	21	6,5	45	14	18	5,6	55	17,1	3	0,9	322	100
Bülten tahtası	152	41,1	66	17,8	13	3,5	19	5,1	40	10,8	10	2,7	63	17	7	2	370	100

kaynak yetersizliğini belirtirken, %6,8'i iki veya daha çok maddeyi kullanamama sebebi olarak işaretlemişlerdir.

Hareketli filmi kullanamama sebebi olarak öğretmenlerin yarıya yakını (%49,2) okullarında hiç bulunmadığını, %16,0'ı bu aracı kullanmada yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığını, %9,0'ı bu aracın yeterli sayıda bulunmadığını, %7,4'ü bu aracı hiç tanımadığını, %6,0'ı bu aracın bir faydası olduğuna inanmadığını, %3,9'u zaman yetersizliğini, %2,4'ü gereç geliştirebilmek için kaynak bulunmadığını belirtmişlerdir. %6,0'sı ise iki ya da daha çok maddeyi yararlanamama nedeni olarak belirtmişlerdir.

Video'yu öğretmenlerin 2/5' e yakın bir bölümü (%38,2) sayıca yetersiz oluşundan, yaklaşık 1/5'i zaman yetersizliğinden,%13,4'ü kaynak yetersizliğinden, %11,6'sı bu aracın bir faydası olduğuna inanmadığından,%8,0'ı bilgi ve beceri eksikliğinden, %4,4'ü bu aracın hiç bulunmadığından, %1,8'i ise bu aracı hiç tanımadığından dolayı kullanmadıklarını neden olarak belirtmişler, %4,4'ü ise iki veya daha çok maddeyi işaretlemiştir.

Televizyondan yararlanamama sebebi olarak öğretmenlerin yaklaşık 1/3'ü (%31,9) okullarında hiç bulunmadığını, 1/5'i zaman yetersizliğini, 1/5'e yakın bir bölümü (%18,0) bu aracın bir faydası olduğuna inanmadığını, %12,2'si kaynak yetersizliğini, %7,8'i bilgi ve beceri eksikliğini, %4,1'i okullarında hiç bulunmadığını, %2,6'sı ise bu aracı hiç tanımadığını ifade ederken, %3,5'i iki veya daha fazla maddeyi kullanamama sebebi olarak işaretlemişlerdir.

Opak projektörden yararlanamama sebebi olarak öğretmenlerin 2/5' inden fazlası (%41,1) okullarında hiç bulunmadığını,1/5'e yakın bir kısmı (%18,6) bu aracı hiç tanımadığını, %13,9'u bu aracı kullanmada yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığını, %8,6'sı yeterli sayıda bulunmadığını, %5,7'si bu aracın bir faydası olduğuna inanmadığını,%4,5'i zaman

yetersizliğini, %1,8'i kaynak yetersizliğini, %6,0'ı ise iki veya daha fazla maddeyi kullanmama sebebi olarak belirtmişlerdir.

Cd'li radyo-kasetçaları öğretmenlerin 1/3'e yakını (%32,2) okullarında yeterli sayıda bulunmadığından, 1/4'e yakını (%24,6) bu aracın bir faydası olduğuna inanmadığından, %14,6'sı zaman yetersizliğinden, %11,8' i kaynak yetersizliğinden, %8,7'si bilgi ve beceri eksikliğinden, %3,9'u okullarında hiç bulunmadığından,%1,4'ü bu aracı hiç tanımadığından dolayı kullanamadığını belirtmiş, %2,8'i ise yararlanamama sebebi olarak iki veya daha çok maddeyi işaretlemişlerdir.

Bilgisayardan yararlanamama sebebi olarak, öğretmenlerin yaklaşık 1/3'ü (%31,9) bu aracın yeterli sayıda bulunmadığını, %30,8'i yeterli bilgi ve beceri eksikliğini, %18,5'i zaman yetersizliğini, %6,7'si kaynak yetersizliğini, %5,9'u bir faydası olduğuna inanmadığını, %1,1'i hiç tanımadığını, %0,6'sı okullarında hiç bulunmadığını ifade ederken, %4,6'sı ise iki veya daha fazla maddeyi yararlanamama sebebi olarak işaretlemişlerdir.

Data-show'u öğretmenlerin 1/3'üne yakını (%31,9) sayı olarak yetersiz oluşundan, 1/4'ünden fazlası (%27,0) bilgi ve beceri eksikliğinden, %13,4'ü zaman yetersizliğinden, %5,9'u okullarında hiç olmamasından, %5,5'i bir faydasına inanmadığından, %5,1'i kaynak yetersizliğinden, %4,4'ü bu aracı hiç tanımadığından dolayı kullanamadığını, %6,8'i de iki veya daha fazla maddeyi kullanamama sebebi olarak belirtmişlerdir.

Gerçek araçlardan yararlanamama sebebi olarak öğretmenlerin 2/5'e yakını (%38,5) sayı bakımından yetersiz olmasından, 1/5'e yakını (%19,7) zaman yetersizliğinden, %10,6'sı kaynak yetersizliğinden, %9,6'sı bir faydası olduğuna inanmadığından, %7,8'i bilgi ve beceri eksikliğinden, %6,9'u okullarında hiç bulunmamasından , %2,9'u ise iki veya daha çok sebepten dolayı kullanamadığını ifade etmişlerdir.

Modeller ve maketlerden yararlanamama sebebi olarak öğretmenlerin 1/3'ünden fazlası (%34,0) sayı bakımından yetersiz olduğunu, %17,9'u zaman yetersizliğini, %12,7'si okullarında hiç bulunmadığını, %11,6'sı bir faydası olduğuna inanmadığını, %10,8 'i kaynak yetersizliğini, %7,8 'i bilgi ve beceri eksikliğini, %3,4 'ü de modeller ve maketleri hiç tanımadığını bildirmiş, %1,9 'u ise iki ve daha fazla maddeyi işaretlemiştir.

Levhalar, resimler ve fotoğraflardan yararlanamama sebebi olarak öğretmenlerin 2/5' ine yakın bir bölümü (%38,7) sayı bakımından yetersiz oluşunu, %18,0'ı zaman yetersizliğini, %11,3'ü bir faydası olduğuna inanmadığına, %10,9'u kaynak yetersizliğini, %10,5'i okullarında hiç bulunmadığını, %5,9'u bilgi ve beceri eksikliğini, %0,4'ü bu aracı hiç tanımadığını belirtmiş, %4,4'ü iki veya daha fazla maddeyi yararlanamama sebebi göstermişlerdir.

Bülten tahtasını kullanmama sebebi olarak öğretmenlerin 1/4'ünden fazlası (%26,4) okullarında hiç bulunmadığını, yaklaşık 1/4 'ü (%24,5) sayıca yetersiz olduğunu, %17,1'i bir faydası olduğuna inanmadığını, %14,0'ı zaman yetersizliğini, %6,5'i bilgi ve beceri eksikliğini, %5,6'sı kaynak yetersizliğini, %5,0'ı bu aracı hiç tanımadığını ifade ederken, %0,9'u iki veya daha fazla maddeyi işaretlemiştir.

Kumaş kaplı tahtadan yararlanamama sebebi olarak öğretmenlerin, 2/5' inden fazlası (%41,1) okullarında hiç bulunmadığını, %17,8'i sayı bakımından yetersiz olduğunu, %17,0'ı bir faydasına inanmadığına, %10,8'i zaman yetersizliğini, %5,1'i bilgi ve beceri eksikliğini, %3,5'i bu aracı hiç tanımadığını, %2,7'si kaynak yetersizliğini göstermişler, %2,0'ı ise yararlanamama sebebi olarak iki ve daha fazla maddeyi işaretlemiştir.

Tablo 3.3'ten de anlaşılacağı gibi, bu soruya cevap veren öğretmenler, eğitim araçlarından yararlanamama sebebi olarak en fazla ,

araçların sayı bakımından yetersiz olmasını göstermişlerdir. Öğretmenlerin özellikle, tepegöz projektörü, slayt projektörü, film şeritleri projektörü, hareketli film, video, televizyon, opak projektör, bilgisayar, data-show gibi özel bilgi ve beceri gerektiren araçlardan yararlanamama sebebi olarak, bu araçların sayı bakımından yetersiz oluşunu ve bu araçların kullanımında bilgi ve beceri eksikliğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yaklaşık 1/4'ü (%24,6) cd'li radyo-kasetçalar ile ilgili olarak, "bu aracın bir faydası olduğuna inanmadıklarını" ifade etmişlerdir. Çünkü, cd'li radyo-kasetçaların müzik derslerinin dışında çok fazla kullanımına gerek olmadığını, bu yüzden diğer branşlardaki öğretmenlerin doğal olarak yararlanamama sebebi olarak bu seçeneği işaretlediklerini ileri sürebiliriz. Buna benzer şekilde öğretmenlerin bazı araçları derslerinin özelliğine göre kullanma gereği duymadıklarını söyleyebiliriz.

Bu soruya cevap veren öğretmenlerin araçlardan yararlanamama sebebi olarak gösterdikleri seçeneklerden biri de " zaman yetersizliğidir ". Buna göre öğretmenlerin ders yüklerinin yoğun olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, öğretmenlerin bir kısmı bazı araçların okullarında hiç bulunmadığını bildirmişlerdir. Oysa, MLO'lar proje okulları olduklarından dolayı hemen hemen bütün araçlar okullarda bulunmaktadır. Bu yüzden bir kısım öğretmenlerin bazı araçların okullarında bulunmamasını söylemeleri, bu öğretmenlerin okulun kaynaklarından fazla haberdar olmadıklarının bir göstergesi olabilir. Diğer yandan, "hiç tanımıyorum" seçeneğini işaretleyenler için ise anket maddelerini ciddi biçimde cevaplamadıkları düşünülebilir.

Bu konuda elde edilen bulgularla benzerlik gösteren bazı araştırmalar şunlardır. Uzunahmet (1996)'in yapmış olduğu çalışmada bu konuda benzer bulgulara rastlanmıştır. Bu araştırmada, öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerinden yararlanamama sebepleri olarak en fazla, söz konusu araçların okullarında yeterince bulunmadığı, bu araçları

kullanmada bilgi ve becerilerinin eksik olduğu ve zamanlarının yetersiz olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Bu konuda başka bir çalışma Cabbar (1993) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmadan çıkan sonuçlar arasında, eğitim araç-gereçlerinin kullanılmamasının sebepleri arasında en çok, araç-gereçlerin okullarında bulunmadığı, yeterli bilgi ve deneyimin bulunmaması ve zamanlarının yetersiz olması gibi sebepleri öne sürmüşlerdir.

Ergül (1994) yaptığı çalışmada bu araştırmada elde edilen sonuçlara benzer sonuçlara ulaşmıştır. Öğretim elemanlarının, derslerde araç-gereç olanaklarından yararlanamamalarının nedeni olarak büyük çoğunluğu; kendi ihmallerini, bu konudaki deneyimlerinin yetersiz olmasını, araç-gereç yetersizliğini belirtirken bazılarının ise derslerinin niteliğine göre araç-gereç kullanımını gereksiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

3.4 Öğretmenler Eğitim Araç-Gereçlerinin Etkili Kullanımı İle İlgili Olarak Kendilerini Ne Kadar Yeterli Görmektedirler?

Öğretmenlerin eğitim araç-gereçleri ile ilgili olarak yeterlik durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 3.4'te yer almaktadır.

Tablo 3.4'te görüldüğü gibi öğretmenlerin 1/3'e yakın bir bölümü (%31,6) tepegöz projektörünün kullanımı ile ilgili oldukça yeterli olduğunu, 1/4'üne yakın bir kısmı (%24,7) çok, % 17,3'ü kısmen, % 9,9'u çok az yeterli olduğunu, %10,7'si ise hiç yeterli olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %5,8'i bu maddeyi cevaplamamışlardır. Tabloda da görüldüğü gibi öğretmenler tepegöz projektörü ile ilgili olarak kendilerini oldukça ($\bar{x} = 3,53$) yeterli hissetmektedirler.

Tablo 3.4 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinin Etkili Kullanımı ile İlgili Yeterlik Durumları

Görüşler	Hiç		Çok az		Kısmen		Oldukça		Çok		Boş		Toplam		Ortalama ve Stand. Sapma	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{x}$	Ss
Araçlar	106	10,7	98	9,9	171	17,3	313	31,6	245	24,7	57	5,8	990	100	3,53	1,29
Tepegöz projektörü	302	30,5	172	17,4	160	16,2	144	14,5	75	7,6	137	13,8	990	100	2,43	1,35
Slayt projektörü	519	52,4	102	10,3	104	10,5	53	5,4	27	2,7	185	18,7	990	100	1,72	1,12
Film şeritleri projektörü	574	58	95	9,6	74	7,5	40	4	23	2,3	184	18,4	990	100	1,56	1,04
Hareketli film	68	6,9	67	6,8	150	15,2	342	34,5	277	28	86	8,7	990	100	3,77	1,18
Video	49	4,9	38	3,8	79	8	293	29,6	440	44,4	91	9,2	990	100	4,15	1,10
Televizyon	577	58,3	63	6,4	53	5,4	21	2,1	25	2,5	251	25,4	990	100	1,45	0,98
Opak projektör	76	7,7	63	6,4	121	12,2	238	24	368	37,2	124	12,5	990	100	3,88	1,28
Cd'li radyo-kasetçalar	91	9,2	140	14,1	314	31,7	233	23,5	135	13,6	77	7,8	990	100	3,20	1,17
Bilgisayar	244	24,6	173	17,5	211	21,3	148	14,9	99	10	115	11,6	990	100	2,64	1,34
Data - show	76	7,7	43	4,3	90	9,1	244	24,6	353	35,7	184	18,6	990	100	3,94	1,27
Gerçek araçlar	91	9,2	59	6	114	11,5	230	23,2	319	32,2	177	17,9	990	100	3,77	1,33
Modeller, maketler	75	7,6	42	4,2	112	11,3	232	23,4	370	37,4	159	16,1	990	100	3,94	1,26
Levhalar, resimler	195	19,7	97	9,8	107	10,8	154	15,6	199	20,1	238	24	990	100	3,09	1,56
Bülten tahtası	257	26	75	7,6	82	8,3	126	12,7	181	18,3	269	27,2	990	100	2,86	1,64

Slayt projektörünün kullanımı konusunda, öğretmenlerin yaklaşık 1/3'ü (%30,5) hiç yeterli olmadığını, %17,4'ü çok az, %16,2'si kısmen, %14,5'i oldukça, %7,6'sı çok yeterli olduğunu ifade etmiştir. %13,8'i bu maddeye cevap vermemiştir. Öğretmenler, slayt projektörüne ilişkin kendilerini çok az ($\bar{x}=2,43$) yeterli hissetmektedirler.

Film şeritleri projektörünün kullanımı konusunda öğretmenlerin yarısından fazlası (%52,4) kendilerini hiç yeterli görmediklerini, %10,5'i kısmen, %10,3'ü çok az, %5,4'ü oldukça, %2,7'si de çok yeterli olduğunu belirtmiş, %18,7'si bu maddeyi boş bırakmıştır. Tablodan da anlaşılacağı gibi, öğretmenler film şeritleri projektörü ile ilgili olarak kendilerini hiç ($\bar{x}=1,72$) yeterli görmemektedirler.

Hareketli filmin kullanımı ile ilgili olarak öğretmenlerin yaklaşık 3/5'i (%58,0) hiç yeterli olmadığını, %9,6'sı çok az, %7,5'i kısmen, %4,0'ı oldukça, %2,3'ü çok yeterli olduğunu ifade etmiş, %18,4'ü bu maddeyi cevaplamamıştır. Öğretmenler hareketli film konusunda kendilerini hiç ($\bar{x}=1,56$) yeterli görmemektedir.

Video ile ilgili olarak öğretmenlerin 1/3'ünden fazlası (%34,5) oldukça, 1/4'ünden daha fazlası (%28,0) çok, %15,2'si kısmen, %6,8'si çok az yeterliliğe sahip olduğunu, %6,9'u ise hiç yeterliliğe sahip olmadığını bildirmiştir. %8,7'si bu maddeye yanıt vermemiştir. Öğretmenler, videoya ilişkin kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,77$) yeterli hissetmektedirler.

Televizyon konusunda öğretmenlerin yaklaşık yarısı (%44,4) çok, 1/4'ünden daha fazlası (%29,6) oldukça, %8,0'ı kısmen, %3,8'i çok az yeterli olduğunu, %4,9'u ise hiç yeterli olmadığını belirtmişlerdir. %9,2'si ise bu maddeyi yanıtlamamıştır. Tabloda da görüldüğü gibi, öğretmenler kendilerini televizyonla ilgili olarak oldukça ($\bar{x}=4,15$) yeterli hissetmektedir.

Opak projektör konusunda öğretmenlerin yaklaşık 1/3'ü (%58,3) hiç yeterli olmadığını, %6,4'ü çok az, %5,4'ü kısmen, %2,5'i çok, %2,1'i oldukça yeterli olduğunu ifade etmişler, %25,4'ü bu maddeyi boş bırakmıştır. Öğretmenler opak projektöre ilişkin kendilerini hiç yeterli ($\bar{x}=1,45$) görmemektedirler.

Cd'li radyo-kasetçalar ile ilgili olarak öğretmenlerin 1/3'ünden fazlası (%37,2) çok yeterli, yaklaşık 1/5'i (%24,0) oldukça, %12,2'si kısmen, %6,4'ü çok az yeterli olduğunu, %7,7'si ise hiç yeterli olmadığını belirtmiş, %12,5'i bu maddeyi cevaplamamıştır. Cd'li radyo-kasetçalar konusunda öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,88$) yeterli hissetmektedir.

Bilgisayarla ilgili olarak öğretmenlerin yaklaşık 1/3'ü (%31,7) kısmen, 1/4'e yakını (%23,5) oldukça, %14,1'i çok az, %13,6'sı çok yeterli olduğunu, %9,2'si hiç yeterli olmadığını bildirmiş, %7,8'i bu maddeye cevap vermemiştir. Tabloda da görüldüğü üzere, öğretmenler bilgisayara yönelik olarak kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,20$) yeterli görmektedir.

Data-show konusunda, öğretmenlerin yaklaşık 1/4'ü hiç yeterli olmadığını, 1/5'inden fazlası (%21,3) kısmen, %17,5'i çok az, %14,9'u oldukça, %10,0'ı çok yeterli olduğunu belirtmiştir. %11,6'sı ise bu maddeyi yanıtlamamıştır. Öğretmenler data-show ile ilgili olarak kendilerini kısmen ($\bar{x}=2,64$) yeterli görmektedir.

Gerçek araçlarla ilgili olarak öğretmenlerin 1/3'ünden fazlası (%35,7) çok, yaklaşık 1/4'ü (%24,6) oldukça, %9,1'i kısmen, %4,3'ü çok az yeterli olduğunu, %7,7'si hiç yeterli olmadığını ifade etmişler, %18,6'sı ise bu maddeyi işaretlememiştir. Tabloda da görüldüğü gibi öğretmenler gerçek araçlara yönelik olarak kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,94$) yeterli hissetmektedir.

Modeller ve maketler konusunda öğretmenlerin, yaklaşık 1/3'ü (%32,2) çok, 1/4'e yakını (%23,2) oldukça, %11,5'i kısmen, %6,0'ı çok az yeterli olduğunu, %9,2'si hiç yeterli olmadığını belirtmiş, %17,9'u bu maddeye cevap vermemiştir. Öğretmenler modeller ve maketlerle ilgili olarak kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,77$) yeterli görmektedirler.

Levhalar, resimler, fotoğraflarla ilgili olarak öğretmenlerin yaklaşık 2/5'i (%37,4) çok, 1/4'e yakını (%23,4) oldukça, %11,3'ü kısmen, %4,2'si çok az yeterli olduğunu, %7,6'sı hiç yeterli olmadığını bildirmiştir. %16,1'i ise bu maddeyi cevaplamamıştır. Levhalar, resimler ve fotoğraflara yönelik öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,94$) yeterli görmektedir.

Bülten tahtasıyla ilgili olarak öğretmenlerin 1/5'inden biraz fazlası (%20,1) çok, %15,6'sı oldukça, %10,8'i kısmen, %9,8'i çok az yeterli olduğunu, yaklaşık 1/5'i ise (%19,7) hiç yeterli olmadığını ifade etmiştir. %24,0'ı bu maddeyi işaretlememiştir. Bülten tahtası ile ilgili olarak öğretmenler kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,09$) yeterli hissetmektedirler.

Kumaş kaplı tahta konusunda öğretmenlerin 1/5'inden fazlası (%26,0) hiç yeterli olmadığını, %18,3'ü çok, %12,7'si oldukça, %8,3'ü kısmen, %7,6'sı çok az yeterli olduğunu belirtmiş, %27,2'si ise bu maddeye yanıt vermemiştir. Öğretmenler kumaş kaplı tahta konusunda kendilerini kısmen ($\bar{x}=2,86$) yeterli görmektedirler.

Öğretmenlerin özellikle slayt projektörü ve opak projektör gibi araçlarla ilgili olarak hemen hemen hiç yeterli olmadıkları, film şeritleri projektörü ve hareketli filme yönelik çok az yeterli oldukları ve bilgisayar, data-show, bülten tahtası, kumaş kaplı tahta gibi araçlarda ise kısmen yeterli oldukları gözlenmektedir.

Öğretmenlerin en çok yeterli oldukları araçlar ise; tepegöz projektörü, video, televizyon, cd'li radyo-kasetçalar, gerçek araçlar, modeller ve maketler ve levhalar, resimler ve fotoğraflardır.

Sonuç olarak öğretmenlerin derslerinde özellikle teknik olarak çok karmaşık olmayan araçlarda (video, televizyon, cd'li radyo-kasetçalar, gerçek araçlar, modeller ve maketler, levhalar, resimler ve fotoğraflarda) yeterli oldukları, bunun yanında daha fazla teknik bilgi ve beceri gerektiren araçlarda ise (özellikle projeksiyon makinelerinde, bilgisayar ve data-show'da) ya hiç yeterli olmadıkları ya da çok az yeterli oldukları görülmektedir. Buna göre, öğretmenlerin eğitim araç-gereçleri ile ilgili yeterlik durumları ile eğitim araç-gereçlerini kullanma durumları arasında bir paralellik bulunmaktadır.

3.5 Öğretmenler Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Kendilerini Ne Kadar Yeterli Görmektedirler?

Öğretmenlerin araç-gereç seçme, üretme ve kullanma ile ilgili olarak yeterlik durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 3.5'te görülmektedir.

Tablo 3.5'te görüldüğü gibi öğretmenlerin yarıdan fazlası (%51,2) derse ve konuya uygun araç seçme konusunda kendilerini oldukça yeterli görmekte, 1/4'ünden biraz fazlası (%25,4) çok, %14,3'ü de kısmen yeterli olduklarını, %3,1 çok az, %0,8'i ise hiç yeterli olmadığını belirtmiştir. %5,2'si bu maddeyi boş bırakmıştır. Öğretmenler, derse ve konuya uygun araç seçme konusunda kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,02$) yeterli görmektedirler.

Amaçlara uygun araç-gereç seçme konusunda öğretmenlerin yarıya yakını (%49,5) oldukça, 1/4'ünden fazlası (%25,5) çok, %15,8'i kısmen, %2,7'si çok az, yeterli olduklarını, %0,6'sı ise, hiç yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. %6,0'sı cevaplamamıştır. Öğretmenler, amaçlara uygun araç-gereç seçme konusunda kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,03$) yeterli görmektedirler.

Tablo 3.5

Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretim ve Kullanma ile ilgili Yeterlik Durumları

GÖRÜŞLER	Hiç		Çok az		Kısmen		Oldukça		Çok		Boş		Toplam		Ort. ve St.sapma	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{x}$	Ss
KONULAR																
Derse ve konuya uygun araç-gereç seçme	8	0,8	31	3,1	142	14,3	507	51,2	251	25,4	51	5,2	990	100	4,02	0,79
Amaçlara uygun araç-gereç seçme	6	0,6	27	2,7	156	15,8	490	49,5	252	25,5	59	6	990	100	4,03	0,78
Ortama (sınıf) uygun araç-gereç seçme	8	0,8	36	3,6	159	16,1	454	45,9	239	24,1	94	9,5	990	100	3,98	0,83
Gereç geliştirebilme	122	12,3	136	13,7	261	26,4	261	26,4	128	12,9	82	8,3	990	100	3,15	1,23
Araç-gereci kullanıma hazır hale getirebilme	34	3,4	98	9,9	244	24,6	366	37	166	16,8	82	8,3	990	100	3,59	1,02
Öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme	31	3,1	69	7	249	25,2	402	40,6	155	15,7	84	8,5	990	100	3,64	0,96
Araç-gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gerekenler hususları yerine getirebilme	27	2,7	47	4,7	158	16*	395	39,9	285	28,8	78	7,9	990	100	3,95	0,98

Ortam (sınıf)'a uygun araç-gereç seçme konusunda ise, öğretmenlerin yine yarıya yakını (%45,9) oldukça, yaklaşık 1/4'ü (%24,1) çok, %16,1'i kısmen, %3,6'sı çok az, yeterli olduklarını, %0,8'i ise hiç yeterli olmadığını bildirmiştir. Öğretmenlerin %9,5'i bu şıkkı boş bırakmıştır. Ortam (sınıf)'a uygun araç-gereç seçme konusunda, öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,98$) yeterli görmektedirler.

Araç-gereç seçme, üretme ve kullanma konusunda öğretmenlerin 1/4'ünden fazlası (%26,4) oldukça, yine 1/5'inden fazla bir bölümü (%26,4) kısmen, %13,7'si çok az, %12,9'u çok yeterli olduklarını, %12,3'ü ise hiç yeterli olmadığını belirtmiş, %8,3'ü cevap vermemiştir. Öğretmenler, araç-gereç seçme, üretme ve kullanma konusunda kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,15$) yeterli görmektedirler.

Araç-gereci kullanıma hazır hale getirme konusunda öğretmenlerin, 1/3'ünden fazla bir bölümü (%37,0) oldukça, 1/4'e yakını (%24,6) kısmen, %16,8'i çok, %9,9'u çok az, yeterliğe sahip olduğunu, %3,4'ü ise hiç yeterli olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %8,3'ü ise bu seçeneği boş bırakmıştır. Araç-gereci kullanıma hazır hale getirme konusunda öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,59$) yeterli görmektedirler.

Öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanabilecek şekilde düzenleyebilme konusunda öğretmenlerin 2/5'inden daha fazlası (%40,6) oldukça, 1/5'inden fazlası (%25,2) kısmen, %15,7'si çok, %7,0'ı çok az yeterli olduklarını %3,1'i de hiç yeterli olmadıklarını bildirmişlerdir. %8,5'i ise bu maddeyi yanıtlamamıştır. Öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanabilecek şekilde düzenleyebilme konusunda öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,64$) yeterli görmektedirler.

Araç-gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gereken hususları yerine getirebilme konusunda öğretmenlerin 2/5'ine yakını (%39,9) oldukça, 1/4'ünden fazlası (%28,8) çok, %16,0'ı kısmen %4,7'si çok az

yeterliliğe sahip olduklarını belirtirken, %2,7'si ise hiç yeterliliğe sahip olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin %7,9'u ise bu maddeye cevap vermemiştir. Öğretmenler, araç-gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gereken hususları yerine getirebilme konusunda öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,95$) yeterli görmektedirler

Bu durumda öğretmenlerin belirtilen konularda bilgi düzeyinde oldukça yeterli oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin sadece araç-gereç seçme, üretme ve kullanma konusunda kısmen yeterli olduğu diğer konularda ise oldukça düzeyinde yeterli oldukları, bu durumun da hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimde aldıkları eğitimle belirtilen konularda belli yeterliğe ulaştıkları ancak gerekli uygulamalı eğitimin yapılmadığından araç-gereç kullanımının istenilen düzeyde gerçekleşmediği ileri sürülebilir.

Tablo 3.4 ile Tablo 3.5'e öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durumun öğretmenlerin belirtilen araç-gereçlerin kullanımıyla ilgili olarak bilgi düzeyinde yeterli oldukları ancak bu araç-gereçlerin nasıl kullanılacağıyla ilgili gerekli uygulamalı eğitimi almamış olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

3.6 Öğretmenler Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Açılacak Bir Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılmak İstemekte midirler?

Öğretmenlerin eğitim araçlarının kullanımı ile ilgili olarak açılacak hizmet içi eğitim kursuna katılma durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 3.6'da yer almaktadır.

Tablo 3.6'da görüldüğü gibi öğretmenlerin, 2/3' üne yakın bir bölümü (%72,7) açılacak hizmet içi eğitim kursuna katılabileceklerini, yaklaşık 1/4'ü (%23,6) ise katılmayacaklarını belirtmişlerdir. %3,6'sı bu soruyu cevaplamamıştır. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun açılacak hizmet içi eğitim kursuna katılmak istedikleri görülmektedir.

Tablo 3.6
Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Açılacak
Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumları

Görüşler	f	%
Evet	720	72,7
Hayır	234	23,6
Boş	36	3,6
Toplam	990	100

Uzunahmet (1996) ' in yaptığı çalışmada, öğretmenlerin tamamına yakını " eğitim araçlarından yararlanma " konulu bir hizmet içi eğitim programı düzenlendiği takdirde katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

Yine Özer (1996) in yapmış olduğu araştırmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı, eğitim araçlarıyla ilgili bir HİE düzenlendiği takdirde katılmak istediklerini ifade etmişlerdir.

3.7 Öğretmenler Hangi Araç-Gereçlerle İlgili Kurs Almak İstemektedirler?

Eğitim araçlarının kullanımı ile ilgili olarak açılacak hizmet içi eğitim kursuna katılmak istediklerini belirten öğretmenlerin, hangi araçlarla ilgili olarak kurs almak istediklerine ilişkin görüşleri Tablo 3.7'de yer almaktadır.

Öğretmenler eğitim araç-gereçlerinin etkili kullanımına yönelik bir kurs açıldığı takdirde eğitim araç-gereçlerinin hangilerinden kurs almak istediklerine dair sorulan soruya ilişkin olarak, bir ya da daha fazla sayıda araç-gereci işaretlemişlerdir. Bu nedenle her bir seçeneği işaretleyen öğretmen sayısı da farklı olmuştur.

Tablo 3.7'de inceleneceği üzere, eğitim araç-gereçlerinin etkili kullanımıyla ilgili olarak öğretmenler en fazla bilgisayar ve data-show ile ilgili olarak kurs almak istemektedir. Öğretmenlerin yaklaşık 2/3'ü bu iki aracın kullanımıyla ilgili olarak bilgi ve beceri sahibi olmayı istedikleri görülmektedir.

Hizmet içi eğitim almak isteyen öğretmenlerin yarıya yakını tepegöz projektörü, slayt projektörü, film şeritleri projektörü, hareketli film, opak projektör gibi projeksiyon araçları hakkında kurs almak istediklerini belirtmişlerdir.

Hizmet içi eğitim almak isteyen öğretmenlerin en az bilgi ve beceri sahibi olmak istedikleri araçlar ise sırasıyla video, televizyon, cd'li radyo-kasetçalar, gerçek araçlar, modeller, maketler, levhalar, resimler, fotoğraflar, bülten tahtası ve kumaş kaplı tahta 'dır.

Bu durumda öğretmenlerin özellikle detaylı bilgi ve beceri gerektiren (bilgisayar, data-show gibi) araçlar ile ilgili olarak kurs alma ihtiyacını duydukları, bunun yanında fazlaca bir bilgi ve beceri gerektirmeyen basit araç-gereçlerle ilgili olarak ise öğretmenlerin daha az hizmet içi eğitim kursuna ihtiyaç duydukları ileri sürülebilir.

Uzunahmet (1996)'in yaptığı çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlası hareketli film, film şeritleri, opak projektör gibi araçlarla ilgili HİE kursuna ihtiyaç duyduklarını ifade ederlerken, yarıdan fazlası televizyon, video, işitsel bantlar, kumaş kaplı tahta gibi araçlarla ilgili HİE ihtiyacı duymadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.7
Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Açılacak Hizmet İçi
Eğitim Kursunda Öğretmenlerin Hangi Araç-Gereçlerle İlgili Kurs Almak İstedikleri

ARAÇLAR	f	%
Tepegöz projektörü	289	40
Slayt projektörü	400	55
Film şeritleri projektörü	329	45
Hareketli film	351	48
Video	162	22,5
Televizyon	116	16
Opak projektör	310	43
Cd'li radyo-kasetçalar	136	18,8
Bilgisayar	466	64,7
Data – show	464	64,4
Gerçek araçlar	125	17,3
Modeller, maketler	124	17,2
levhalar, resimler	112	15,5
Bülten tahtası	113	15,6
Kumaş kaplı tahta	110	15,2

Bu konu ile ilgili Özer (1996), öğretmenlerin an çok HİE ihtiyacı duydukları araçların, bilgisayar, data-show ve video olduğu, en az HİE ihtiyacı duydukları araçların ise kumaş kaplı tahta ve gereçleri ile fotoğraf ve resimler olduğu sonucuna varmıştır.

3.8 Öğretmenler Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Hangi Konularda Kurs Almak İstemektedirler?

Öğretmenlerin açılacak hizmet içi eğitim kursunda araç-gereç seçme, üretme ve kullanma ile ilgili hangi konulara ilişkin kurs almak istediklerine dair görüşleri Tablo 3.8'de yer almaktadır.

Öğretmenler eğitim araç-gereçlerinin etkili kullanımına yönelik bir kurs açıldığı takdirde gereç geliştirme ile ilgili konuların hangilerinden kurs almak istediklerine dair sorulan soruya ilişkin olarak, bir ya da daha fazla sayıda konuyu işaretlemişlerdir. Bu yüzden her bir seçeneği işaretleyen öğretmen sayısı da farklı olmuştur

Tablo 3.8
Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Hangi Konularda Hizmet İçi Eğitim Almak İstedikleri

Konular	f	%
Derse ve konuya uygun araç-gereç seçme	381	52,9
Amaçlara uygun araç-gereç seçme	368	51,1
Ortama (sınıf) 'a uygun araç-gereç seçme	302	41,9
Gereç geliştirebilme	430	59,7
Araç-gereci kullanıma hazır hale getirebilme	386	53,6
Öğretim ortamını eğitim araçlarından etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme	414	57,5
Araç-gereci kullandıktan sonra yapılması gerekenler hakkında	243	33,7

Tablo 3.8'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin açılacak hizmet içi eğitim kursunda ;

% 52,9 'u derse ve konuya uygun araç-gereç seçme konusunda,

% 51,1 'i amaçlara uygun araç-gereç-seçme konusunda,

% 41,9 'u ortama (sınıf) uygun konusunda,

% 59,7 'si gereç geliştirebilme konusunda,

% 53,6' sı araç-gereci kullanma hazır hale getirebilme konusunda,

% 57,5'i öğretim ortamını eğitim araçlarından etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme

% 33,7' si de kullandıktan sonra yapılması gerekenler hakkında bilgi ve beceri sahibi olmak istemişlerdir.

Buna göre öğretmenlerin yarısından fazlası belirtilen konularda hizmet içi eğitim kursu almak istediklerini yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 3.8'de öğretmenlerin yarıya yakını araç-gereç seçme, üretme ve kullanma ile ilgili konularda oldukça düzeyinde yeterliliğe sahip olduklarını belirtmişlerdi, ancak Tablo 3.8'de yarından fazlası aynı konularda hizmet içi eğitim kursu almak istediklerini ifade etmişlerdir. Bu durum iki şekilde yorumlanabilir. Birincisi Tablo 3.5'e 990 öğretmen cevap vermişti, Tablo 3.8'e ise sadece hizmet içi eğitim kursuna katılmak istediklerini belirten öğretmenler cevap vermiştir. Yani Tablo 3.8'de belirtilen konularda hizmet içi eğitim kursu almak istediklerini belirten öğretmenler çoğunlukla, tablo 3.5'de kısmen, çok az ya da hiç yeterli olmadıklarını ifade eden öğretmenler oldukları ileri sürülebilir, bunun yanında bilgi ve teknolojiye sürekli değişime paralel olarak öğretmenlerin bu konularda bilgi ve beceri düzeylerini artırmak istemeleri de hizmet içi eğitim ihtiyacı doğurmaktadır, diyebiliriz.

Uçar (1998) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders araç-gereçleri geliştirme ve kullanmada yetersiz olduklarını ortaya koymuştur.

Uzunahmet (1996) ise öğretmenlerin yarısından fazlasının gereç geliştirme, eğitim araç-gereçlerinin seçimi ve hazırlanması gibi konularda ek eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşmıştır.

3.9 Okulunuz MLO Olduktan Sonra Eğitim Araç Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Bir Kurs Açıldı mı ?

Öğretmenlerin, okulları MLO olduktan sonra eğitim araçlarının kullanımı ile ilgili olarak bir hizmet içi eğitim kursu açılıp açılmadığına dair görüşleri Tablo 3.9'da yer almaktadır.

Tablo 3.9
Okullar, MLO Olduktan Sonra Eğitim Araç Gereçlerinin
Kullanımı İle İlgili Bir Kurs Açılıp Açılmadığı

Görüşler	f	%
Evet	839	84,7
Hayır	78	7,9
Boş	73	7,4
Toplam	990	100

Tablo 3.9'da görüldüğü gibi öğretmenlerin %84,7'si eğitim araç-gereçlerinin kullanımıyla ilgili olarak hizmet içi eğitim kursu açıldığını, %7,9'u ise açılmadığını ifade etmişlerdir. %7,4'ü ise bu soruyu cevaplamamıştır.

Bu arada, Tablo 3.1.7'de öğretmenlerin %70,9'u eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili bir kurs aldıklarını ifade etmişlerdi, ancak Tablo 3.9'da öğretmenlerin %84,7'si okullarında böyle bir kurs açıldığını belirtmişlerdir. Bu tutarsızlığı, öğretmenlerin bir kısmının açılan kurslara katılmadıkları şeklinde yorumlayabiliriz.

3.10 Hizmet Öncesinde ve Hizmet İçi Eğitim Sırasında Eğitim Araç- Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Herhangi Bir Ders veya Kurs Alan Öğretmenlerle Almayan Öğretmenlerin, Araç-Gereçleri Kullanma Durumlarına İlişkin Görüşleri Arasında Fark Var mıdır?

Hizmet öncesi veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak herhangi bir ders veya kurs alan öğretmenlerle almayan öğretmenlerin, araç-gereçleri kullanma durumlarına ilişkin görüşleri arasında bir fark olup olmadığı Tablo 3.10'da görülmektedir.

Tablo 3.10
Öğretmenlerin Hizmet Öncesi veya Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin
Kullanımı İle İlgili Olarak Bir Ders veya Kurs Alıp Almama Durumlarına
Göre Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumları

Ders ve HİE Alma Durumu	Ders ve HİE alan öğretmenler		Ders ve HİE almayan öğretmenler		t değeri
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss	
Eğitim Araçları					
Tepegöz projektörü	3,04	1,20	2,48	1,23	6,1 *
Slayt projektörü	1,68	0,98	1,47	0,80	2,32 *
Film şeritleri projektörü	1,44	0,85	1,22	0,61	3,66 *
Hareketli film (sinema makinesi)	1,24	0,72	1,22	0,66	0,64
Video	2,83	1,32	2,32	1,27	5,05 *
Televizyon	2,76	1,37	2,23	1,28	4,92 *
Opak projektörü	1,28	0,76	1,14	0,51	1,68
Cd'li radyo – Kasetçalar	2,55	1,36	2,21	1,37	3,06 *
Bilgisayar	2,87	1,31	2,43	1,22	4,25 *
Data-show	2,40	1,30	1,87	1,14	5,32 *
Gerçek araçlar	3,64	1,29	3,29	1,41	1,83
Modeller – Maketler	3,27	1,37	2,85	1,40	3,83 *
Levhalar–Resimler–Fotoğraflar	3,60	1,28	2,10	1,39	4,48 *
Bülten Tahtası	2,43	1,48	2,01	1,30	3,79 *
Kumaş Kaplı Tahta	2,19	1,52	1,76	1,25	3,69 *

* P < 0,05

Tablo 3.10'da görüldüğü gibi, eğitim araç-gereçleri ile ilgili olarak ders veya kurs aldığını belirten öğretmenler, tepegöz projektörünü kısmen ($\bar{x}=3,04$) seviyesinde kullanmakta olup, almayan öğretmenler ise tepegöz projektörünü çok az ($\bar{x}=2,48$) seviyesinde kullanmaktadırlar.

Ders veya kurs alan öğretmenlerle, almayan öğretmenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=6,1$). Bulunan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınan ders veya kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Slayt projektörünü, ders veya kurs alan öğretmenler çok az ($\bar{x}=1,68$) kullanırlarken, almayan öğretmenler ise hiç ($\bar{x}=1,47$) kullanmamaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=2,32$). Ortaya çıkan bu farkın, hizmet öncesi veya hizmet içi eğitim kursunda alınmış olan ders veya kurstan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Film şeritleri projektörünü, ders veya kurs alan öğretmenler hemen hemen hiç ($\bar{x}=1,44$) kullanmamaktadırlar. Film şeritleri projektörünü ders veya kurs almayan öğretmenler de hiç ($\bar{x}=1,22$) kullanmamaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=3,66$). Çıkan bu farkın, hizmet öncesi yada hizmet içi eğitim kursunun öğretmenlere sağlamış olduğu olumlu etkinin bir sonucu olduğunu ileri sürebiliriz.

Hareketli filmi, hem ders veya kurs alan öğretmenler hem de almayan öğretmenler hemen hemen hiç ($\bar{x}=1,24-\bar{x}=1,22$) kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için yapılan " t " testi sonucunda iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($t=0,64$). Bu durumun, öğretmenlerin genel olarak hareketli filmi tanımadıklarından ve bu aracın okullarda fazla sayıda bulunmamasından kaynaklandığını ileri sürebiliriz.

Video'yu, ders veya kurs alan öğretmenler kısmen ($\bar{x}=2,83$) düzeyinde kullanırlarken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise çok az ($\bar{x}=2,32$) seviyesinde kullanmaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=5,05$). Ortaya çıkan bu farkın hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınmış olan ders veya kursun öğretmenlere kazandırdığı bilgi ve becerinin bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz.

Televizyonu, ders veya kurs alan öğretmenler kısmen ($\bar{x}=2,76$) düzeyinde kullandıklarını belirtirken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise çok az ($\bar{x}=2,23$) seviyesinde kullanmaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=4,92$). Bulunan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınan ders veya kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Opak projektörü hem ders veya kurs alan öğretmenler hem de ders veya kurs almayan öğretmenler aynı oranda hiç ($\bar{x}=1,28 - \bar{x}=1,14$)

kullanmamaktadır. İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan " t " testi sonucunda iki grup arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($t=1,68$). Bu durumun, öğretmenlerin genel olarak opak projektörü fazla tanımadıklarından ve bu aracın okullarda fazla sayıda bulunmamasından kaynaklandığını ileri sürebiliriz.

Cd'li radyo-kasetçaları, ders veya kurs alan öğretmenler kısmen ($\bar{x}=2,55$) düzeyinde kullandıklarını belirtirken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise cd'li radyo-kasetçaları çok az ($\bar{x}=2,21$) seviyesinde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Buna göre, ders veya kurs alan öğretmenler almayan öğretmenlere oranla cd'li radyo-kasetçaları daha fazla kullanmaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=3,06$). Ortaya çıkan bu farkın hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınmış olan ders veya kursun öğretmenlere kazandırdığı bilgi ve becerinin bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz.

Bilgisayarı, ders veya kurs alan öğretmenler kısmen ($\bar{x}=2,87$) düzeyinde kullandıklarını belirtirken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise bilgisayar çok az ($\bar{x}=2,43$) seviyesinde kullandıklarını ifade etmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=4,25$). Bulunan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınan ders veya kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Data-show'u hem ders veya kurs alan öğretmenler, hem de ders veya kurs almayan öğretmenler çok az ($\bar{x}=2,40 - \bar{x}=1,87$) seviyesinde

kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, ders veya kurs almış olan öğretmenler almayan öğretmenlere oranla data-show'u biraz daha fazla kullanmaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=5,32$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınmış olan ders veya kursun öğretmenlere kazandırdığı bilgi ve becerinin bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz

Gerçek araçları, ders veya kurs alan öğretmenler çoğunlukla ($\bar{x}=3,64$) düzeyinde kullandıklarını belirtirken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise gerçek araçları kısmen ($\bar{x}=3,29$) seviyesinde kullandıklarını ifade etmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=4,50$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınan ders veya kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Modeller ve maketleri, ders veya kurs alan öğretmenler kısmen ($\bar{x}=3,27$) düzeyinde kullandıklarını belirtirken, ders veya kurs almayan öğretmenler de modeller ve maketleri kısmen ($\bar{x}=2,85$) seviyesinde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Fakat, ders veya kurs alan öğretmenler almayan öğretmenlere oranla modeller ve maketleri daha fazla kullanmaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=3,83$). Bulunan bu farkın, hizmet

öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınmış olan ders veya kursun öğretmenlere kazandırdığı bilgi ve becerinin bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz.

Levhalar, resimler ve fotoğrafları, ders veya kurs alan öğretmenler çoğunlukla ($\bar{x}=3,60$) düzeyinde kullandıklarını ifade ederken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise levhalar, resimler ve fotoğrafları çok az ($\bar{x}=2,10$) seviyesinde kullandıklarını belirtmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=4,48$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınan ders veya kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Bülten tahtasını, hem ders veya kurs alan öğretmenler hem de ders veya kurs almayan öğretmenler eşit oranda çok az ($\bar{x}=2,43-\bar{x}=2,01$) kullanmakta olup, ders veya kurs almış olan öğretmenler almayan öğretmenlere oranla bülten tahtasını daha fazla kullanmaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=3,79$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınmış olan ders veya kursun öğretmenlere kazandırdığı bilgi ve becerinin bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz.

Kumaş kaplı tahtayı, ders veya kurs alan öğretmenler çok az ($\bar{x}=2,19$) düzeyinde kullandıklarını belirtirken, ders veya kurs almayan öğretmenler de çok az ($\bar{x}=1,76$) seviyesinde kullanmaktadırlar.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan " t " testi sonucunda ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine

anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır ($t=3,69$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda alınan ders veya kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Sonuç olarak, hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçleri ile ilgili bir ders ya da kurs almış öğretmenler ve herhangi bir ders ve kurs almamış öğretmenler araç-gereçleri kısmen düzeyinde kullanmalarına karşın ders ya da kurs almış öğretmenler, almayan öğretmenlere oranla araç-gereçleri ortalama daha fazla kullanmaktadırlar ($\bar{x}=2,48-\bar{x}=2,04$). Bu durum, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kurslarında eğitim araç-gereçlerine yönelik verilen ders yada kursların öğretmenlere kazandırdığı bilgi, beceri ve tutumun bir sonucu olduğunu ifade edebiliriz. Bazı araç-gereçlerin kullanımı ile ilgili olarak, her iki grubun görüşleri arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır (hareketli film ve opak projektör). Bu durumun sebebinin, bu araçların kullanımı ile ilgili hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kurslarında çok fazla bilgi ve beceri verilmediğini ve ayrıca bu araçların okullarda hemen hemen hiç bulunmadığını söyleyebiliriz.

Bu konu ile benzerlik gösteren bir araştırmada, Özer (1996) eğitim araç-gereçleri ile ilgili ders alan öğretmenlerin, böyle bir ders almayan öğretmenlere göre eğitim araç-gereçlerinin kullanımı konusunda daha az hizmet içi eğitim ihtiyacı duydukları sonucuna varmıştır.

Uçar (1998) ise yaptığı çalışmada, "eğitim teknolojisi dersini " almış olan öğretmenlerin, almamış olan öğretmenlere oranla araç-gereç kullanımına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

3.11 Hizmet Öncesinde ve Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Herhangi Bir Ders veya Kurs Alan Öğretmenlerle Almayan Öğretmenlerin, Araç-Gereçlerle İlgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri Arasında Fark Var mıdır?

Hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili ders yada kurs alan ve almayan öğretmenlerin araç-gereçlerle ilgili yeterlik durumlarına ilişkin görüşleri arasında bir fark olup olmadığı Tablo 3.11'de sunulmaktadır.

Tablo 3.11'de görüldüğü gibi, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili herhangi bir ders veya kurs alan öğretmenler, tepegöz projektörü ile ilgili olarak kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,76$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise tepegöz projektörüne ilişkin kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,15$) düzeyinde yeterli görmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=6,33$). Bulunan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kursun rol oynadığını söyleyebiliriz.

Slayt projektörüne ilişkin olarak ise, ders ya da kurs almış olan öğretmenler kısmen ($\bar{x}=2,64$) yeterli olduklarını ifade ederlerken, ders ya da kurs almadıklarını belirten öğretmenler ise çok az ($\bar{x}=2,18$) seviyesinde yeterli olduklarını ifade etmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için yapılan " t " tesri sonucunda, ders ya da kurs almış olduklarını ifade eden öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=4,3$). Tespit edilen bu

Tablo 3.11

Hizmet Öncesinde ve Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Herhangi Bir Ders veya Kurs Alan Öğretmenlerle Almayan Öğretmenlerin, Araç-Gereçlerin Kullanımı İle İlgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri

Ders ve HİE Alma Durumu	Ders ve HİE alan Öğretmenler		Ders ve HİE almayan Öğretmenler		t değeri
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss	
Eğitim Araçları					
Tepegöz projektörü	3,76	1,16	3,15	1,38	6,3 *
Slayt projektörü	2,64	1,38	2,18	1,28	4,3 *
Film şeritleri projektörü	1,86	1,18	1,61	1,05	2,75 *
Hareketli film (sinema makinesi)	1,67	1,10	1,50	0,99	1,42
Video	3,98	1,05	3,46	1,31	5,77 *
Televizyon	4,33	0,95	3,92	1,25	4,61 *
Opak projektörü	1,55	1,10	1,37	0,88	1,63
Cd'li radyo – Kasetçalar	4,05	1,19	3,60	1,38	4,22 *
Bilgisayar	3,43	1,08	2,82	1,24	6,4 *
Data-show	2,90	1,32	2,24	1,29	6,26 *
Gerçek araçlar	4,11	1,13	3,72	1,40	3,68 *
Modeller, Maketler	3,99	1,18	3,53	1,43	4,32 *
Levhalar, Resimler, Fotoğraflar	4,12	1,14	3,67	1,35	4,41 *
Bülten Tahtası	3,31	1,51	2,80	1,56	3,96 *
Kumaş Kaplı Tahta	3,10	1,63	2,62	1,62	3,40 *

* P < 0,05

farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Film şeritleri projektörüne yönelik olarak, ders ya da kurs almış olan öğretmenler çok az ($\bar{x}=1,86$) yeterli olduklarını ifade ederlerken, ders ve kurs almadıklarını belirten öğretmenler de çok az ($\bar{x}=1,61$) yeterli olduklarını ifade etmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan " t " testi sonucunda, ders ya da kurs aldıklarını ifade eden öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=2,75$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kursun rol oynadığını söyleyebiliriz.

Hareketli film ile ilgili olarak, hem ders ya da kurs almış olan öğretmenler hem de ders ve kurs almadıklarını belirten öğretmenler kendilerini çok az ($\bar{x}=1,67$ – $\bar{x}=1,42$) yeterli görmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için yapılan " t " testi sonucu, iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($t=1,42$). Bu durumun, öğretmenlerin genel olarak hareketli filmi tanımadıklarından ve bu aracın okullarda fazla sayıda bulunmamasından kaynaklandığını ileri sürebiliriz.

Video ile ilgili olarak, ders veya kurs alan öğretmenler, kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,98$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise videoya ilişkin kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,46$) düzeyinde yeterli görmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için yapılan " t " testi sonucu, ders ya da kurs almış olduklarını ifade eden öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=5,77$). Tespit edilen

bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Televizyona yönelik olarak, ders veya kurs almış olan öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,33$) yeterli görürlerken, ders ve kurs almamış olan öğretmenler de kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,92$) yeterli görmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=4,61$). Bulunan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kursun rol oynadığını söyleyebiliriz.

Opak projektör ile ilgili olarak, hem ders veya kurs almış olan öğretmenler kendilerini çok az ($\bar{x}=1,55$ yeterli görürlerken, ders ve kurs almamış öğretmenler ise kendilerini hemen hiç ($\bar{x}=1,37$) yeterli hissetmemektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için yapılan " t " tesri sonucu, iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($t=1,63$). Bu durumun, öğretmenlerin genel olarak opak projektörü tanımadıklarından ve bu aracın okullarda fazla sayıda bulunmamasından kaynaklandığını ileri sürebiliriz.

Cd'li radyo-kasetçalarla ilgili olarak ise, ders ya da kurs almış öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,05$) yeterli gördüklerini ifade ederlerken, ders ve kurs almamış olan öğretmenler de kendilerini bu araç konusunda oldukça ($\bar{x}=3,60$) yeterli görmektedirler, buna karşın ders veya kurs almış olan öğretmenler cd'li radyo-kasetçalarla ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan “ t “ testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=4,22$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kurstan kaynaklandığını ileri sürebiliriz.

Bilgisayara yönelik olarak, ders veya kurs almış olan öğretmenler kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,43$) yeterli görürlerken, ders ve kurs almamış olan öğretmenler de kendilerini kısmen ($\bar{x}=2,82$) yeterli görmektedirler, fakat ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu araçla ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan “ t “ testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=6,4$). Bulunan bu farkta, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kursun rol oynadığını söyleyebiliriz.

Data-show’la ilgili olarak, ders yada kurs almış olan öğretmenler kendilerini kısmen ($\bar{x}=2,90$) düzeyinde yeterli görmekte olup, ders ya da kurs almamış olan öğretmenler ise kendilerini çok az ($\bar{x}=2,24$) yeterli görmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan “ t “ testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=6,26$). Tespit edilen bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Gerçek araçlara yönelik olarak, ders yada kurs almış olan öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,11$) düzeyinde yeterli görmekte olup, ders ya da kurs almamış olan öğretmenler de kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,72$) yeterli bulmalarına rağmen, ders ya da kurs almış olan öğretmenler kendilerini bu araçla ilgili olarak daha yeterli görmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=3,68$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kurstan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Modeller ve maketler konusunda ise, ders veya kurs almış olan öğretmenler kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,99$) yeterli görürlerken, ders ve kurs almamış olan öğretmenler de kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,53$) yeterli görmektedirler, fakat ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu araçla ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=4,32$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Levhalar, resimler ve fotoğraflarla ilgili olarak, ders veya kurs aldığını ifade eden öğretmenler kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,12$) yeterli bulmuşlar, ders ve kurs almayan öğretmenler de kendilerini bu araçlarla ilgili olarak oldukça ($\bar{x}=3,67$) yeterli bulmuşlardır, fakat ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu araçlarla ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan “ t ” testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=4,41$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kurstan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Bülten tahtasına yönelik olarak ise, hem ders veya kurs almış olan öğretmenler hem de ders ve kurs almamış öğretmenler kendilerini oldukça yeterli hissetmektedirler ($\bar{x}=3,31-\bar{x}=2,80$). Ancak, ders ya da kurs almış olan öğretmenler bülten tahtası ile ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan “ t ” testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=3,96$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Kumaş kaplı tahta ile ilgili olarak, hem ders veya kurs almış olan öğretmenler hem de ders ve kurs almamış öğretmenler kendilerini kısmen yeterli hissettiklerini ifade etmelerine karşın, ders ya da kurs almış olan öğretmenler kumaş kaplı tahta ile ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler ($\bar{x}=3,31-\bar{x}=2,62$). Ancak, ders ya da kurs almış olan öğretmenler bülten tahtası ile ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan “ t ” testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=3,40$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kurstan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Sonuç olarak, hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak ders ya da kurs aldığı belirten öğretmenler araç-gereçlerle ilgili olarak ortalama kısmen ($\bar{x}=3,25$) düzeyinde yeterliliğe sahipken, bu konuda herhangi bir ders ve kurs almayan öğretmenler de kısmen ($\bar{x}=2,81$) yeterliliğe sahiptirler. Fakat, ders veya kurs almış olan öğretmenler, ders ya da kurs almamış olan öğretmenlere göre ortalama daha yeterli görünmektedirler. Ayrıca, tabloda görüldüğü gibi yapılan “ t ” testleri sonucunda da ders ya da kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklar çıkmıştır. Bu durumun, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kurslarında eğitim araç-gereçlerine yönelik verilen ders yada kursların öğretmenlere kazandırdığı bilgi, beceri ve tutumun bir sonucu olduğunu ifade edebiliriz.

3.12 Hizmet Öncesinde ve Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Herhangi Bir Ders veya Kurs Alan Öğretmenlerle Almayan Öğretmenlerin, Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Konulardaki Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri Arasında Fark Var mıdır?

Hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili ders yada kurs alan ve almayan öğretmenlerin araç-gereç seçme, üretme ve kullanma ile ilgili konulardaki yeterlik durumlarına ilişkin görüşleri arasında bir fark olup olmadığı Tablo 3.12’de sunulmaktadır.

Tablo 3.12’de görüldüğü gibi, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili herhangi bir ders veya kurs alan ve almayan öğretmenlerin, derse ve konuya uygun araç-gereç seçebilme konusunda kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,09$ - $\bar{x}=3,93$) yeterli gördükleri gözlenmektedir. Ancak, ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu konu ile ilgili olarak kendilerini daha yeterli görmektedirler.

Tablo 3.12

Hizmet Öncesinde ve Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Herhangi Bir Ders veya Kurs Alan Öğretmenlerle Almayan Öğretmenlerin, Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Konulardaki Yeterlik Durumlarına İlişkin Görüşleri

Ders ve HİE Alma Durumu	Ders ve HİE alan Öğretmenler		Ders ve HİE almayan Öğretmenler		t değeri
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss	
Derse ve konuya uygun araç-gereç seçebilme	4,09	0,75	3,93	0,88	2,76 *
Amaçlara uygun araç-gereç seçebilme	4,09	0,74	3,91	0,86	3,05 *
Ortama (sınıf) uygun araç-gereç seçebilme	4,05	0,80	3,88	0,90	2,49 *
Gereç geliştirebilme	3,41	1,16	2,83	1,25	6,25 *
Araç-gereci kullanıma hazır hale getirebilme	3,78	0,93	3,37	1,10	5,33 *
Öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme	3,82	0,90	3,43	1,02	5,24 *
Araç-gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gerekenler hususları yerine getirebilme	4,09	0,87	3,73	1,08	4,79 *

P < 0,05

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır (t=2,76). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Amaçlara uygun araç-gereç seçebilme konusu ile ilgili olarak ise, bir ders veya kurs alan öğretmenler, kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,09$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler de amaçlara uygun araç-gereç seçebilme konusuna ilişkin kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,91$) düzeyinde yeterli gördüklerini belirtmelerine rağmen, ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu konu ile ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=3,05$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kurstan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Ortama (sınıf) uygun araç-gereç seçebilme konusunda, ders veya kurs alan öğretmenler, kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,05$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler de ortama (sınıf) uygun araç-gereç seçebilme konusuna ilişkin kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,88$) düzeyinde yeterli görmektedirler. Ancak, ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu konu ile ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=2,49$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Gereç geliştirebilme konusu ile ilgili olarak ise, ders veya kurs alan öğretmenler, kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,41$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler de gereç geliştirebilme konusuna ilişkin kendilerini kısmen ($\bar{x}=2,83$) düzeyinde yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=6,25$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kurstan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Araç-gereci kullanıma hazır hale getirebilme konusunda, ders veya kurs alan öğretmenler, kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,78$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise araç-gereç seçme, üretme ve kullanma konusuna ilişkin kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,37$) düzeyinde yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=5,33$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme konusunda, ders veya kurs alan öğretmenler, kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,82$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler ise öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme konusunda kendilerini kısmen ($\bar{x}=3,43$) düzeyinde yeterli görmektedirler. Ancak, ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu konu ile ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan " t " testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=5,24$). Bulunan bu farkın, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak alınmış olan ders ya da kurstan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Araç-gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gerekenler hususları yerine getirebilme konusu ile ilgili olarak ise, bir ders veya kurs alan öğretmenler, kendilerini oldukça ($\bar{x}=4,09$) yeterli görürlerken, ders veya kurs almayan öğretmenler de amaçlara uygun araç-gereç seçebilme konusuna ilişkin kendilerini oldukça ($\bar{x}=3,73$) düzeyinde yeterli gördüklerini

belirtmelerine rağmen, ders ya da kurs almış olan öğretmenler bu konu ile ilgili olarak daha yeterli görünmektedirler.

İki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan “ t ” testi sonucunda, ders veya kurs almış olan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farka rastlanmıştır ($t=4,79$). Ortaya çıkan bu farkta, hizmet öncesinde ya da hizmet içi eğitim kursunda alınan ders ya da kursun etkili olduğunu ileri sürebiliriz.

Sonuç olarak, hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak ders ya da kurs aldığını belirten öğretmenler araç-gereç seçme, üretme ve kullanma ile ilgili konularla ilgili olarak ortalama oldukça ($\bar{x}=3,90$) düzeyinde yeterliliğe sahipken, bu konuda herhangi bir ders ve kurs almayan öğretmenler de oldukça ($\bar{x}=3,58$) yeterliliğe sahiptirler. Fakat, ders veya kurs almış olan öğretmenler, ders ya da kurs almamış olan öğretmenlere göre belirtilen konularla ilgili olarak ortalama daha yeterli görünmektedirler. Ayrıca, tabloda görüldüğü gibi yapılan “ t ” testleri sonucunda da ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklar çıkmıştır. Bu durumun, hizmet öncesinde veya hizmet içi eğitim kurslarında eğitim araç-gereçlerine yönelik verilen ders yada kursların öğretmenlere kazandırdığı bilgi, beceri ve tutumun bir sonucu olduğunu ifade edebiliriz.

Bu konuda yapılmış bir araştırmada, Özer (1996) eğitim araç-gereçleriyle ilgili ders almış öğretmenlerin almayan öğretmenlere oranla, gereç geliştirme konusunda daha az hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna varmıştır.

3.13 Öğretmenlerin Görüş ve Önerileri

Eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak öğretmenlerin görüş, eleştiri ve önerileri de şunlardır ;

Bu kısımda öğretmenlere iki soru sorularak görüşleri alınmıştır.

A - Okulunuzda bulunan eğitim araç-gereçlerinin bakım, onarım ve temin edilmesi konusunda karşılaştığınız sorunlar ve çözüm önerilerinizi lütfen aşağıya belirtiniz ? sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar genel hatları ile şöyledir;

1. Araç-gereçlerin bakım ve onarımından sorumlu bir kişinin bulunmaması,
2. Araç-gereçleri satan firmaların servis ve bakım yönünden yetersiz kalması,
3. Araçların yedek parçaların çok pahalı olması,
4. Okulların bütçelerinin yetersiz olmasından dolayı araçların bakım, onarım ve temin edilmesinde güçlüklerin yaşanması,
5. Binaların yetersizliğinden dolayı, araç-gereçlerin sağlıklı bir şekilde korunmasının sağlanamaması ve bu yüzden araç-gereçlerin yıpranması,
6. Okuldaki ekipmanların arızalanması durumunda bu arızaları giderecek uzman bir elemanın bulunmaması ya da bu konuda yetersiz kalması,
7. Araç-gereçlerin temin edilmesi, bakım ve onarımında prosedürden kaynaklanan sorunlar.

B. Eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak ; sorun, eleştiri ve görüşlerinizi lütfen belirtiniz? sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar da şunlardır ;

1. Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili bir şekilde kullanmalarını sağlayacak hizmet içi eğitim kurslarının düzenlenmesi,
2. Hizmet içi eğitim kurslarının yüzeysel ve yetersiz olmaması,

3. Okula yeni gelmiş öğretmenlerin bir HİE ' den geçirilmesi,
4. Formatör öğretmenlerin iyi seçilmesi (öğretmenlere araç-gereçlerin kullanımı ve araç-gereç seçme, üretme ve kullanma de uzman bir kişinin olması)
5. Araç ve gereçlerin yetersizliği,
6. Okul binalarının yetersizliği ve sınıfların kalabalık olması,
7. Okulda formatör öğretmenin bulunmaması ya da yetersiz olması,
8. Okulda bilgisayar laboratuvarının bulunmaması,
9. Emekliliği yaklaşmış öğretmenlerin MLO'lara atanmaları, ve bu öğretmenlerin teknolojik araç-gereçlerin kullanımına olumsuz yaklaşımları,
10. Sınıfların MLO' nun gerçek standartlarına uygun donatılamaması,
11. Öğretmenlerin ders saatlerinin fazla olması ve bu yüzden gereç geliştirmede zaman yetersizliği,
12. Eğitim araç-gereçlerinin bir tek odada toplanması ve bu araç-gereçlerin diğer katlara taşınmalarının zahmetli olması,
13. Öğretmenlerin araç-gereçleri kullanmada ve araç-gereç seçme, üretme ve kullanma de bilgi ve beceri eksikliği.

Çakal (1996) 'ın yaptığı çalışmada da benzer bulgulara rastlanmıştır. Öğretmenler, okullarda ders araç-gereçlerinin yetersizliği, okulların fiziki olanaklarının düzeltilmesi, öğretmenlerin sık sık hizmet içi eğitimden geçirilmesinin gerektiği gibi görüş ve önerilerde bulunmuşlardır.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Müfredat Laboratuvar Okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini kullanma durumlarını ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını ortaya koymak için yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın alt problemlerinde 10 madde belirlenmesine karşın, araştırmanın bu bölümünde 42 sonuç ifade edilmiştir. Bu durum, her alt problemin birden çok sonucunun olmasından ve kişisel bilgilerin sonuçlarının da verilmesinden kaynaklanmıştır.

4.1 Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri İle İlgili Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %50,1'i ilköğretim kademesinde, % 49,9' u da ortaöğretim kademesindedir.
2. Öğretmenlerin % 50,5'i erkek, % 49,5'i kadındır.
3. Öğretmenlerin % 32,3'ü sosyal bilimler, % 28,3'ü fen bilimleri, % 15,3'ü matematik, %13,3'ü sınıf öğretmenliği, %11,9'u beden eğitimi ve güzel sanatlar, % 7,9'u da başka branşlardadır.
4. Öğretmenlerin, % 28,3'ü 21 yıl ve üstü, % 26,4'ü 16-20 yıl, %18,4'ü 11-15 yıl, % 14,1'i 6-10 yıl ve % 12,6'sı da 1-5 yıllık kıdeme sahiptir.
5. Öğretmenlerin % 35,7'si eğitim fakültesi, %28,0'ı eğitim enstitüsü, % 7,9'u eğitim yüksek okulu, % 0,3'ü ilk öğretmen okulu mezunu ve % 27,3'ü de başka okullardan mezundur.
6. Öğretmenlerin % 25,8'i ise böyle bir ders aldıklarını belirtirken,%70,4 'ü hizmet öncesinde eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili ders almadıklarını ifade etmişlerdir.

7. Öğretmenlerin %70,9'u hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili kurs aldıklarını, %23,5'i ise böyle bir kurs almadıklarını ifade etmişlerdir.

8. Öğretmenlerin % 72,7'si hem hizmet öncesinde hem de hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili bir ders veya kurs aldıklarını, %23,4'ü ise hem hizmet öncesinde hem de hizmet içi eğitim kursunda böyle bir ders ve kurs almadıklarını ifade etmişlerdir.

4.2 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

9. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu slayt projektörü, film şeritleri projektörü, hareketli film ve opak projektörünü, ya hiç kullanmamakta veya çok az kullanmaktadırlar.

10. Öğretmenlerin tamamına yakını, televizyon, cd' li radyo-kasetçalar, data-show, kumaş kaplı tahta ve bülten tahtasını, çok az kullanmaktadır.

11. Öğretmenler, tepegöz projektörü, video, bilgisayar, modeller-maketler, levhalar, resimler ve fotoğrafları kısmen düzeyinde kullanmaktadırlar.

12. Öğretmenler gerçek araçları, çoğunlukla düzeyinde kullanmaktadırlar.

4.3 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinden Yararlanamama Sebepleri İle İlgili Sonuçlar

13. Öğretmenlerin tepegöz projektöründen yararlanamama sebepleri olarak en fazla, bu aracın okulda yeterli sayıda olmadığı, yeterli zamanlarının bulunmadığı ve bu aracı kullanmada bilgi ve beceri eksikliğini göstermişlerdir.

14. Öğretmenler slayt projektöründen yararlanamama sebebi olarak en fazla, bu aracın okulda bulunmadığı, bu araç hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığı, bu aracın okulda yeterli sayıda olmadığı ve zaman yetersizliğini belirtmişlerdir.

15. Öğretmenler, film şeritleri projektöründen yararlanamama sebepleri olarak en fazla, bu aracın okulda bulunmadığı, aracı kullanmada bilgi ve beceri eksikliği ve bu aracı hiç tanımadıklarını belirtmişlerdir.

16. Öğretmenler, hareketli film den yararlanamama sebepleri olarak, bu aracın okulda bulunmadığını, bu aracı kullanmada bilgi ve beceri eksikliğini ve bu aracı tanınmadıklarını belirtmişlerdir.

17. Öğretmenler, videodan yararlanamama sebebi olarak en çok, bu aracın yeterli sayıda olmadığını, zaman yetersizliğini ve gereç geliştirebilmede kaynak yetersizliğini ileri sürmektedirler.

18. Öğretmenler, televizyondan yararlanamama sebeplerinden en fazla, bu aracın okulda bulunmaması, bir faydası olduğuna inanmaması ve gereç geliştirebilmede kaynak yetersizliği olduğunu belirtmişlerdir.

19. Öğretmenler, opak projektörden yararlanamama sebebi olarak en çok, bu aracın okulda bulunmadığını, bu aracı hiç tanımadıklarını ve bu aracı kullanmada bilgi ve beceri eksikliği olduğunu ileri sürmüşlerdir.

20. Öğretmenler, cd'li radyo – kasetçalardan yararlanamama sebepleri olarak en fazla, bu aracın okulda yeterli sayıda bulunmadığını, bu aracın bir faydasına inanmadıklarını ve zaman yetersizliğini göstermişlerdir.

21. Öğretmenlerin, bilgisayardan yararlanamama sebepleri arasında en çok, bu aracın yeterli sayıda bulunmadığı, bu aracı kullanmada bilgi ve beceri eksikliği, zaman yetersizliği ve gereç geliştirebilmede kaynak yetersizliği gelmektedir.

22. Öğretmenler, data-show 'dan yararlanamama sebepleri olarak en fazla, bu aracın sayı bakımından yeterli olmadığını, bu aracı kullanmada bilgi ve beceri eksikliğini ve zaman yetersizliğini göstermişlerdir.

23. Öğretmenlerin gerçek araçlardan yararlanamama sebepleri arasında en fazla, bu aracın sayı olarak yetersiz olması, zaman yetersizliği, gereç geliştirebilmek için yeterli kaynak olmadığı ve bu aracın bir faydasına inanmadıkları gelmektedir.

24. Öğretmenler, modeller ve maketlerden yararlanamama sebebi olarak en çok, bu araçların sayı bakımından yetersiz olmasını, zaman yetersizliğini, bu aracın bir faydasına inanmadıklarını ve gereç geliştirebilmede kaynak yetersizliğini göstermişlerdir.

25. Öğretmenlerin levhalar, resimler ve fotoğraflardan yararlanamama sebepleri arasında en fazla, bu araçların ya hiç bulunmadığı ya da sayı bakımından yeterli olmadığı, zaman yetersizliği, bu aracın bir faydasının olmadığı ve gereç geliştirebilmede kaynak yetersizliği gösterilmiştir.

26. Öğretmenler bülten tahtasından yararlanamama sebebi olarak en çok, bu aracın okulda hiç bulunmadığı ya da çok az bulunduğu, bu aracın bir faydası olmadığı ve zaman yetersizliği gelmektedir.

27. Öğretmenler, kumaş kaplı tahtadan yararlanamama sebeplerinden en fazla, bu aracın okulda hiç bulunmadığını ya da sayıca yetersiz olduğunu, bir faydası olduğuna inanmadıklarını ve zaman yetersizliğini göstermişlerdir.

4.4 Öğretmenlerin Araç-Gereçleri Kullanma Durumlarına Yönelik Yeterlik Durumları İle İlgili Sonuçlar

28. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu; opak projektörü ile ilgili olarak kendilerini hemen hemen hiç yeterli görmemektedirler.

29. Öğretmenler, slayt projektörü, film şeritleri projektörü ve hareketli film ile ilgili olarak kendilerini çok az yeterli görmektedirler.

30. Öğretmenler; bilgisayar, data-show, bülten tahtası ve kumaş kaplı tahta ile ilgili olarak kendilerini kısmen yeterli görmektedirler.

31. Öğretmenler; tepegöz projektörü, gerçek araçlar, modeller – maketler ve levhalar, resimler ve fotoğraflarla ilgili olarak kendilerini oldukça yeterli görmektedirler.

4.5 Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Konulara Yönelik Yeterlik Durumları

32. Öğretmenler ;

- a. Derse ve konuya uygun araç-gereç seçebilme,
- b. Amaçlara uygun araç-gereç seçebilme,
- c. Araç - gereci kullanıma hazır hale getirebilme,
- d. Öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme,
- e. Araç-gereci kullanıma hazır hale getirebilme,
- f. Araç-gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gereken hususları yerine getirebilme, gibi konularda kendilerini oldukça yeterli görmektedirler.

33. Gereç geliştirebilme konusunda ise öğretmenler kendilerini kısmen yeterli görmektedirler.

4.6 Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımına Yönelik Açılacak Hizmet İçi Eğitim Kursuna Katılma Durumları İle İlgili Sonuçlar

34. Eğitim araç – gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak bir hizmet içi eğitim kursu açıldığı takdirde öğretmenlerin büyük bir bölümü (% 72,7) bu kursa katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

4.7 Öğretmenlerin Hangi Araç-gereçlerin Etkili Kullanımına Yönelik Kurs Almak İstediklerine İlişkin Sonuçlar

35. Eğitim araç – gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak hizmet içi eğitim kursu açıldığı takdirde katılırim diyen öğretmenlerin ;

- % 40,0'ı tepegöz projektörü ile ilgili olarak,
- % 55,0'ı slayt projektörü ile ilgili olarak,
- % 45,0'ı film şeritleri projektörüyle ilgili olarak
- % 48,0' ı hareketli film ile ilgili olarak
- % 22,5'i video ile ilgili olarak
- % 16,0'ı televizyon ile ilgili olarak
- % 43.0'ı opak projektör ile ilgili olarak
- % 18,8'i cd'li radyo-kasetçalar ile ilgili olarak
- % 64,7'si bilgisayar ile ilgili olarak
- % 64,4'ü data-show ile ilgili olarak
- % 17,3'ü gerçek eşyalar ile ilgili olarak
- % 17,2'si modeller-maketler ile ilgili olarak
- % 15,5'i levhalar-resimler-fotoğraflar ile ilgili olarak
- % 15,6'sı bülten tahtası ile ilgili olarak
- % 15,2'sı kumaş kaplı tahta ile ilgili olarak kurs almak istediklerini

belirtmişlerdir.

4.8 Öğretmenlerin Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Hangi Konulara Yönelik Kurs Almak İstediklerine İlişkin Sonuçlar

36. Eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak hizmet içi eğitim kursu açıldığı takdirde katılırim diyen öğretmenlerin ;

- % 52,9 'u derse ve konuya uygun araç-gereç seçme konusunda,
- % 51,1 'i amaçlara uygun araç-gereç-seçme konusunda,
- % 41,9'u ortama (sınıf) uygun konusunda,
- % 59,7 'si gereç geliştirebilme konusunda,
- % 53,6 'sı araç-gereci kullanma hazır hale getirebilme konusunda,
- % 57,5 'i ortamı düzenleme konusunda,
- % 33,7'si de kullandıktan sonra yapılması gerekenler hakkında bilgi ve beceri sahibi olmak istemişlerdir.

4.9 Öğretmenlerin, Okullarında Şimdiye Kadar Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımına Yönelik Bir Kurs Açılıp Açılmama Durumuyla İlgili Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

37. Öğretmenlerin %84,7'si şimdiye kadar okullarında eğitim araç-gereçlerinin kullanımıyla ilgili olarak hizmet içi eğitim kursu açıldığını, %7,9'u ise açılmadığını ifade etmiştir.

4.10 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre Eğitim Araç-Gereçlerini Kullanma Durumlarına Yönelik Sonuçlar

Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak herhangi bir ders veya kurs aldığını belirten öğretmenlerle böyle bir ders almadığını belirten öğretmenlerin

38. Tepegöz projektörü, slayt projektörü, film şeritleri projektörü, video, televizyon, cd'li radyo-kasetçalar, bilgisayar, data-show, gerçek araçlar, modeller-maketler, levhalar-resimler-fotoğraflar, bülten tahtası ve kumaş kaplı tahtayı kullanma durumlarına yönelik görüşler arasında, ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

39. Hareketli film ve opak projektörün kullanımına yönelik görüşler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.11 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Olarak Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereçlerle İlgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak herhangi bir ders veya kurs aldığını belirten öğretmenlerle böyle bir ders almadığını belirten öğretmenlerin araç-gereçlerle ilgili yeterlik durumlarına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için yapılan " t " testi sonuçlarına göre;

40. Öğretmenler tepegöz projektörü, slayt projektörü, film şeritleri projektörü, video, televizyon, cd'li radyo-kasetçalar, bilgisayar, data-show, gerçek araçlar, modeller-maketler, levhalar-resimler-fotoğraflar, bülten tahtası ve kumaş kaplı tahta ile ilgili yeterlik durumları arasında, ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

41. Öğretmenlerin hareketli film ve opak projektör ile ilgili yeterlik durumlarına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

4.12 Öğretmenlerin Hizmet Öncesinde veya Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunda Eğitim Araç-Gereçlerinin Kullanımı İle İlgili Herhangi Bir Ders veya Kurs Alma Durumlarına Göre, Araç-Gereç Seçme, Üretme ve Kullanma İle İlgili Yeterlik Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Hizmet öncesinde veya bir hizmet içi eğitim kursunda eğitim araç-gereçlerinin kullanımı ile ilgili olarak herhangi bir ders veya kurs aldığını belirten öğretmenlerle böyle bir ders almadığını belirten öğretmenlerin söz konusu belirtilen konularla ilgili yeterlik durumlarına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için yapılan “ t “ testi sonuçlarına göre;

42. Söz konusu belirtilen yedi konunun tamamında, yeterliğe ilişkin öğretmenlerin görüşleri arasında ders veya kurs alan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

4.2 Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Öğretmenlerin, hizmet öncesi öğrenimleri sırasında, kendi alanları ile ilgili olarak, eğitim araç-gereçlerini etkili bir şekilde kullanabilmelerine yönelik derslerin programlarda yer alması gerekmektedir. Ayrıca, bu araç-gereçlerin kullanımının yanında araçların teknik yapıları, çalışma sistemleri ve özellikleri hakkında da bilgi ve beceri sahibi olmaları sağlanmalıdır.

2. Öğretmenlerin eğitim araç-gereçlerini etkili bir şekilde kullanabilmelerine yönelik olarak, hizmet içi eğitim kursları düzenlenmelidir. Düzenlenen bu kursların etkili olabilmesi için, yerinin ve zamanının iyi planlanması gerekmektedir. Örneğin, yapılacak olan kursun yaz ayında olması ve iklim bakımından uygun bir bölgede yapılmasında

fayda vardır. Ayrıca, kursun öğretmenlere, ankette verilen cevaplara dayalı olarak, özellikle bilgisayar, data-show, slayt projektörü, hareketli film, film şeritleri projektörü ve tepegöz projektörü gibi araçların etkili şekilde kullanımına yönelik olması gerekmektedir.

3. Öğretmenlerin en çok yakındıkları konuların başında araç-gereçlerin yetersiz olması gelmektedir. MLO'lar proje okulları olduklarına göre, bu okullardaki ihtiyaç duyulan araç-gereçler belirlenmeli ve okullara sağlanmalıdır.

4. MLO'larda görevli formatör öğretmenler yer almaktadır. Ancak, öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak, formatör öğretmenler öğretmenlere yardımcı olmada ve gereç geliştirebilme konusunda gerekli uzmanlığa sahip değildirler. Bu yüzden, okullarda görevlendirilen formatör öğretmenlerin eğitim teknolojisi ve araç-gereç kullanımında tecrübeli ve uzman olmaları gerekmektedir. Ayrıca, formatör öğretmenlerin işi sadece formatör öğretmenlik yapmak olmalıdır, bunun dışında derslere girmemelidir.

5. Teknolojiden sorumlu müdür yardımcılarının koordinatörlüğünde, formatör öğretmenin ve öğretmenlerin katılımı sağlanarak, derslerine uygun araçların kullanılması ve gereçlerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar, sık sık yapılmalıdır.

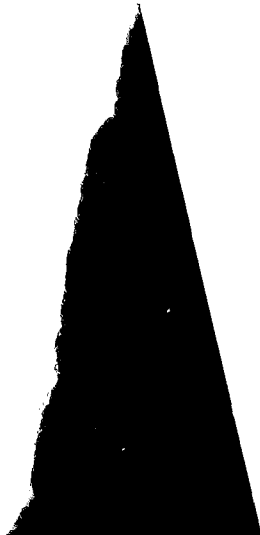
6. Okullarda yer alan öğretmen çalışma odalarının eksiklikleri belirlenmeli, gerekli araç-gereç sağlanmalıdır. Formatör öğretmenin sorumluluğunda gün boyu hatta bazen hafta sonları da kullanılmalıdır.

7. MLO'lar bağlı oldukları EARGED ile etkili bir şekilde iletişim kurmalı ve eşgüdüm içerisinde çalışmalıdır. Sorunlarını, isteklerini ve önerilerini net bir biçimde iletmelidirler. Bunun yanında, EARGED'inde bu sorunları ve istekleri değerlendirip, çözüme kavuşturması oldukça önem taşımaktadır.

8. Okulda bulunan araç-gereçlerin sağlıklı bir şekilde korunabilmesi için, uygun odaların sağlanması ve bu araçların bakım ve onarımlarının düzenli yapılması gerekmektedir.

9. MLO'lara atanacak öğretmenlerin seçiminde hassas ve seçici olunmalıdır. Yeni gelmiş öğretmenlerin, ihtiyaçlarına göre uygun bir zamanda hizmet içi eğitim kursundan geçirilmesi ya da formatör öğretmen tarafından bilgilendirilmesi yeni gelen öğretmenlerin araç-gereç kullanımını benimsemesi bakımından çok önemlidir.

10. Öğretmenlerin ders yükleri çok fazla ise bu azaltılmalı ve gereç geliştirebilmeleri için zaman ve imkan sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ALKAN, Cevat

1979 **Eğitim Ortamları.** A. Ü. Eğitim Fakóltesi Yayınları. Ankara.

ALKAN, Cevat

1994 Eğitim-Öğretim Araç ve Gereçlerinde Standardizasyon ve Kalite.
TSE Kalite Sempozyumu. İstanbul.

ALKAN, Cevat

1997 **Eğitim Teknolojisi.** Ankara.

ALKAN ve diğerleri

1987 **Eğitim Teknolojisi.** Eskişehir.

AYDOĞDU, Ömer.

1993 İngilizce Öğretiminde Araç-Gereç ve Kılavuz Kitap Kullanımının
Öğrenci Başarısına Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi):
Ankara Üniversitesi: Ankara.

BÜYÜKKARAGÖZ, S. ve C.Çivi

1997 **Genel Öğretim Metotları.** Konya.

BYRD, C. R.

1978 The Problem Areas Associated With Teacher Training In the Use Of
Educational Technology. In Federal Interagency Committee On
Education, Teacher Training in the Use of Educational Technology.
Washington, DC: U.S. Department Of Health, Education, And
Welfare.

CABBAR, Gülsün Sevim.

1995 İzmir İli Orta Dereceli Okullarda Eğitim Teknolojisi Uygulamaları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Anadolu Üniversitesi : Eskişehir.

CHANDRA, P.

1987 How Do Teachers View Their Teaching and The Use of Teaching Resources? British Journal of Educational Technology, v 18, n 2, pp. 102-111.

COŞKUN, Hasan

1997 **Kültürlerarası Eğitim.** Ankara

ÇAKAL, Sadık Sami

1994 İlkokullarda Fen Eğitimi Teknolojisi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Anadolu Üniversitesi: Eskişehir.

ÇİLENTİ, Kamuran

1988 **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim.** Ankara.

DOĞDU , Süleyman ve Zülfikar Aslan

1993 **Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç-Gereçleri.** Tekişik Ofset, Ankara.

ERGİN, Akif ve arkadaşları

1987 Eğitim Bilimleri, Eğitim Teknolojisi Açık Öğretim Yayınları No : 87, Ankara.

ERĐİN, Akif

- 1990 "Yabancı Dil Öğretiminde Eğitim Araçlarından Yararlanma" (Yabancı Dil Öğretmenlerinin Eğitim Araçlarından Yararlanma Durumu ve Eğitim Araçları Konulu Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma): A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Ankara.

ERĐİN, Akif

- 1995 **Öğretim Teknolojisi İletişim.** Ankara.

ERGÜL, Hülya

- 1994 Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulundaki Öğretme-Öğrenme Süreçlerinin Çağdaş Eğitim Teknolojisi Açısından Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Eskişehir : Anadolu Üniversitesi.

FİDAN, Nurettin ve Münire Erden

- 1993 **Eğitime Giriş.** Ankara.

GÜNEŞ, Leyla

- 1993 İlkokul Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojisine İlişkin Yeterliklerinin Değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Ankara Üniversitesi: Ankara.

HARPER, Altia Dianne.

- 1979 The Relative Effectives Of Visulation As An Aid In Teaching Grammatical Concepts Of German. DAI, 405. (AKTARAN: ERĐİN, Akif. Öğretim Teknolojisi İletişim. Ankara. 1995)

HEINICH, R, M. Molenda and J. Russell

1993 **Instructional Media And The New Technologies Of Instruction**,
Mac Millan Publishing Company: Newyork.

HIZAL, Alişan

1998 Eğitimde Teknolojik Kaynaklara (Araç-Gereç) Karşı Tutum.
Eğitim ve Bilim. Sayı 68.

KAPTAN, Saim

1995 **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Tekişik Ofset: Ankara.

KİNDER, James S.

1973 Using Instructional Media. New York. Litton Educational Publishing
Inc. (AKTARAN: ÇİLENTİ, Kamuran. Eğitim Teknolojisi ve Öğretim.
Ankara: 1988.

KORUYAN, Şeniz

1993 İlkokul Öğretmenlerinin Fen Öğretimine İlişkin Yeterliklerinin
Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Ankara :
Ankara Üniversitesi.

KOZLU, Cem

1996 **Türkiye Mucizesi İçin Vizyon Arayışları ve Asya Modelleri**. Türkiye
İş Bankası Kültür Yayınları. Ankara.

KURUBACAK, Gülsüm

1988 Tepegöz Saydamları İle Döner Levhanın Öğrenmedeki Etkililiği
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Anadolu Üniversitesi:
Eskişehir.

KÜÇÜKAHMET, Leyla

1994 **Öğretim İlke ve Yöntemleri**,. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

1995 **Müfredat Laboratuvar Okulları Modeli**. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

1999 **Eğitim Teknolojisi Kılavuzu**. Ankara.

NELSON, W.K.

1977 Educational Media Curricula And Instruction For Preservice Teachers
In Oregon's Colleges And Universities. Dissertation Abstracts.

OĞUZKAN, Ferhan

1993 **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara.

ÖZER, Adnan

1996 Orta Dereceli Askeri Okullarda Görev Yapan Fen Bilimleri Dersleri
Öğretmenlerinin Eğitim Araçlarından Yararlanma Durumları ve Eğitim
Araçları İle İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları (Yayınlanmamış Yüksek
Lisans Tezi): Ankara Üniversitesi: Ankara.

PENNYWELL, Philip.Jr.

1980 The Value Of Visual Media In The Achievement Of Instructors
Objectives As Perceived By Instructors In Prodomimantly Black State-
Supported Colleges And Universities In The State Of Luisiana, DAI,
41,11. (AKTARAN: ERGİN,Akif. Öğretim Teknolojisi İletişim. Ankara.
1995)

ROGERS, J. V.

- 1978 **Media Competence of Teachers. A Review of Measurement Research.** Educational Technology, v 18,n 10, pp. 16-22.

ROMANO, F.A, and Spiecker, J.

- 1974 Educational Media Competencies For Future Secondary School Teachers. A Comparative Study Of Views Held By Secondary School Principals And Academicians. Eric No: ED 111 794.

SMITH, W. R.

- 1972 **Influence of a Methods Course on Teacher Use of Audiovisual Material.** Improving College and University Teaching, v 20, pp. 145-162.

SÖNMEZ, Veysel

- 1994 **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı.** Ankara.

STREETER, E. C.

- 1979 Teacher Competency And Classroom Use Of Educational Media. Audiovisual Instruction, v 14 n1, pp.60-62.

STREETER, E. C.

- 1989 **Teacher Competency and Classroom Use of Educational Media.** Audiovisual Instruction, v 14, n1, pp. 60-62.

UÇAR, Metin

- 1997 İlköğretimde Ders Araç-Gereçleri Kullanımı Konusunda Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Afyon : Afyon Kocatepe Üniversitesi.

UZUNAHMET, Barış

- 1996 KKTC Akademik Liselerinde Öğretmenlerin Eğitim Araçlarından Yararlanma Durumu ve Eğitim Araçları Konulu Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Ankara Üniversitesi: Ankara.

TEKER, Necmettin

- 1990 Geleneksel Yöntemlere Alternatif : Video Merkezli Öğrenme Yöntemi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi): Ankara Üniversitesi: Ankara.

WILKINSON, G. L.

- 1980 **Media In Instruction: 60 Years of Research.** Washington, DC: Association for Educational Communications and Technology.

WISKE, M. S., and Others

- 1988 **How Technology Affects Teaching.** Educational Technology Center, Cambridge, MA. Eric No: ED 296 706.

YALIN, H. İbrahim

- 1997 **Eğitim Teknolojisi Öğretim Tasarımı.** Ankara.

ZEREYAK, Ertan

- 1996 Matbaa Meslek Liselerinde Eğitim Teknolojisi Araçlarından Yararlanma Düzeyinin Belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi): Marmara Üniversitesi: İstanbul.

ÇİZELGE 1

ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİNİ OLUŞTURAN MLO' LARIN LİSTESİ

1. Cebesoy İlköğretim Okulu – Adana	29. Binbirevler İ.Ö.O – Isparta
2. Sadıka Sabancı İ.Ö.O - Adana	30. Ülkü İlköğretim Okulu – Isparta
3. Adana Erkek Lisesi – Adana	31. Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O – Isparta
4. Şehit Temel Cingöz Lisesi – Adana	32. Bahçelievler İ.Ö.O – İstanbul
5. İsmail Erez İlköğretim Okulu – Ankara	33. Yavuz Selim İ.Ö.O – İstanbul
6. 60. Yıl İlköğretim Okulu – Ankara	34. Erenköy Kız Lisesi – İstanbul
7. Ankara Aydınlikevler Lisesi - Ankara	35. Kadıköy Anadolu Lisesi – İstanbul
8. Cumhuriyet Lisesi – Ankara	36. Dokuz Eylül İlköğretim Okulu – İzmir
9. 23 Nisan İlköğretim Okulu – Balıkesir	37. Malazgirt İlköğretim Okulu – İzmir
10. Ali Hikmet Paşa İ.Ö.O – Balıkesir	38. 60. Yıl Anadolu Lisesi – İzmir
11. Sakarya İlköğretim Okulu – Balıkesir	39. Suphi Koyuncuoğlu Lisesi – İzmir
12. Cumhuriyet Lisesi – Balıkesir	40. Derme İlköğretim Okulu – Malatya
13. Fatih İlköğretim Okulu – Denizli	41. M. Emin Bitlis İ.Ö.O – Malatya
14. Merkezefendi İ.Ö.O – Denizli	42. Gazi Lisesi – Malatya
15. Denizli Lisesi – Denizli	43. Malatya Lisesi – Malatya
16. Denizli Anadolu Lisesi – Denizli	44. Atatürk İlköğretim Okulu – Samsun
17. 5 Nisan İlköğretim Okulu – Diyarbakır	45. Gazi İlköğretim Okulu – Samsun
18. Mehmetçik İ.Ö.O – Diyarbakır	46. Atatürk Lisesi – Samsun
19. Atatürk Lisesi – Diyarbakır	47. Karşıyaka Lisesi – Samsun
20. Ziya Gökalp Lisesi – Diyarbakır	48. Alparslan İlköğretim Okulu – Siirt
21. Atatürk İlköğretim Okulu – Diyarbakır	49. Fevzi Çakmak İ.Ö.O – Siirt
22. Şair Nefi İlköğretim Okulu – Erzurum	50. Atatürk Anadolu Lisesi – Siirt
23. Erzurum Atatürk Lisesi – Erzurum	51. Siirt Lisesi – Siirt
24. Erzurum Lisesi – Erzurum	52. Cumhuriyet İ.Ö.O – Trabzon
25. Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O – Erzurum	53. Kanuni İ.Ö.O – Trabzon
26. Ülkü İlköğretim Okulu – Eskişehir	54. Anadolu Öğretmen Lisesi – Trabzon
27. Eskişehir Anadolu Lisesi – Eskişehir	55. Fatih Lisesi – Trabzon
28. Mustafa Kemal Lisesi – Eskişehir	TOPLAM = 55 MLO

ÖĞRETMEN ANKETİ

AÇIKLAMA

Değerli meslektaşım,

Bu anketin amacı, sizlerin eğitim araç-gereçlerinden yararlanma durumunuza ve hizmet-içi eğitim ihtiyaçlarınıza ilişkin bilgi toplamaktır. Sizden alınan bilgiler sadece, **“Müfredat Laboratuvar Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Eğitim Araç - Gereçlerinden Etkili Yararlanma Durumlarına ve Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Bir Araştırma”** adlı yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Bu sebeple, araştırmanın amacına ulaşması sizlerin ankete vereceği samimi cevaplara bağlıdır. Lütfen ankette yer alan soruları dikkatlice okuyup, size en uygun cevabı işaretleyiniz.

Anket formunu cevaplamakla, araştırmaya yaptığımız katkıdan ve gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Soner Mehmet ÖZDEMİR
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Araştırma Görevlisi

KİŞİSEL VE MESLEKİ BİLGİLER

I. Görev yaptığınız okulun adı :.....

II. Eğitim Kademeniz :
İlköğretim ( ) Ortaöğretim ( )

III. Cinsiyetiniz :
Erkek ( ) Kadın ( )

VI. Branşınız :
( ) Fen Bilimleri (Fen bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji)
( ) Sosyal Bilimler (Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Sosyal Bilgiler
Tarih, Coğrafya, Felsefe, Y.Dil, Din Bilgisi)
( ) Sınıf Öğretmenliği
( ) Matematik
( ) Beden Eğitimi ve Güzel Sanatlar (Müzik, Resim)
( ) Başka varsa, lütfen belirtiniz.....

V. Mesleki kıdeminiz :
( ) 5 yıl ve daha az
( ) 6 - 10 yıl
( ) 11 - 15 yıl
( ) 16 - 20 yıl ;
( ) 21 yıldan yukarı

VI. En son bitirdiğiniz okul :
( ) İlköğretmen Okulu
( ) Eğitim Enstitüsü
( ) Eğitim Yüksekokulu
( ) Eğitim Fakültesi
( ) Başka varsa, lütfen belirtiniz.....

VII. Önlisans, lisans veya yüksek lisans öğreniminiz sırasında eğitim araç gereçleri ile ilgili herhangi bir ders aldınız mı?

Evet Hayır
( ) ( )

VIII. Önlisans, lisans veya yüksek lisans öğreniminiz dışında eğitim araç – gereçleri veya eğitim teknolojisi ile ilgili bir hizmet-içi eğitim kursuna veya seminerine katıldınız mı?

Evet Hayır
( ) ( )

EĞİTİM ARAÇ - GEREÇLERİNDEN YARARLANMA DURUMLARI

I. Bir eğitim aracı derslerde ; ders, konu, amaç, ortam, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları gibi hususlar dikkate alınarak kullanılır. Bunların gerektirmediği durumlarda ise kullanılması zorunlu değildir.

Yukarıdaki hususları dikkate alarak, derslerinizde aşağıdaki eğitim araçlarını kullanma sıklığınız nedir? Lütfen size uygun gelen seçeneği (x) koyarak belirtiniz.

ARAÇLAR	Herzaman	Çoğunlukla	Kısmen	Az	Hiç
(a) Tepegöz projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(b) Slayt projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(c) Film şeridi projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(d) Hareketli film (sinema makinesi)	( )	( )	( )	( )	( )
(e) Video	( )	( )	( )	( )	( )
(f) Televizyon	( )	( )	( )	( )	( )
(g) Opak projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(h) CD'li radyo / Kasetçalar	( )	( )	( )	( )	( )
(i) Bilgisayar	( )	( )	( )	( )	( )
(j) Bilgisayarlı tepegöz (Data-show)	( )	( )	( )	( )	( )
(k) Gerçek eşyalar	( )	( )	( )	( )	( )
(l) Modeller, maketler	( )	( )	( )	( )	( )
(m) Levhalar, resimler, fotoğraflar.	( )	( )	( )	( )	( )
(n) Bülten tahtası	( )	( )	( )	( )	( )
(o) Kumaş kaplı tahta	( )	( )	( )	( )	( )
Başka varsa, lütfen belirtiniz.					
(p)	( )	( )	( )	( )	( )
(r)	( )	( )	( )	( )	( )
(s)	( )	( )	( )	( )	( )

EĞİTİM ARAÇ-GEREÇLERİNDEN YARARLANAMAMA SEBEPLERİ

II. Aşağıda araç-gereçlerden yararlanmama ile ilgili 7 madde bulunmaktadır. Bu maddelerden hangisi ya da hangilerinden dolayı derslerinizde araç-gereç kullanamadığınızı ilgili maddeye (x) işareti koyarak lütfen belirtiniz.

YARARLANAMAMA SEBEBİ	Bu araç-gereç okulumuzda yoktur.	Bu araç-gereçten okulumuzda yeterli sayıda yoktur.	Bu araç-gereci hiç tanımıyorum.	Bu araç-gereci kullanmada yeterli bilgi ve becerim yoktur.	Gerekli gereklere hazırlamak için yeterli zamanım yoktur.	Gereç (örneğin:tepegöz saydamı) hazırlamak için kaynak yok.	Bu aracın bir faydası olduğuna inanmıyorum.
ARAÇLAR							
(a) Tepegöz projektörü	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(b) Slayt projektörü	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(c) Film şeridi projektörü	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(d) Hareketli film (sinema makinesi)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(e) Video	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(f) Televizyon	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(g) Opak projektörü	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(h) CD'li radyo / Kasetçalar	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(i) Bilgisayar	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(j) Bilgisayarlı tepegöz (Data-show)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(k) Gerçek eşyalar	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(l) Modeller, maketler	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(m) Levhalar, resimler, fotoğraflar.	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(n) Bülten tahtası	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
(o) Kumaş kaplı tahta	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

HİZMET-İÇİ EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLER

II. Aşağıdaki eğitim araçlarının kullanımında kendinizi ne kadar yeterli hissediyorsunuz? Lütfen durumunuza uygun gelen seçeneği (x) koyarak belirtiniz.

ARAÇLAR	Çok	Oldukça	Kısmen	Az	Hiç
(a) Tepegöz projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(b) Slayt projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(c) Film şeridi projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(d) Hareketli film (sinema makinesi)	( )	( )	( )	( )	( )
(e) Video	( )	( )	( )	( )	( )
(f) Televizyon	( )	( )	( )	( )	( )
(g) Opak projektörü	( )	( )	( )	( )	( )
(h) CD'li radyo / Kasetçalar	( )	( )	( )	( )	( )
(i) Bilgisayar	( )	( )	( )	( )	( )
(j) Bilgisayarlı tepegöz (Data-show)	( )	( )	( )	( )	( )
(k) Gerçek eşyalar	( )	( )	( )	( )	( )
(l) Modeller, maketler	( )	( )	( )	( )	( )
(m) Levhalar, resimler, fotoğraflar.	( )	( )	( )	( )	( )
(n) Bülten tahtası	( )	( )	( )	( )	( )
(o) Kumaş kaplı tahta	( )	( )	( )	( )	( )
Başka varsa, lütfen belirtiniz.					
(p)	( )	( )	( )	( )	( )
(r)	( )	( )	( )	( )	( )
(s)	( )	( )	( )	( )	( )

III. Araç-gereçlerin seçimi, üretimi ve kullanılması ile ilgili olarak aşağıda belirtilen konularda kendinizi ne kadar yeterli buluyorsunuz? Size uygun gelen seçeneği, lütfen (x) koyarak belirtiniz.

KONULAR	Çok	Oldukça	Kısmen	Az	Hiç
(a) Derse ve konuya uygun araç- gereç seçme	( )	( )	( )	( )	( )
(b) Amaçlara uygun araç- gereç seçme	( )	( )	( )	( )	( )
Ortama (sınıfa) uygun araç-gereç seçme	( )	( )	( )	( )	( )
(c) Gereç geliştirebilme (Örn: saydam hazırlama, slayt hazırlama)	( )	( )	( )	( )	( )
(d) Araç- gereci kullanıma hazır hale getirebilme	( )	( )	( )	( )	( )
(e) Öğretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanacak şekilde düzenleyebilme	( )	( )	( )	( )	( )
(f) Araç- gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gereken hususları yerine getirebilme	( )	( )	( )	( )	( )

IV. Eğitim araç-gereçlerinin etkili ve yerinde kullanımı konusunda bir hizmet-içi eğitim kursu açılrsa katılmak ister misiniz?

Evet
( )

Hayır
( )

V. Eğer bir 6nceki soruya cevabınız 'evet' ise, b6yle bir hizmet-içi eğitim kursunda araçların derslerde etkili kullanımına ilişkin, aşağıda yer alan araçların hangilerine y6nelik bilgi ve beceri kazanmak isterdiniz? L6tfen ilgili maddenin sağında yer alan parantez iğine (x) işareti koyarak cevaplayınız. Bir 6nceki soruya cevabınız 'hayır' ise bu soruyu cevaplamayınız.

ARAçLAR	
(a) Tepeg6z projekt6r6	( )
(b) Slayt projekt6r6	( )
(c) Film şeridi projekt6r6	( )
(d) Hareketli film (sinema makinesi)	( )
(e) Video	( )
(f) Televizyon	( )
(g) Opak projekt6r6	( )
(h) CD'li radyo / Kasetęalar	( )
(i) Bilgisayar	( )
(j) Bilgisayarlı tepeg6z (Data-show)	( )
(k) Geręek eşyalar	( )
(l) Modeller, maketler	( )
(m) Levhalar, resimler, fotoğraflar.	( )
(n) B6lten tahtası	( )
(o) Kumaş kaplı tahta	( )

VI. Verilecek b6yle bir hizmet-içi eğitim kursunda aşağıdaki konuların hangilerine ilişkin bilgi ve beceri sahibi olmak isterdiniz?

KONULAR	
(a) Derse ve konuya uygun araç - gereç seçebilme	( )
(b) Amaçlara uygun araç – gereç seçebilme	( )
(c) Ortama (sınıfa) uygun araç-gereç seçebilme	( )
(d) Uygun gereç geliştirebilme (6rn: saydam,slayt)	( )
(e) Araç - gereci kullanıma hazır hale getirebilme	( )
(f) 6đretim ortamını araç-gereçlerden etkili yararlanacak şekilde d6zenleyebilme	( )
(g) Araç-gereci kullandıktan sonra dikkat edilmesi gereken hususları yerine getirebilme	( )

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.08.0.EGD.0.33.05.00-310-11.1/ 184)

3.../05/1999

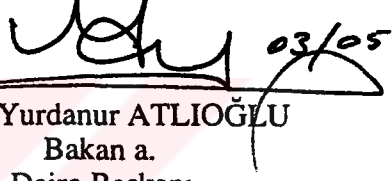
KONU : Anket Uygulaması

DOSYA

Dairemiz'ce uygulamaya konulan "Destek Araştırmaları Programı" çerçevesinde, ihtiyaç duyulan alanlarda üniversitelerle ortak eğitim araştırmaları yapılmaktadır.

Bu araştırmalardan birisi de, Gazi Üniversitesi ile Dairemiz işbirliğinde gerçekleştirilmekte olan "Müfredat Laboratuvar Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Eğitim Araç-Gereçlerini Etkili Kullanmaları " konulu araştırmadır.

Bu araştırma kapsamında ilinizden örnekleme alınan Müfredat Laboratuvar okullarında görev yapan branş öğretmenlerinin görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır.Bu amaçla yazımız ekinde gönderilen anketlerin uygulanarak en geç 11 Haziran 1999 tarihine kadar Dairemiz adresine gönderilmesini rica ederim.

Dr. Yurdanur ATLIOĞLU
Bakan a.
Daire Başkanı

EKLER:

- EK-1 : Teknolojiden sorumlu Müdür Yardımcısı Anketi(55 adet 3 sayfa)
EK-2 : Öğretmen Anketi (1100 adet 5 sayfa)

DAĞITIM:

1. Adana Valiliği	8. Isparta Valiliği
2. Ankara Valiliği	9. İstanbul Valiliği
3. Balıkesir Valiliği	10. İzmir Valiliği
4. Denizli Valiliği	11. Malatya Valiliği
5. Diyarbakır Valiliği	12. Samsun Valiliği
6. Eskişehir Valiliği	13. Siirt Valiliği
7. Erzurum Valiliği	14. Trabzon Valiliği

Memur : E.ÜNAL 30.4.99
G.Öğrt. :M. ŞİMŞEK 30.4.99
İd.Koord.: M.SANAY ÖZVERİ 30.4.99
Şube Md.:M.BOZAN 30/4
Bşk.Yrd.: L.YILMAZ 30.04